

Conjuntura econòmica
de les Illes Balears

novembre 2011

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears *novembre 2011*

Direcció: Maria Teresa Palmer Tous
Directora General d'Economia i Estadístiques

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Joan Matamalas González
Mª Angeles Morales Oliva
Francisco José Priego Ruiz
Maria del Mar Ribas Mas
Mercedes Villalonga Ruiz
Aldric Vives Maruffy

Direcció General d'Economia i Estadístiques
Vicepresidència Econòmica, de Promoció
Empresarial i d'Ocupació
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2171-4231
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre butlletí de conjuntura econòmica en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	2
Resum executiu	3
I. Entorn	5
1. Internacional _____	5
2. Unió Europea _____	9
3. Espanya _____	11
II. Illes Balears	13
1. Agropesquer _____	15
2. Indústria i energia _____	18
3. Construcció _____	22
4. Serveis _____	25
4.1. Comerç _____	26
4.2. Turisme. Hosteleria _____	26
4.3. Turisme. Transport i comunicacions _____	30
4.4. Intermediació financera _____	34
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries _____	36
4.6. Altres serveis _____	37
5. Mercat laboral _____	39
5.1. Ocupació _____	39
5.2. Costos laborals _____	41
6. Preus _____	43
7. Demanda _____	45
7.1. Consum _____	45
7.2. Turisme. Consum no residents _____	46
7.3. Recaptació fiscal _____	47
7.4. Inversió _____	48
III. Medi ambient	50
Índex de taules i gràfics	56
Notes i abreviatures. Agraïments	57

Cronologia

Juny

- 28 La Unesco declara la serra de Tramuntana Patrimoni de la Humanitat.

Juliol

- 22 La UE intenta salvar l'euro amb un rescat a Grècia de 109.000 milions,
- 27 El Consell de Política Fiscal aprova el Pla de sanejament del Govern de les Illes Balears.
- 30 L'indicador de pressió humana publicat per l'Ibestat arriba al màxim del 2011 amb 1.839.695 persones.

Agost

- 2 Publicació de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social (BOE 184/2011).
- 3 La prima de risc del deute espanyol arriba als nivells màxims.
- 19 El Govern central aprova un paquet de mesures de política econòmica, com ara l'avançament del pagament de l'impost de societats per a grans empreses o la reducció temporal de l'IVA per als habitatges nous.

Setembre

- 11 -13 Fira Internacional de la Moda del Calçat i d'Articles de la Pell
- 12 La Cambra de Começ de Mallorca publica l'índex de confiança empresarial, el qual es recupera després de quatre anys a la baixa.
- 23 L'INE publica l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics del mes d'agost. Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el major grau d'ocupació (92,9%).
- 27 El rei sanciona la reforma constitucional que limita el dèficit pressupostari.

Octubre

- 4 L'atur a les Illes Balears cau interanualment per cinquè mes consecutiu.
- 15 S&P rebaixa la qualificació del deute d'Espanya.
- 20 Dia Mundial de l'Estadística,

Resum executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat (en %)

	Anual			Trimestral					
	2008	2009	2010	2010 (p)				2011 (a)	
			(p)	I	II	III	IV	I	II
Zona euro	0,4	-4,2	1,8	0,9	2,0	2,0	1,9	2,4	1,6
Espanya	0,9	-3,7	-0,1	-1,4	0,0	0,2	0,6	0,9	0,7
Balears	1,2	-2,7	-0,9	-2,4	-1,2	-0,2	0,2	0,3	0,6
Mallorca	1,3	-2,8	-1,1	-2,5	-1,5	-0,4	-0,1	0,1	0,4
Menorca	0,4	-3,2	-1,4	-3,1	-2,0	-0,4	-0,1	0,0	0,2
Pitiüses	1,4	-2,2	0,9	-1,3	0,5	1,9	2,3	1,8	2,3

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació
p:provisional; a: avanç

L'economia mundial modera el creixement en el segon trimestre de l'any a causa de l'evolució de les economies avançades (els EUA, la UE i el Japó, principalment), mentre que les economies emergents mantenen el dinamisme. Per aquest motiu, l'FMI revisa a la baixa el creixement global previst per als anys 2011 i 2012 (coincideixen ambdós en un 4,0%). Així, el menor creixement del consum privat, els ajusts pressupostaris i la crisi del deute sobirà europeu, juntament amb l'elevat preu del petroli, condicionaran l'evolució de l'economia en els pròxims mesos.

L'economia europea frena el ritme de creixement en el segon trimestre de l'any i augmenta un 1,6% en termes interanuals. Dels principals emissors de turistes per a les Illes Balears, Alemanya és el país que més creix, amb un 2,8% interanual, mentre el Regne Unit ho fa un 0,7%. La zona euro negocia el paquet d'ajuda a Grècia pels seus problemes de solvència i tracta de pal·liar la desconfiança dels mercats financers envers Espanya i Itàlia, que han vist com la prima de risc del seu deute arribava a màxims històrics aquest estiu.

Espanya disminueix el ritme de creixement, com la resta d'economies de l'entorn, i en el segon trimestre creix un 0,7% respecte del mateix període de 2010. La demanda exterior s'incrementa, mentre que el consum i la inversió es contreen. Per sectors, la construcció és un trimestre més el que més cau, mentre que la indústria i els serveis segueixen amb taxes positives de creixement.

El creixement de les Illes Balears es veu impulsat pels resultats positius de la campanya turística. Així, el diferencial de creixement entre Espanya i la nostra comunitat es redueix a sols una dècima, tot i que ambdues queden encara lluny de la mitjana de la zona euro. Un trimestre més les Pitiüses són la regió balear que presenta un creixement més accentuat, mentre que Mallorca i Menorca mostren taxes positives més moderades.

S'espera que el sector agropesquer tanqui el 2011 amb una taxa lleugerament negativa. L'afiliació a la Seguretat Social

al setembre cau un -1% interanual al conjunt de l'arxipèlag. En el mercat central, la producció de fruites i hortalisses augmenta, i, pel que fa al preu mitjà, les fruites i les patates s'encareixen, però baixa el de les hortalisses. Segons les dades acumulades del primer semestre de l'any, augmenten les exportacions de patates i de vins i licors, però minva la demanda de goma de garrofi. En els escorxadors de les Illes Balears augmenta el sacrifici de carn d'oví, el preu de la qual disminueix fins a un -8% interanual al juny. Quant a la producció pesquera, la variació interanual de les captures és negativa aquest segon trimestre de l'any, tant en nombre de captures com en valor econòmic.

El sector de la indústria i l'energia de les Illes Balears presenta un creixement en el segon trimestre del 2011 que és el menys negatiu de dos anys ençà. Paral·lelament, el nombre d'ocupats de la indústria i l'energia continua caient (-5,3% interanual al setembre). L'energia elèctrica demandada per les Illes Balears repunta un 6,2%, en sintonia amb els resultats positius de la temporada turística. Pràcticament la meitat de les exportacions de les Illes Balears tenen com a destinació algun país de la Unió Europea. En el primer semestre del 2011, les operacions d'exportacions que s'han duit a terme a les Illes Balears arriben a un import de 287,3 milions d'euros, un -35,7% interanual. El sector del calçat continua sent el capítol aranzelari que més ven a l'exterior.

Després d'un any i mig frenant les variacions negatives, la construcció intensifica un altre cop les caigudes. L'ocupació del sector mostra una creixent destrucció de llocs de treball. L'abaratiment del preu de l'habitatge no es tradueix en una millora de l'activitat immobiliària, on tots els indicadors mostren descensos significatius. Per la seva banda, la contenció del dèficit públic propicia que la licitació oficial marqui mínims.

El sector dels serveis incrementa l'activitat més d'un punt percentual en el segon trimestre. El repunt turístic que ha tingut lloc aquest estiu ha millorat els resultats de la branca

del transport i la comunicació, com també els de l'hostaleria. Aquest increment també s'ha traduït en una millora en l'ocupació del sector.

L'evolució general del comerç és positiva des de l'estiu d'enguany. Al mes d'agost, aquesta activitat presenta un increment en la facturació superior al registrat a la resta d'Espanya. Pel que fa a l'ocupació en el comerç, en el vuitè mes de l'any es manté respecte del mes anterior i també respecte del mateix període de l'any passat. A Menorca és on l'ajust de l'ocupació és més intens, mentre que les Pitiüses presenten una variació positiva.

El turisme mostra un balanç força positiu fins al segon quadrimestre del 2011. S'ha revertit la tendència a la baixa que mostrava els darrers anys, principalment gràcies a l'arribada de turistes estrangers. Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el major nivell d'ocupació per places a tot l'Estat espanyol. Això es tradueix en una major despesa turística i un nombre més elevat de viatgers en els establiments turístics (hotels, apartaments i allotjaments rurals). Cal destacar el repunt d'aquest estiu en els preus dels establiments hotelers. Les destinacions competidores de les Illes Balears també mostren una millora amb pujades significatives fins a l'agost.

El sector del transport torna a mostrar dinamisme i en el segon quadrimestre de l'any experimenta una variació positiva dels passatgers arribats a les Illes Balears (8,5%). Destaca el nombre de passatge domèstic, que creix significativament durant els primers vuit mesos de l'any. Quant als passatgers per via marítima, els arribats en creuers turístics presenten una evolució a l'alça amb un increment del 3,9% respecte de l'agost del 2011. D'altra banda, els passatgers arribats als ports de les Illes en línia regular no mostren la mateixa evolució i en comparació de l'any anterior els resultats són negatius. El transport de mercaderies per via marítima descendeix en el conjunt de l'arxipèlag, excepte les arribades a les Pitiüses, que es mantenen. Les mercaderies arribades per via aèria rompen la tendència negativa de mesos anteriors.

El sistema financer espanyol encara no ha finalitzat el procés de reestructuració impulsat pel Banc d'Espanya i continuen les fusions de les entitats i els ajusts per aconseguir la ràtio de capital exigida pel regulador. Així, segueixen minvant les oficines i els treballadors. El crèdit cau en termes interanuals a les Illes Balears.

El mercat laboral de les Illes Balears presenta clares millores arran de les bones xifres de la temporada turística. El nombre d'aturats al mes de setembre se situa en 76.067 persones i continua amb la tònica de retallades respecte de l'any anterior, ja iniciada al febrer del 2011. Totes les illes, tret de Menorca, continuen amb el descens, si bé les Pitiüses són les que presenten les caigudes més pronunciades. Per contra, en el conjunt de l'Estat l'atur augmenta un 5,2% respecte al setembre del 2010. L'afiliació a la Seguretat Social

es manté estable (-0,76%) respecte al mateix mes de setembre de l'any anterior, després de tres mesos consecutius de pujades interanuals. La xifra acumulada de contractes entre gener i setembre del 2011 supera en un 3,3% l'acumulada del 2010. El tipus de contractes que presenten un major increment són els temporals a temps parcial (+11,5%) i els fixos discontinus (+4,9%).

L'IPC per a les Illes Balears puja al setembre un 2,8% interanual i juntament amb les Canàries són la comunitat autònoma que menys augmenta. El transport és el grup que més influeix en la pujada de l'índex de preus. Al setembre la inflació subjacent a les Illes Balears és d'un 1,4%.

El consum es redueix al conjunt de l'Estat quatre dècimes en el segon trimestre de l'any, a causa del menor consum de les llars i les empreses (-0,2%). També disminueix el consum públic, per tal d'aconseguir reduir el dèficit.

La recaptació de tributs parcialment cedits (IRPF, IVA i impostos especials) s'incrementa en els vuit primers mesos de l'any, especialment l'impost sobre la renda de les persones físiques. En canvi, els ingressos per la fiscalitat exclusiva de les Illes Balears mostren descensos des de principi d'any.

La inversió al conjunt de l'Espanya torna a caure en el segon trimestre de l'any (-6,7% interanual), especialment en el sector de la construcció. No obstant això, alguns indicadors, com ara creació de societats mercantils, matriculació de vehicles de càrrega o inversió estrangera, es recuperen a les Illes Balears.

Palma participa en el projecte de l'Organització Mundial del Turisme "Solucions energètiques per als hotels (HES)" per estalviar energia i usar les energies renovables. Cal destacar que, al mes de juny, la Unesco va qualificar la serra de Tramuntana de Patrimoni de la Humanitat.

Les Illes Balears són de les primeres comunitats autònomes que disposen d'un inventari d'embornals de CO₂, bàsic per combatre el canvi climàtic. L'inventari d'emissions indica que l'any 2009 s'emeteren a les Illes Balears 10.377 kilotonnes de CO₂ equivalents, un -2,4% respecte del 2008. La intensitat de les emissions de gasos d'efecte hivernacle roman pràcticament estable des de l'any 2004. El balanç energètic per a les Illes Balears del 2009 reflecteix que el sector econòmic amb més participació en el consum final és el del transport (57,8%), seguit dels serveis (17,5%) i del residencial (16,6%). La potència elèctrica instal·lada en règim especial (fotovoltaica, solar, cogeneració i procedent d'RSU) és de 144 MW, un 53,4% més respecte de l'any 2009. Pel que fa al consum d'energia primària el 2009 disminueix un -4,1% a les Illes Balears, i per habitant també es produïu un decreixement del -5,6% respecte de l'any anterior. L'ecoeficiència de les Illes Balears continuà millorant el 2009. Fins a principi de setembre del 2011 s'han produït 25 incendis a les Illes Balears i s'han cremat 2.417 hectàrees.

I. ENTORN

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	2n trim	1,5	↘	agost	9,1	↘	agost	3,8	↗
Japó	2n trim	-1,1	↘	juliol	4,7	↘	agost	0,2	↘
Unió Europea	2n trim	1,7	↘	agost	9,2	↘	setembre	3,3	↗
Regne Unit	2n trim	0,7	↘	juliol	8,3	↗	agost	4,5	↗
Zona euro	2n trim	1,6	↘	agost	9,7	→	setembre	3,0	↗
Alemanya	2n trim	2,8	↘	agost	5,9	↘	setembre	2,9	↗
França	2n trim	1,6	→	agost	10,0	↗	setembre	2,4	↗
Itàlia	2n trim	0,8	↘	agost	6,8	↘	setembre	3,6	↗
Espanya	2n trim	0,7	↗	agost	20,5	↗	setembre	3,0	↗

Font: EUROSTAT, US Department of Labor, Japan Ministry of Internal Affairs

El 2011 l'economia mundial minva el ritme de creixement, pel menor dinamisme de les economies avançades. L'FMI estima al setembre que l'any tancarà en un 4,0% de creixement (xifra lleugerament inferior a la calculada al mes de juny, a causa de l'alentiment econòmic observat en el segon i el tercer trimestres en l'economia americana i l'europea). Per al 2012, també revisa la previsió a la baixa i estima un creixement del 4,0%. En canvi, les economies emergents presenten una evolució millor i l'organisme internacional considera que creixeran, globalment, un 6,4% el 2011.

Diversos problemes amenacen el creixement de l'economia i expliquen la ralentització: l'estancament del consum privat de les economies avançades (com també el públic, a causa dels ajusts pressupostaris a Europa i els EUA); la crisi del deute sobirà europeu i, per extensió, de la banca d'aquestes països; la contracció al Japó per mor del terratrèmol a març d'enguany, i l'elevat preu del petroli per la inestabilitat en els països àrabs exportadors.

L'economia mundial modera el creixement.

Estats Units d'Amèrica

L'economia dels Estats Units frena el ritme de creixement en el segon trimestre de l'any, amb un increment interanual del PIB de l'1,5%, inferior al de trimestres anteriors.

Per aquest motiu, l'FMI revisa a la baixa la previsió de tancament del 2011 per a l'economia americana i estima un 1,5% (mentre que per primavera preveia un 2,5%). Pel que fa al 2012, l'organisme situa el creixement en l'1,8%. Per tal d'estimular l'economia, al mes de setembre tant la Reserva Federal (Fed) com el Govern d'Obama han presentat mesures. D'una banda, la Fed ha anunciat que mantindrà el tipus d'interès oficial entre el 0% i el 0,25% (se situa en aquests nivells des del final de 2008) almenys fins al 2013. A més, comprarà deute públic americà a llarg termini. D'altra banda, el Govern ha presentat un pla per estimular la creació de llocs de treball i generar creixement econòmic, mitjançant la inversió en infraestructures, la reducció dels impostos que suporten els treballadors (retencions, cotitzacions socials) i la protecció dels aturats. Cal remarcar que l'impuls econòmic ha de ser compensat amb una reducció del dèficit en altres partides.

La **taxa d'atur** dels EUA al mes d'agost se situa en el 9,1%, xifra similar a la dels mesos anteriors, tot i que per sota de la del mateix mes de l'any passat (9,6%). Malgrat que el país crea ocupació neta en els darrers mesos, no és suficient per reduir el nombre d'aturats, i no permet disminuir la taxa d'atur, que supera el 9% des de mitjan 2008 (ha arribat al 10%), mentre que anys enrere oscil·lava sobre el 5%. La darrera vegada que es varen assolir taxes d'atur del 9% i el 10% fou entre 1982 i 1983, tot i que no varen arribar a encadenar tants de mesos consecutius en aquests nivells. Quant a la **inflació**, arriba al mes d'agost fins al 3,8%, molt superior a la d'un any enrere (1,1%), principalment per l'escalada dels preus del petroli.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2012

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	1,8	9,0	1,2
Japó	2,3	4,8	-0,5
Unió Europea (Zona Euro)	1,1	9,9	1,5
Alemanya	1,3	6,2	1,3
França	1,4	9,2	1,4
Itàlia	0,3	8,5	1,6
Regne Unit	1,6	7,8	2,4
Espanya	1,1	19,7	1,5

Font: FMI- World Economic Outlook - Setembre 2011

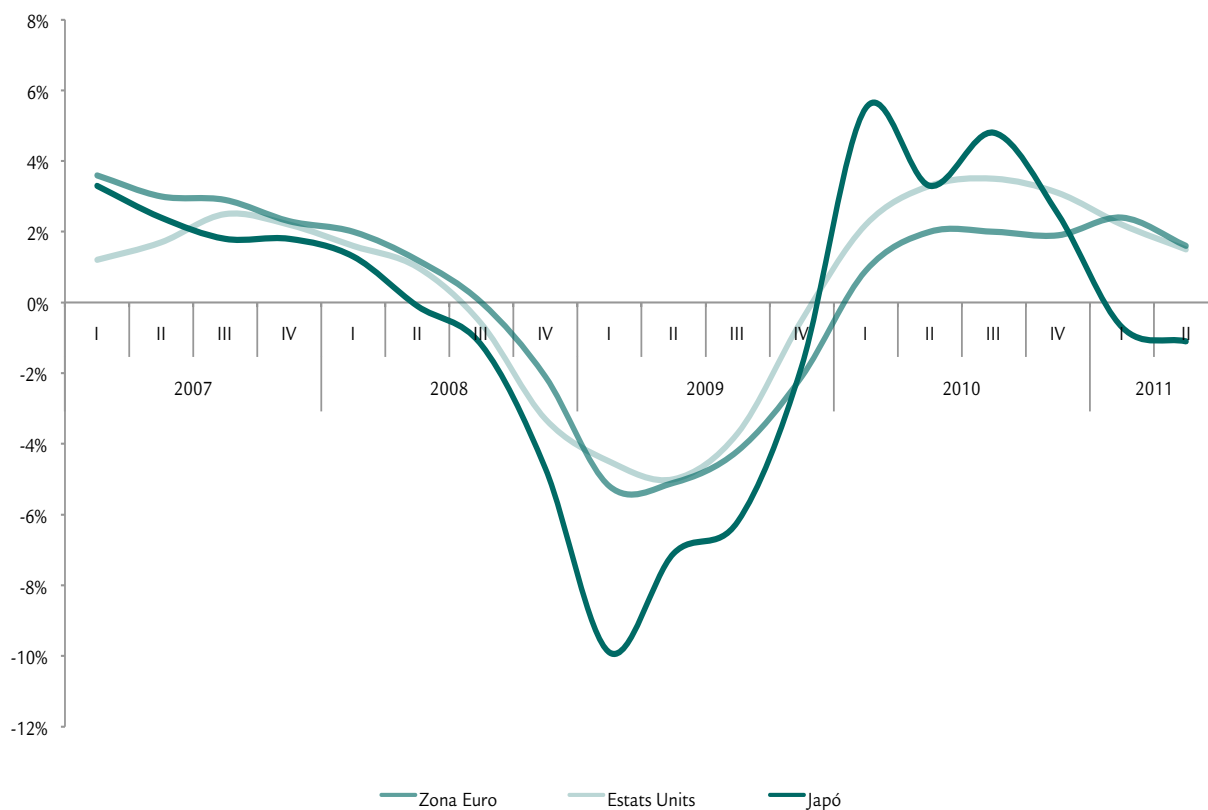
Japó

L'economia japonesa va retrocedir un -1,1% en el segon trimestre en termes interanuals (en el primer, -0,7%), a causa del terratrèmol i l'incident nuclear que va tenir lloc a Fukushima al mes març. Cal recordar que el 2010 va créixer un 4,0% respecte del 2009, així que la catàstrofe natural ha truncat el dinamisme que experimentava el país l'any passat (després de la recessió de 2008-2009). No obstant això, la previsió de tancament de l'any de l'FMI és del -0,5% (revisada a l'alça al se-

tembre), fet que implica que preveu que l'activitat econòmica repunti en la segona meitat de l'any. Per al 2012, l'organisme estima el retorn al creixement econòmic, en concret, un 2,3%.

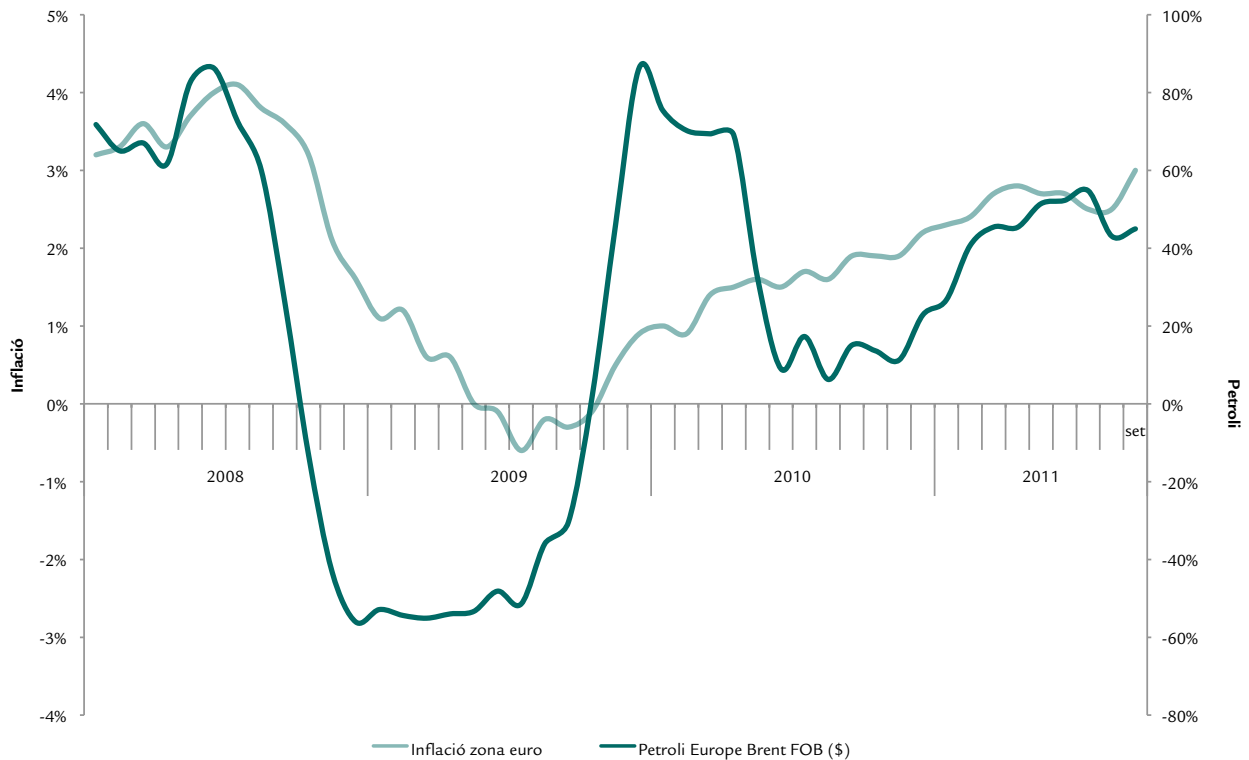
La **inflació** se situa en el 0,2% al mes d'agost, cosa que representa un canvi de tendència respecte de les xifres negatives de principi d'any, tot i que no acaba de remuntar i d'allunyar la possible deflació. La **taxa d'atur** es manté en nivells baixos i al mes de juliol és del 4,7%, lleugerament inferior a la de juliol del 2010 (5,0%).

Gràfic1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual)

Font: EUROSTAT

Gràfic 2. Preu barril de Brent i inflació zona euro (variació interanual)

Font: EIA, EUROSTAT

La Xina

El gegant asiàtic segueix amb taxes de creixement molt superiors a les de la resta de països, i en el segon trimestre el PIB s'incrementa un 9,5% interanual. Aquesta xifra representa una certa moderació respecte de trimestres anteriors (en el primer trimestre, 9,7%). Tot i això, l'economia xinesa manté el ritme de creixement malgrat la feblesa de les economies avançades, a les quals exporta la major part de la producció. Així, la previsió de l'FMI per al 2011 és del 9,5%, mentre que per al 2012, s'estima un 9,0% (dada revisada a la baixa al setembre en 5 punts percentuals menys).

Com a contrapunt, la **inflació** se situa en el 6,2% a l'agost, xifra molt superior a l'objectiu del 4% que fixa el Govern xinès. Malgrat això, suposa una certa davallada respecte del juliol, quan arriba al 6,5%.

Petroli i divises

El **preu del petroli** s'incrementa significativament durant l'any 2011 en termes interanuals, amb creixements entre el 40 i el 50% respecte de l'any anterior. El setembre de 2010 el preu del barril Brent se situava en 77,8 \$, mentre en el mateix mes d'enguany ja és de 112,8 \$ (un augment del 45%), no gaire lluny del màxim històric registrat el juliol de 2008 (132,7 \$ per barril). Com a nota positiva, el preu d'aquest setembre és inferior al registrat entre març i juliol d'enguany (al mes d'abril va arri-

bar a 123,3 \$). L'augment del preu d'aquesta matèria primera energètica té lloc en un escenari d'alentiment de l'economia americana i l'europea, si bé la demanda energètica de les economies emergents (especialment, la Xina) continua creixent, fet que pressiona el preu a l'alça. A banda d'això, la inestabilitat política dels països productors de petroli per les revolucions àrabs (especialment, a Líbia) és determinant a l'hora d'explicar aquest increment. El preu més elevat del petroli es tradueix en una major inflació, fet que condiciona la política monetària dels diferents països i dificulta una possible baixada dels tipus d'interès, necessària per estimular l'activitat econòmica en aquests moments.

Pel que fa a les **divises**, el tipus de canvi de l'euro respecte del dòlar se situa al setembre en 1,38 dòlars per euro, xifra que significa una davallada respecte de mesos anteriors, quan superava 1,40 dòlars per euro, si bé el mes de setembre del 2010 era d'1,31. És a dir, que en termes interanuals el dòlar s'ha depreciat respecte l'euro, si bé l'evolució dels darrers mesos indica una certa revalorització. Quant al tipus de canvi de l'euro respecte de la lliura esterlina, al mes de setembre és de 0,87 lliures per euro, xifra bastant estable en els darrers mesos, però superior a la de setembre del 2010, moment en què era de 0,84 lliures per euro, cosa que representa que la lliura s'ha apreciat un 3,6% respecte de l'euro.

El preu del petroli arriba a 112 dòlars al setembre.

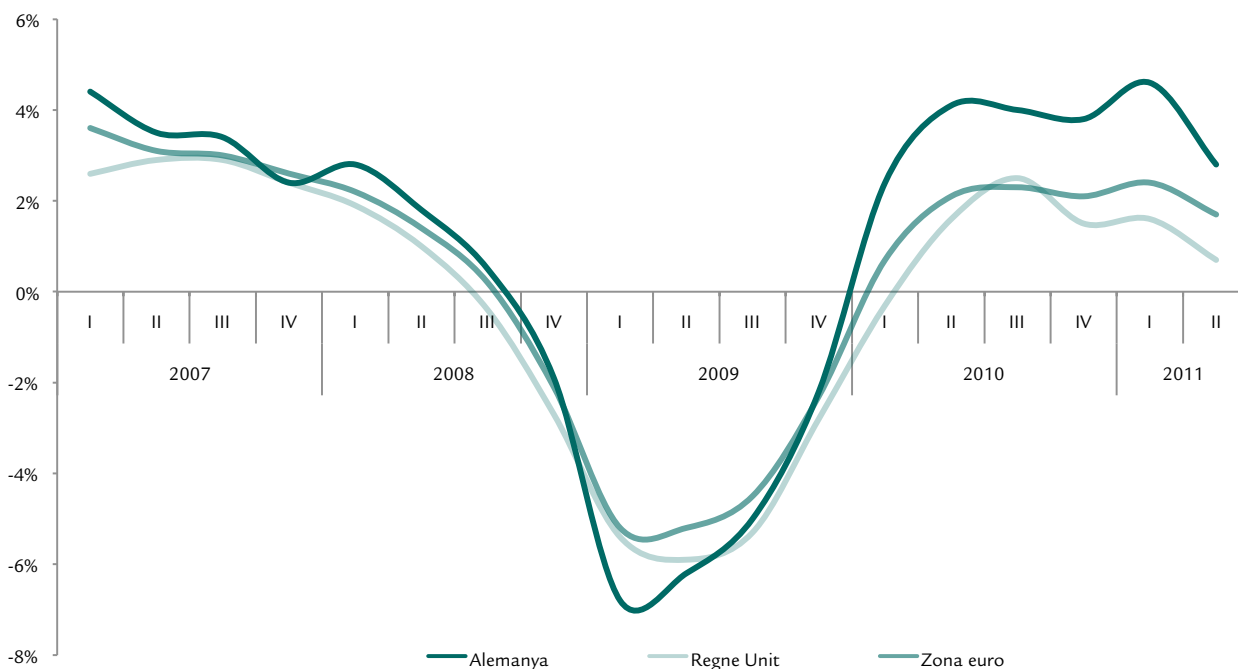
Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: BCE

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual)

Font: Destatis, Eurostat i elaboració pròpia

En el segon trimestre del 2011, la Unió Europea frena el creixement de trimestres anteriors i el PIB creix un 1,7% interanual, mentre que en el primer trimestre el PIB va créixer un 2,4%. L'evolució econòmica dels 27 estats membres és desigual. Hi ha països amb creixements molt per damunt del conjunt europeu en el segon trimestre, com ara les repúbliques bàltiques (Estònia, 7,8%; Lituània, 6,3%; Letònia, 5,8%), i d'altres presenten taxes negatives de creixement (Portugal, -1,5%, i Grècia, -7,1%).

La Unió Europea, en particular la zona euro, està immersa en una procés de reformes per tal d'afrontar les crisis del deute. Les economies del sud del continent mostren un deute sobirà sota sospita, principalment Grècia, amb un problema de solvència, mentre que Portugal, Itàlia o Espanya tenen dificultats per aconseguir finançament. Així, al mes de juliol es decideix ampliar el fons de rescat europeu (Facilitat Europea d'Estabilitat Financera, FEEF) i a mitjan octubre és ratificat pels diversos membres de la zona euro (el darrer, Eslovàquia). Entre les finalitats del fons cal destacar-ne tres: comprar deute sobirà (i alleugerir les tensions en els mercats financers, que han portat les primes de risc del deute d'alguns països com ara Itàlia o Espanya a màxims històrics aquest estiu), oferir línies de crèdit a països amb dificultats (com ara Grècia, que no pot respondre dels pagaments a partir de novembre) i recapitalitzar la banca, amb dificultats per l'exposició al deute grec (i altres països amb un deute elevat).

La **inflació** europea escala fins al 3,3% al mes de setembre, nivells que no es registraven des del final del 2008, quan va superar el 4,4% a causa de la pujada del preu del petroli. L'es-

cenari de tres anys ençà es repeteix, atès que el preu d'aquesta font energètica s'ha disparat enguany. Malgrat això, la diferència respecte del 2008 (inici de la crisi econòmica) és que la situació de les economies europees actualment és de feblesa. L'elevada inflació no permet davallar els tipus d'interès (que se situen en l'1,5%), fet que podria estimular l'activitat econòmica.

Pel que fa al **mercant laboral**, la taxa d'atur de la Unió Europea al mes d'agost és d'un 9,2%, pràcticament la mateixa que un any enrere, nivell sobre el qual oscil·la des de l'inici del 2010. Aquest indicador varia molt d'un estat membre a un altre, i així a Espanya la taxa d'atur supera el 20%, mentre que països com ara Àustria o Holanda estan per sota del 5%.

Zona euro

El creixement econòmic de la zona euro és molt similar al del conjunt de la Unió Europea, i en el segon trimestre el PIB creix un 1,6% i s'alenteix respecte de trimestres anteriors. La previsió de creixement per a la zona euro de la Comissió Europea per al 2011 és de l'1,6% (darrera estimació de setembre) i per al 2012, de l'1,8%.

Els dirigents econòmics de la zona euro estan en una conjuntura difícil per la crisi del deute sobirà. En concret, el possible impagament de Grècia afectaria els bancs europeus (en particular, els francesos i els alemanys) i, consegüentment, totes les economies europees. Al mes de juliol es va aprovar un nou paquet d'ajudes a Grècia, si bé ha estat bloquejat fins que els

supervisors de la Unió Europea, del Banc Central Europeu i de l'FMI no han donat el vistiplau a les reformes dutes a terme per l'economia hel·lena. Es preveu que l'ajuda arribi el mes que ve i així el país podrà atendre els pagaments.

La **inflació** de la zona euro és del 3,0% al mes de setembre, per damunt de l'objectiu del Banc Central Europeu (2%), mentre que el mateix mes de l'any passat era de l'1,9%. La **taxa d'atur** se situa en el 9,7%, exactament igual que a l'agost del 2010, cosa que indica que el mercat laboral de la zona euro no millora.

La inflació a la zona euro arriba fins al 3,0% al mes de setembre.

Alemanya

Alemanya és el principal motor de l'economia europea i en el segon trimestre creix per damunt de la zona euro: un 2,8% respecte del mateix període de 2010. No obstant això, aquest increment del PIB representa un dinamisme menor respecte dels trimestres anteriors (en el primer trimestre de l'any, va créixer un 4,6%). Tot i això, les previsions econòmiques de la Comissió Europea del mes de setembre revisen a l'alça el creixement per al 2011 i el situen en un 2,9%, mentre que per al 2012 és d'un 1,9%.

La **inflació** alemanya també repunta, si bé es manté per sota de la mitjana de la zona euro. Al mes de setembre els preus de consum s'incrementen un 2,9%, mentre que un any enrere eren de l'1,3%. Pel que fa al mercat laboral, la **taxa d'atur** es redueix set dècimes durant el 2011 i a l'agost se situa en el 5,9%. Cal recordar que actualment el país demanda treballadors, tal com va anunciar la seva presidenta, Angela Merkel.

La taxa d'atur d'Alemanya cau fins al 5,9% al setembre.

França

L'economia francesa creix un 1,6% interanual en el segon trimestre de l'any, fet que significa un menor ritme de creixement que en el trimestre anterior (quan el PIB es va incrementar un 2,1% respecte del mateix període del 2010). La previsió de tancament de l'any 2011 és de l'1,6% segons la Comissió Europea, que al setembre ha revisat a la baixa aquesta dada (abans era de l'1,8%). Per al 2012, estima un creixement del 2,0%.

La **inflació** a França es manté estable, a diferència d'altres economies europees, i al setembre és del 2,4%, igual que el mes anterior. Tot i això, augmenta respecte del setembre de l'any anterior, que era de l'1,8%. Quant a l'evolució de la taxa d'atur, no és tan positiva, atès que s'ha incrementat en els darrers mesos i és del 10,0% al mes d'agost, per damunt de la mitjana europea, i a un nivell similar del de l'agost de l'any passat.

Regne Unit

En el segon trimestre del 2011, el PIB britànic frena el seu creixement i s'incrementa un 0,7% respecte del mateix període de l'any anterior, mentre que en el primer trimestre de l'any creixia un 1,6% interanual. La Comissió Europea estima un creixement de l'1,1% per al 2011, fet que representa una revisió a la baixa de la previsió que feia per al Regne Unit per primavera, que era de l'1,7%. Per al 2012, preveu un creixement del 2,1%.

La **inflació** en el Regne Unit al mes de d'agost (darrera dada disponible) és del 4,5%, molt per damunt de la mitjana europea, mentre que un any enrere era del 3,1%. El tipus d'interès fixat pel Banc Central d'Anglaterra és del 0,5%, fet que indica que hi ha marge per pujar-lo i poder controlar la inflació. El mercat laboral britànic empitjora durant el 2011 i la **taxa d'atur** a l'agost se situa en el 8,3%, mig punt percentual per sobre de la taxa de l'any anterior.

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Taxes de variació interanuals (%)

	2011	2012
Consum final nacional privat ¹	0,9	1,4
Consum final de l'administració pública	-1,3	-0,8
Formació bruta del capital fix	-1,3	2,7
Demanda nacional	0,0	1,3
Exportació de béns i serveis	8,3	7,9
Importació de béns i serveis	3,0	4,1
PIB a preus de mercat	1,3	2,3
Ocupació ²	0,2	1,4
Taxa d'atur	19,8	18,5

¹ Inclou les ISFLSL

² Llocs de feina equivalents a temps complet

Font: Actualització del Programa d'Estabilitat 2011-2014. Ministeri d'Economia i Hisenda

L'economia espanyola registra en el segon trimestre de l'any un creixement del 0,7% respecte del mateix període de 2010, fet que reflecteix un alentiment de l'activitat econòmica si es compara amb el primer trimestre, quan el PIB va créixer un 0,9% interanual. Aquest menor dinamisme també s'observa en les principals economies europees, però en el cas d'Espanya s'accentua per la política d'ajust pressupostari que duu a terme el Govern central amb l'objectiu de reduir el dèficit públic. Durant l'estiu, la crisi del deute a Grècia s'ha contagiat a països com Itàlia i també Espanya, i ha portat la prima de risc del deute espanyol a màxims històrics al mes d'agost. Els mercats financers desconfien de les reformes introduïdes pel Govern espanyol, motiu pel qual al mes de setembre es va reformar la Constitució i es va fixar un sostre per al dèficit públic (que entrarà en vigor a 2020).

Les previsions del Ministeri d'Economia i Hisenda per a l'any 2011 fetes a la primavera situen el creixement del PIB en l'1,3%, però l'evolució dels indicadors econòmics indica un tancament de l'any amb un creixement inferior. Així, tant l'FMI com la Comissió Europea coincideixen a estimar per a

Espanya un 0,8% de creixement per a l'any 2011. La previsió del Ministeri per a l'any 2012 (2,3%) també és superior a les que fan aquests organismes internacionals (Comissió Europea, 1,5%; FMI, 1,1%).

El **consum**, principal component del PIB per la part de la demanda, torna a taxes negatives de creixement en el segon trimestre (-0,4% interanual) després de quatre trimestres de taxes interanuals positives, a causa de la caiguda de la despesa de les llars (-0,2%) a banda de la retallada del consum públic (-1,0%). Aquesta reducció de la despesa de les famílies en el segon trimestre es reflecteix en diversos indicadors econòmics, com ara la matriculació de vehicles (els mesos d'abril a juny, la caiguda interanual supera el 20%) o l'índex de vendes al detall, que també es contreu en aquests mesos. En el tercer trimestre, aquests indicadors milloren, però no abandonen les taxes de creixement negatives. Quant a la **inversió**, en el segon trimestre de l'any no mostra signes de recuperació i segueix amb un ritme de caiguda similar al dels trimestres anteriors (-6,7% interanual). La davallada més pronunciada es registra a la construcció, que minva un -9,8% interanual.

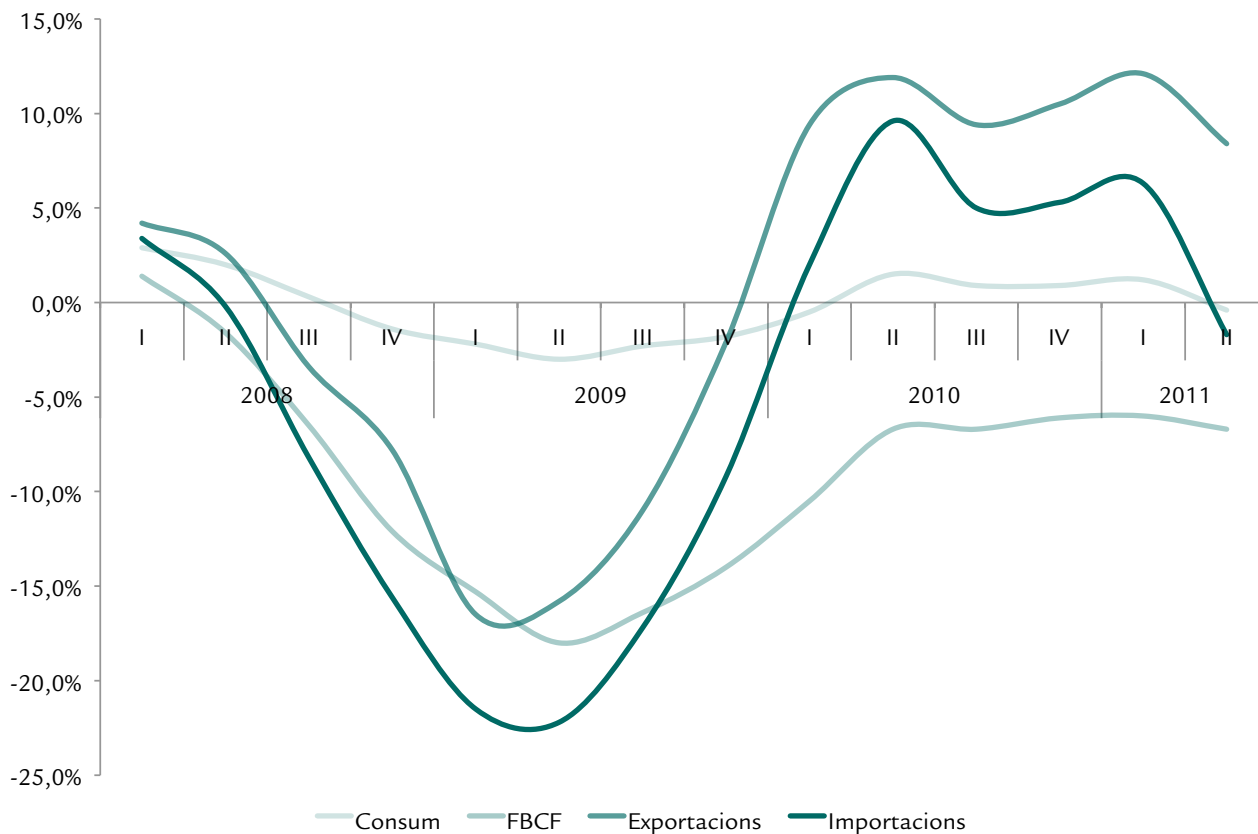
Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %) Volum encadenat referència 2000

Trimestre	2009				2010				2011	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Agrari i pesquer	0,4	0,7	1,6	1,5	-1,2	-2,1	-2,2	0,3	0,2	-0,1
Indústria i energia	-11,5	-14,3	-13,5	-10,2	-1,6	2,2	2,3	2,4	3,9	2,8
Construcció	-6,1	-6,3	-7,1	-5,4	-6,4	-6,5	-6,6	-5,8	-5,4	-4,1
Serveis	-0,8	-1,6	-0,9	-0,9	-0,6	0,4	0,8	1,1	1,3	1,2
PIB a preus de mercat	-3,5	-4,4	-3,9	-3,0	-1,4	0,0	0,2	0,6	0,9	0,7

Font: INE

Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)

Font: INE

L'aportació de la demanda nacional al PIB continua en xifres negatives en el segon trimestre de l'any, i és la demanda exterior la que contribueix al creixement positiu del PIB. D'una banda, les **exportacions** augmenten un 8,4% respecte del segon trimestre de l'any passat, tant de les de béns com de les de serveis, si bé cal remarcar que l'increment en les exportacions de béns és menor que en trimestres anteriors. D'altra banda, les **importacions** es redueixen respecte del segon trimestre de 2010 (-1,7%), després de trimestres de pujada, cosa que s'explica per l'aturada del consum i la caiguda de la inversió.

Quant a l'oferta, la **construcció** és un trimestre més l'activitat productiva que més dificultats pateix i cau en el segon trimestre un -4,1% interanual, si bé frena una mica el ritme de decreixement. L'**agricultura** també torna a xifres negatives de creixement, encara que només cedeix un -0,1% en el segon

trimestre, mentre que la indústria i els serveis mantenen l'evolució positiva: la **indústria** i l'**energia** creixen un 2,8% interanual, i els **serveis**, un 1,2%.

El **mercant laboral** espanyol no mostra signes de recuperació, atesa la destrucció d'ocupació un trimestre més. L'afiliació a la Seguretat Social registra descensos mes rere mes (al mes de setembre, un -1,3% interanual) i de manera paral·lela, el nombre d'aturats registrats no deixa d'augmentar (al setembre, un 5,2% respecte del mateix mes de 2010). Com a resultat, la taxa d'atur se situa al mes de setembre en el 19,5% i supera la xifra de setembre d'anys anteriors (l'any passat, 18,5%). No sembla que aquesta ràtio hagi de millorar en els propers mesos, d'una banda, per l'acabament de la temporada turística i, d'altra, per la desacceleració de l'activitat econòmica en general.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)

	Anual			Trimestral					
	2008	2009	2010	2010 (p)				2011 (a)	
			(p)	I	II	III	IV	I	II
Balears	1,2	-2,7	-0,9	-2,4	-1,2	-0,2	0,2	0,3	0,6
Agropesquer	0,8	-0,4	-0,4						
Indústria	0,5	-3,5	-2,8	-4,0	-3,1	-2,2	-2,0	-1,8	-1,5
Construcció	-1,4	-8,6	-6,3	-8,3	-6,8	-5,2	-4,8	-4,1	-4,2
Serveis	1,6	-2,0	-0,1	-1,6	-0,5	0,6	0,9	1,0	1,2

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i Ocupació
p: provisional; a: avanç

El creixement de les Illes Balears repunta en el segon trimestre del 2011 i se situa en el 0,6% respecte de l'any passat. S'enllacen així tres períodes amb variacions interanuals positives, les quals presenten una acceleració i fan preveure que es tancarà l'any amb un creixement mitjà del 0,8%. Per al 2012 la previsió anual de creixement és d'un 1,1%.

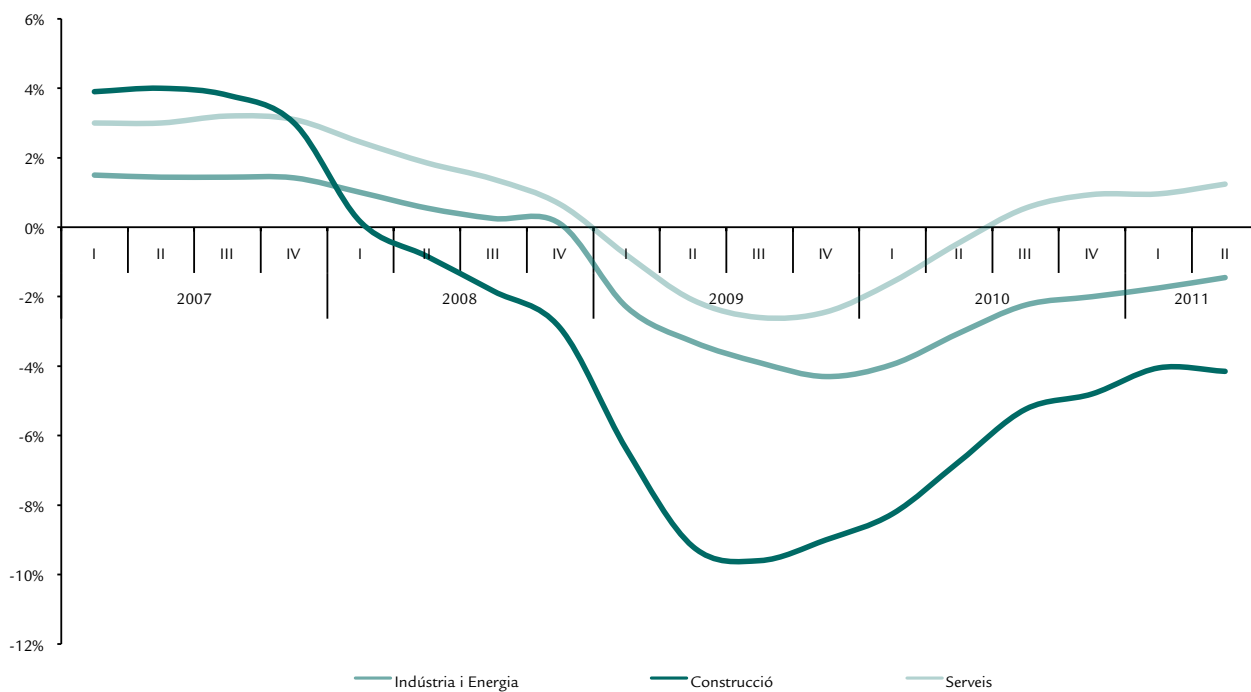
Novament el sector dels serveis és el que presenta unes taxes de variació més elevades, que compensen les caigudes de la indústria i la construcció. El revifament de la branca turística es fa palès en l'increment de la despesa dels turistes internacionals (8,4% interanual de gener a agost), en el nombre de viatgers allotjats en hotels (12,2% més en els vuit primers mesos de l'any) i en el passatge arribat als aeroports de les Illes (un 9% més en els tres primers mesos de l'any). Les vendes al detall deixen enrere les fortes caigudes dels mesos anteriors, tot i que encara mantenen les taxes negatives. La indústria sembla que estanca la seva situació i, si bé no repunta amb força, tampoc no arriba als decreixements registrats a principi del 2010. L'índex de producció industrial creix a l'agost un 3,1%, i deixa la mitjana del 2011 en un -4,0% interanual. L'afiliació a la Seguretat Social en el sector secundari continua en nivells inferiors als de l'any passat, especialment en la branca de la indústria manufacturera, la de major pes a les Illes Balears. La construcció empitjora la situació respecte de principi d'any, quan semblava que la

suavitització de les taxes negatives conduiria a l'inici de la recuperació. L'atonía del mercat immobiliari, juntament amb les dificultats d'accés al finançament, llastren el sector, que perd dinamisme i força laboral.

De l'anàlisi per illes cal destacar el revifament del creixement econòmic de les Pitiüses. En el segon trimestre del 2011 supera els dos punts percentuals i l'evolució és positiva en els principals indicadors econòmics. Aquest arxipèlag encadena així cinc trimestres en números positius. En canvi, Menorca presenta un repunt en el ritme d'activitat més suau i en el segon trimestre creix sols dues dècimes respecte del mateix període del 2010. L'illa de Mallorca incrementa el valor de la producció un 0,4% interanual i consolida les taxes de creixement positives, malgrat que encara siguin discretes.

De l'anàlisi per illes cal destacar el revifament del creixement econòmic de les Pitiüses. En el segon trimestre de 2011 supera els dos punts percentuals i l'evolució és positiva en els principals indicadors econòmics. Aquest arxipèlag encadena així cinc trimestres en positiu. En canvi, Menorca presenta un repunt en el ritme d'activitat més suau i en el segon trimestre creix sols dues dècimes respecte del mateix període de 2010. L'illa de Mallorca incrementa el valor de la producció un 0,4% interanual i consolida les taxes de creixement positives, malgrat aquestes encara siguin discretes.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: Direcció General d'Economia i Estadístiques

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

2005	2006	2007	2008	2009 (p)	2010(a)
2,1	3,5	2,0	0,8	-0,4	-0,4

p: provisional a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Agricultura

El sector agropesquer tanca l'any 2010 amb una taxa de creixement lleugerament negativa (-0,4%), i s'espera que tanqui el 2011 també en negatiu (-0,3%).

L'afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura se situa en 6.313 afiliats el setembre d'enguany, un 1% menys que el

2010. Per illes, l'afiliació a Mallorca i a Eivissa és gairebé igual a la registrada el setembre de 2010. A Menorca i a Formentera segueix augmentant l'afiliació en comparació de l'any passat. A partir de gener de 2012, el règim especial de l'agricultura s'afegirà al règim general de la Seguretat Social en forma d'un sistema especial, el qual s'anirà assimilant a la resta d'activitats de manera gradual.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social a l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)
	setembre		
Illes Balears	setembre	6.313	-1,0
Mallorca	setembre	5.179	-1,6
Menorca	setembre	664	3,8
Eivissa	setembre	454	-0,9
Formentera	setembre	16	6,7

Font: TGSS i elaboració pròpia

El 12 d'octubre la Comissió Europea presenta oficialment les propostes de reglament per regular la Política Agrària Comuna (PAC) a partir de 2014. Un dels objectius més importants de la reforma és redistribuir els fons i eliminar el sistema de drets històrics, és a dir, de pagament d'ajuts al sector agrari per rendiment o nivell de producció existent entre els anys 2000 i 2002. La reforma pretén així acabar amb les grans diferències que hi ha actualment amb els mateixos tipus de cultiu, distribuir el finançament de manera proporcional per hectàrea cultivada i valorar la sostenibilitat mediambiental.

L'oferta mundial de blat s'incrementa per la millora dels rendiments de la collita de la Unió Europea. Segons el darrer informe publicat sobre previsions de collita del Departament d'Agricultura dels EUA, es produiran 2,3 milions més de tones

de blat que la xifra inicialment prevista. Alemanya, Romania, França, Espanya i Bulgària són els principals responsables d'aquest increment.

Pel que fa a les Illes Balears, les dades encara provisionals del mes d'agost presentades pel Ministeri de Medi Ambient, i Medi Rural i Marí mostren que alguns cultius s'han estancat. Així, la producció de blat és de 13,3 tones, un 7% menys que el mateix mes de l'any anterior, i la d'ordi arriba a 54,6 tones, cosa que significa un 16% menys interanual. La collita de civada, que s'estima en prop de 17,6 tones, perd un 30% menys de producció que l'agost del 2010.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
		Tones	PMP	Tones		PMP	
Mercat central de Mallorca							
Fruita	gener-setembre	994	1,11	↗	10,1	↗	3,7
Hortalisses	gener-setembre	1.930	0,92	↗	3,0	↘	-14,0
Patates	gener-setembre	-	0,53		-	↗	3,9
Total	gener-setembre	2.924	0,97	↗	5,3	↘	-3,0
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener -juny	16.114	7.977	↗	15,1	↗	5,0
Regne Unit	gener -juny	4.201	2.503	↘	-18,3	↘	-8,3
Dinamarca	gener -juny	4.134	2.369	↘	-13,6	↘	-16,0
Goma de garrofi	gener -juny	664	4.359	↘	-7,2	↘	-12,3
Alemanya	gener -juny	126	859	↘	-11,9	↘	-11,8
Dinamarca	gener -juny	144	1.019	↘	-7,7	↘	-9,7
Vins i licors	gener -juny	462	2.561	↗	14,6	↗	28,4
Alemanya	gener -juny	147	904	↘	-27,5	→	1,0
Estats Units	gener-juny	15	90	↗	121,4	↗	88,2

PMP: preu mitjà ponderat
 Font: Mercapalma, Ibestat

En el mercat central de Mallorca, les dades acumulades fins al setembre d'enguay són positives, comparades amb les del mateix període de l'any passat. Així, el volum de negoci (sense incloure-hi majoristes) augmenta un 10% per la producció de la fruita i un 3% per la de l'hortalissa. Quant als preus, les fruites i les patates s'encareixen prop d'un 4% durant aquest període, mentre que el preu mitjà de les hortalisses disminueix fins a un -14%.

La campanya de l'ametla balear es vaticina millor que la de la temporada passada, en la qual la producció total registrada d'ametla amb closca i en gra sencera fou de 3.585 tones, segons dades de l'Institut de Qualitat Agroalimentària de les Illes Balears. La comercialització d'aquest producte augmenta un 90% el 2010 respecte del 2009, segons dades del mateix Institut. En valor monetari, l'increment sols fou d'un 18%, amb una minva en el preu mitjà de venda del -37% interanual.

Si bé l'abast és gairebé impossible d'avaluar, la crisi provocada pel brot infeccions de l'E. coli a Alemanya no ha afectat el consum intern a Espanya, on les xifres no revelen una caiguda significativa en el consum d'hortalisses a les llars. En canvi, és rellevant el llast a les exportacions del sector, el qual ha retallat les vendes al voltant del -15%, segons dades del Ministeri de Medi Ambient, i Medi Rural i Marí.

Les exportacions de patates i de vins i licors augmenten el primer semestre del 2011.

Les dades acumulades de l'exportació de les patates fins al juny presenten resultats positius amb una variació interanual d'un 15% de tones exportades i d'un 5% en valor monetari. No obstant això, l'exportació als principals països demandants, el Regne Unit i Dinamarca, descendeix en termes interanuals. Les exportacions de goma de garrofi durant el primer semestre baixen tant en volum (-7%) com en valor econòmic (-12%). Alemanya i Dinamarca presenten resultats negatius, principalment en el primer cas. Les exportacions de vins i licors també augmenten en aquest període respecte a l'any anterior, un 15% interanual en volum i un 28% en valor econòmic. Malgrat que Alemanya, com a principal país receptor, minva la demanda en un -11% interanual, la variació és positiva en valor (39%). Entre els països no comunitaris destaquen els Estats Units per l'increment de demanda de vi de qualitat envasat.

Ramaderia

En els escorxadors de les Illes Balears, augmenta la demanda de carn d'oví un terç més respecte al segon trimestre de l'any anterior. Aquest revifament en el consum es correspon amb la baixada de preus que arriba a un -8% interanual fins al juny, segons dades de l'INE per a les Illes Balears. La demanda de bestiar boví i porcí no presenta una variació significativa en aquest segon trimestre d'any.

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada als escorxadors (Tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Boví	2n trimestre	3.098	→	-0,1
Oví/Caprí	2n trimestre	63.547	↗	33,3
Porcí	2n trimestre	39.271	→	-0,4
Equí	2n trimestre	19	↗	11,8

Font: Conselleria de Salut, Família i Benestar Social. Direcció General de Salut Pública i Consum

Pesca

L'afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer se situa en 734 afiliats, un 1% menys que el setembre de l'any passat. Per illes, l'afiliació a Eivissa i Formentera augmenta, mentre que a Mallorca i Menorca segueix amb taxes interanuals negatives.

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el segon trimestre de 2011 és de 945.524 kg, amb un valor en

primera venda de 5,33 milions d'euros. En comparació del mateix trimestre de l'any 2010 (967.742 kg i 5,61 milions d'euros), aquestes dades representen una minva del -2,3% en pes i del -5% en valor econòmic. El preu mitjà de la producció total del peix s'ha reduït en aquest període en un -2,76% (de 5,80 €/kg a 5,64 €/kg), i s'ha trencat la línia de dos increments trimestral consecutius. Tot i això, es manté el nivell de preus del primer trimestre de 2008 (aleshores 6,58 €/kg).

Taula 11 . Afiliació a la Seguretat Social al sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual(%)
Illes Balears	setembre	734	-1,1
Mallorca	setembre	499	-2,2
Menorca	setembre	124	-1,6
Eivissa	setembre	77	4,1
Formentera	setembre	34	6,3

Font: TGSS i elaboració pròpia

Si es comparen el segon trimestre de 2011 i el de 2010, les dades mostren una temporada dolenta per a la gamba vermella (47,4 tones davant 71 tones de l'any 2010). Aquesta espècie representa habitualment prop del 20% dels ingressos de la flota pesquera balear i qualsevol fluctuació d'aquesta espècie té un reflex immediat en el conjunt de les captures. Com a conseqüència d'això, algunes barques d'arrossegament han modificat la seva estratègia de pesca i s'han dirigit

a la captura d'espècies alternatives, particularment l'escamarlà, del qual gairebé s'han duplicat les captures i els ingressos. Així mateix, la temporada de la llagosta, que es pesca d'abril a agost, va començar fluixa, amb uns ingressos inferiors al 50% respecte del 2010. Finalment, hi ha un increment significatiu de les captures de petits pelàgics (sardina, sorell, gerret i, especialment, alatxa), espècies de consum popular i preu baix.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera. 2n trimestre 2011

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (Kg)	Milers d'€		Pes(Kg)		Milers d'€
Gerret	65.576	110.694	↗	8,2		
Sorell	52.155		↗	10,0		
Pop	49.735		↘	-11,4		
Gamba vermella	47.436	1.042.634	↘	-33,2	↘	-18,5
Rajada	46.288		↗	2,3		
Sardina	45.009		↗	17,5		
Morralla	39.721		↘	-21,5		
Lluç	37.217	155.500	↘	-4,6	↗	12,3
Moll vermell	34.777	170.873	↘	-5,5	↘	-4,7
Calamar		367.659			↗	61,9
Gall de Sant Pere		319.279			→	-2,0
Caproig		318.189			↗	-7,9
Llagosta		314.368			↘	-47,8
Sípia		270.000			↗	38,0
Escamarlà		235.429			↗	50,3

Font: DG Pesca

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual			Trimestral					
2008	2009	2010	2010 (a)				2011 (a)	
		(p)	I	II	III	IV	I	II
0,5%	-3,5%	-2,8%	-4,0%	-3,1%	-2,2%	-2,0%	-1,8%	-1,5%

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

El sector de la indústria i l'energia de les Illes Balears presenta una taxa de variació interanual del VAB a preus constants del -1,5% per al segon trimestre del 2011. Es preveu que aquesta evolució es mantengui la resta de l'any i, així, es tancaria el 2011 amb la mateixa variació. Si es confirma l'estimació avançada, seria la menys negativa des de fa dos anys. L'indicador del clima industrial (ICI) per a les Illes Balears cau 28 punts al mes de setembre, tot i que respecte d'agost recupera gairebé 16 punts.

Al mes de setembre, els ocupats totals de la indústria i l'energia sumen 26.374 persones, un -5,3% de caiguda interanual en el sector. Els assalariats presenten el descens més important (-6,2%) i el darrer dia de setembre arriben a 20.943. En canvi, el decreixement en el nombre d'autònoms és del -1,8%. Si es considera l'afiliació a la Seguretat Social per illes, a Mallorca decreix al setembre un -5,1%, caiguda més suau que la de Menorca (-8,0%) però més intensa que la de Pitiüses (-2,2%).

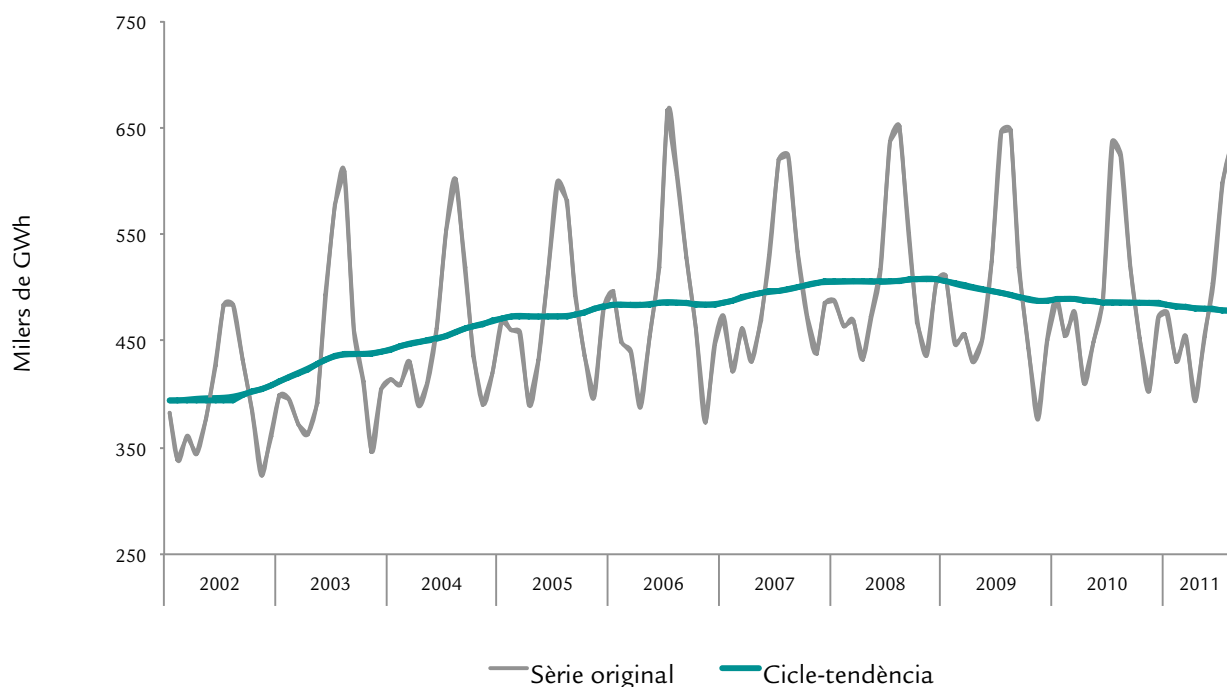
La previsió del creixement de la indústria per al 2011 és del -1,5%.

Energia

L'energia elèctrica demandada romp la tendència a principi del 2009 i passa a ser decreixent. El total d'energia elèctrica demandada per les Illes Balears el mes de setembre del 2011 se situa en 552.511 GWh, un 6,2% més d'energia elèctrica respecte del mateix mes del 2010. A totes les illes es produeixen variacions positives: al capdavant hi ha les Pitiüses (8,9%), seguides de Menorca (5,9%) i de Mallorca (5,6%).

Els ocupats a les Illes Balears al mes de setembre en el sector de l'energia elèctrica, el gas i l'aigua arriben a 5.290 persones, la qual cosa representa un decreixement interanual del -4,5%. Quant a la desagregació per illes, Menorca

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears

Font: REE i elaboració pròpia

(-10,3%) i Mallorca (-3,7%) experimenten un descens; en canvi, l'arxipèlag pitiús és l'única regió que augmenta, amb un 1,4%.

La connexió entre Mallorca i la Península per donar cobertura a la demanda d'electricitat estarà enllestida aquests darrers mesos de l'any.

Indústria

Durant el 2011, l'índex de producció industrial de les Illes Balears estabilitza la caiguda i la variació mitjana anual és del -4%. Durant el mes de juliol del 2011 la variació interanual és negativa (-5,6%), si bé allunyada de les experimentades el 2009, i al mes d'agost reprèn el creixement amb una taxa positiva d'un 3,1%. Juntament amb les Illes Balears, nou comunitats

autònomes registren variacions interanuals positives al mes d'agost. Les que presenten taxes de creixement més elevades són Cantàbria, La Rioja i Castella i Lleó. Per a les Illes Balears, els béns d'equipament són el que presenten un major increment (22,4%), mentre que els béns de consum no durables són els que minven més (-3,7%).

Al mes d'agost l'IPÍ balear es situa en una taxa interanual positiva (3,1%).

La variació interanual del mes de setembre dels ocupats a les Illes Balears en les indústries extractives és del -4,5%. Pel que fa a les indústries manufactureres, aquesta variació arriba al -5,7%. Les Pitiüses mostren un menor decreixement (-2,8%), que és lluny del de Mallorca (-5,6%) i sobretot del de Menorca (-7,7%).

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Balears		Darrera dada	Variació interanual	
Energia elèctrica demandada (Gwh)	setembre	552.511	↗	6,2
Índex de producció industrial	agost	70,3	↗	3,1
Ocupats totals a indústria i energia	setembre	26.374	↘	-5,3
Assalariats	setembre	20.943	↘	-6,2
Autònoms	setembre	5.431	→	-1,8
Ocupats segons activitats	setembre	26.374	↘	-5,3
Indústries extractives	setembre	427	↘	-4,5
Indústries manufactureres	setembre	20.657	↘	-5,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.290	↘	-4,5
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	setembre	414.311	↗	5,6
Ocupats segons activitats	setembre	20.810	↘	-5,1
Indústries extractives	setembre	363	↘	-4,0
Indústries manufactureres	setembre	15.765	↘	-5,6
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.682	↘	-3,7
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	setembre	49.826	↗	5,9
Ocupats segons activitats	setembre	3.517	↘	-8,0
Indústries extractives	setembre	17	↘	-22,7
Indústries manufactureres	setembre	3.178	↘	-7,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	322	↘	-10,3
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Gwh)	setembre	88.374	↗	8,9
Ocupats segons activitats	setembre	2.047	↘	-2,2
Indústries extractives	setembre	47	→	0,0
Indústries manufactureres	setembre	1.714	↘	-2,8
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	286	→	1,4

Font: TGSS, Gesa-Endesa, Direcció General d'Economia i Estadístiques, INE.

Exportacions

El 2011 les exportacions de béns de les Illes Balears presenten variacions interanuals negatives, tant en el pes total exportat com en l'import econòmic. El valor de les mercaderies exportades al juny es redueix un -13,5% i en pes la caiguda representa una variació interanual d'un -31,7%. Pràcticament la meitat de les exportacions de les Illes Balears tenen com a destinació algun país de la Unió Europea.

De gener a juny del 2011, les operacions d'exportacions que s'han duit a terme a les Illes Balears arriben a un import de 287,3 milions d'euros, xifra que representa un decreixement del -35,7% respecte de les operacions que es dugueren a terme en el mateix període del 2010.

Les exportacions es redueixen un -35,7%.

El sector del calçat continua sent el capítol aranzelari que més ven a l'exterior, amb gairebé 65 milions d'euros i amb una variació en el volum d'exportacions que augmenta un 18,4%. Destaquen les exportacions de calçat a Alemanya, França i Itàlia, que han incrementat un 15,8%, un 11,2% i un 11,0%, respectivament, en relació amb el mateix període de l'any anterior. Cal comentar que dotze firmes menorquines i cinc de Mallorca participaren en la Fira Internacional de Calçat i Articles de Pell que es féu a Madrid al mes de setembre.

D'altra banda, el capítol de mobles és el que creix més, atès que es multiplica per 289. Aquest increment es deu principalment a la reactivació dels mercats de Mèxic i de Cap Verd, després d'anys de reduccions importants. El capítol de joieria i bijuteria és el segon epígraf que ha experimentat un increment més important (31,5%). Sobretot, repunten les exportacions a Turquia, que segueixen aquesta tendència des del mes de febrer. Quant a les exportacions d'olis essencials i perfumeria, Alemanya té un mercat consolidat a l'alça amb una variació interanual del 43,0%.

Es capítols relacionats amb el cuir baixen les vendes, si bé destaca l'augment de les exportacions de pell i cuir a Tailàndia, cosa que significa l'obertura d'un nou mercat des de març del 2010. En canvi, disminueixen les exportacions d'aquests béns al Marroc. Quant a les vendes de pell preparada disminueixen un -34,1%, encara que Alemanya experimenta el primer semestre del 2011 un increment del 5,0%.

Les operacions de vendes exteriors d'aixetes representen un import de 2,1 milions d'euros, la qual cosa comporta una reducció del -28,6% respecte de les vendes registrades durant el mateix període de l'any anterior. Finalment, les vendes de campanes han davallat un -8,8%, malgrat que les vendes a França, Alemanya i Japó s'hagin incrementat significativament, a causa que un mercat com el d'Estat Units ha reduït en més de la meitat la demanda.

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

De gener a juny de 2011

Principals mercats exteriors ¹	Milers d'€	Variació interanual (%)
Calçat	64.858	18,4
Alemanya	12.398	15,8
França	12.135	11,2
Itàlia	11.565	11,0
Regne Unit	5.884	52,4
Bèlgica	3.282	60,0
Olis essencials i perfumeria	11.029	10,8
Alemanya	1.840	43,0
Països Baixos	1.794	-48,9
Hong Kong	1.522	171,8
República Xeca	1.104	13,0
Regne Unit	1.004	48,6
Pell i cuir	9.856	-5,1
Marroc	4.062	-8,4
Tailàndia	2.308	187,1
Xina	2.062	-30,4
Vietnam	649	n.d.
Bèlgica	473	10,6
Joieria i bijuteria	3.591	31,5
Turquia	740	5.602,4
França	634	55,0
Estats Units	335	-38,4
Itàlia	142	14,2
Mobles	2.168	289,0
Mèxic	785	1.908,6
Cabo Verde	641	10.348,8
República Dominicana	272	76,5
Canadà	271	12.948,0
Cuba	78	2.829,3
Aixetes	2.117	-28,6
República Dominicana	449	-52,6
Mèxic	303	-17,7
Marroc	205	120,0
Rússia	200	n.d.
Campanes	1.434	-8,8
França	367	20,5
Alemanya	175	18,2
Estats Units	159	-56,4
Japó	84	48,9
Pell preparada	1.026	-34,1
Alemanya	206	5,0
França	139	-62,6
Total exportacions²	287.269	-35,7

Font: IBESTAT i elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual			Trimestral					
2008	2009	2010	2010 (p)				2011(a)	
		(p)	I	II	III	IV	I	II
-1,4	-8,6	-6,2	-8,3	-6,8	-5,2	-4,5	-4,1	-4,2

p: provisional; a: avanç; e: estimació

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

El sector de la construcció romp la tendència i amplia les taxes de variació negatives després d'un any i mig de suavitzar-les. D'aquesta manera, la variació del VAB real de la construcció en el segon trimestre del 2011 cau una dècima respecte dels tres primers mesos de l'any i se situa en un -4,2% interanual. Així, en sintonia amb la majoria d'indicadors, sembla que una nova desacceleració s'instal·la en el sector.

La construcció intensifica una altra vegada les caigudes.

La destrucció d'ocupació en la construcció prossegueix la senda creixent iniciada a principi d'any. L'afiliació a la Seguretat Social del darrer dia de setembre se situa lleugerament per

Taula 17. Indicadors de la construcció

Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	23.751	↘	-20,4
Autònoms	setembre	13.373	↘	-7,5
Vendes aparents ciment (tones) ¹	setembre	24.493	↘	-13,2
Preu habitatge (€/m ²)	3r trim	1.966	↘	-4,4
Mallorca				
Assalariats	setembre	18.305	↘	-22,1
Autònoms	setembre	10.442	↘	-8,3
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Palma	3r trim	1.825	↘	-10,1
Manacor	3r trim	1.403	↘	-12,6
Inca	3r trim	1.498	↘	-9,0
Calvià	3r trim	2.595	→	-1,7
Menorca				
Assalariats	setembre	2.076	↘	-18,5
Autònoms	setembre	1.174	↘	-4,6
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Maó	2n trim	1.815	↘	-8,1
Ciutadella	3r trim	2.328	↗	9,8
Pitiüses				
Assalariats	setembre	3.370	↘	-11,3
Autònoms	setembre	1.700	↘	-4,4
Valor mig de l'habitatge (€/m ²)				
Eivissa - vila	3r trim	2.459	↗	2,9
Sant Antoni de Portmany	3r trim	2.303	↘	-5,6

¹ Dades corresponents a 2010

² Dades corresponents al segon trimestre per falta d'observacions en el tercer

Font: MTSS, Oficemen, Ministeri de Foment, Ministeri de l'Habitatge, i elaboració pròpia

sobre de 37.000 treballadors, cosa que representa una caiguda del -16,2% en termes interanuals. Tot plegat es deu a l'evolució del nombre d'assalariats, que presenten taxes de variació negatives que superen el -20%, atès que el nombre d'autònoms es manté en reduccions per sota de les dues xifres. Paral·lelament, la destrucció del nombre d'empreses del sector registra un nou repunt en assolir una taxa del -11,5% al setembre. Per illes, Mallorca encapçala les caigudes en el nombre d'afiliats (-17,6%), seguida de Menorca (-14%) i de les Pitiüses (-9,1%). Cal recordar que l'arxipèlag pitiús fa només cinc mesos presentava taxes de variació positives. Segons les dades de l'Observatori del Treball de les Illes Balears, encara es registra un tímid descens de l'atur al mes de setembre (-2,1%). Tot i això, l'evolució del mercat del treball fa preveure que d'aquí pocs períodes les taxes d'atur puguin començar a créixer. La contractació, per la seva banda, manté caigudes per sobre del -25%.

El mercat immobiliari segueix amb el refredament generalitzat que s'inicià a principi d'any. Malgrat que el preu de l'habitatge continua abaratint-se, els efectes de la conjuntura econòmica sobre la demanda potencial i les dificultats en l'accés al finançament marquen l'evolució del sector. D'acord amb les dades publicades per l'INE, durant el segon quadrimestre de l'any es transmeteren per compravenda gairebé 2.600 habitatges, xifra que se situa un -27,1% per davall de la mateixa període de l'any passat. Aquest descens es deu sobretot a l'evolució de l'habitatge nou (-35,8%), ja que la caiguda en l'habitatge de segona mà és bastant menor (-16,8%). L'evolució futura de l'indicador és molt incerta i s'ha d'esperar com pot afectar la reducció de l'IVA sobre l'habitatge nou (del 8% al 4%), aprovada pel Govern central el passat mes d'agost.

Les estadístiques sobre la constitució d'hipoteques que publica l'INE arriben al mes de juliol als valors mínims des que començà la sèrie històrica (gener del 2003). El nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges es desploma un -55,3% en termes interanuals, mentre que l'import total hipotecat anota una caiguda de dimensions paregudes i se situa per primer cop per davall de cent milions d'euros. Tot plegat fa que l'import mitjà del préstec hipotecari arribi a 110.442 euros, amb una variació interanual positiva del 4,7%.

L'activitat del mercat immobiliari està sota mínims.

Les dades publicades pel Ministeri de Foment estimen el preu de l'habitatge lliure a les Illes Balears al tercer trimestre del 2011 per davall de 2.000 €/m² per primer cop des de fa sis anys. Això representa un nou descens en les taxes de variació negatives en assolir rebaixes del -4,5% i del -4,4% en el segon i el tercer trimestres de l'any. Segons l'antiguitat de l'habitatge, el que té més de dos anys experimenta una correcció del -4,6%, mentre que l'habitatge d'antiguitat inferior a dos anys assoleix el -1,6%. Per nuclis urbans principals, Manacor i Inca, ciutats on el preu del metre quadrat no arriba a 1.500 euros, experimenten descensos del -12,6% i del -9%, respectivament; Palma i Maó, on el preu del metre quadrat és entre 1.800 i 1.900 euros, reculen un -10,1% i un -8,1%, respectivament; Ciutadella i Santa Eulària des Riu, on el preu del metre quadrat és entre 2.300 i 2.400 euros, registren variacions de signe contrari (9,8% i -5,6%, respectivament), i Calvià i Eivissa (vila), on el preu del metre quadrat és el més alt de les Illes (superior a 2.450 euros), presenten variacions menors (-1,7% i 2,9%).

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{tk} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	agost	36.300	↘	-2,1
Nombre de projectes	agost	249	↘	-33,8
Nombre d'habitatges	agost	134	↘	-24,3
Licitació pública T ¹⁵ ₁₅ (milers d'€ constants)	juliol	9.021	↘	-39,0
Mallorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	agost	27.333	→	-1,6
Nombre de projectes	agost	196	↘	-34,7
Nombre d'habitatges	agost	114	↘	-16,2
Menorca				
Pressuposts (milers d'€ constants)	agost	3.657	↘	-13,8
Nombre de projectes	agost	27	↘	-26,4
Nombre d'habitatges	agost	7	↘	-10,3
Pitiüses				
Pressuposts (milers d'€ constants)	agost	5.310	↘	-20,5
Nombre de projectes	agost	26	↘	-29,0
Nombre d'habitatges	agost	13	↘	-52,3

Font: COAIB, Ministeri d'Habitatge, Ministeri de Foment i DGE
Dades amb € constants base Gener 2005.

La contenció del dèficit públic propicia que la licitació oficial mantengui unes caigudes molt fortes. L'associació d'empres constructores d'àmbit nacional d'Espanya (SEOPAN) recull la licitació d'obres publicada en els butlletins oficials. Segons aquesta associació, l'import licitat a les Illes Balears en el segon quadrimestre del 2011 és de 30 milions d'euros, sols una quarta part que un any enrere. Per tipus d'obra, aquesta reducció s'explica, majoritàriament, per la caiguda de l'obra civil (-85,9%), que representa un terç de la licitació total, tot i que el descens en l'edificació també és molt significatiu (-63,1%). Pel que fa al tipus d'administració que fa la despesa, el major retrocés correspon a la part de l'Administració autonòmica (-90,8%), tot i que no representa ni el 8% de l'import total licitat a les Illes; la segona major caiguda correspon a l'Administració central (-78,2%), que representa el 17,5% del total licitat, i el descens més moderat és dels consells insulars i dels ajuntaments (-70,9%), que concentren la major part de la despesa. En el mateix sentit, segons les dades del Ministeri de Foment, la licitació d'obres públiques registra caigudes molt elevades durant els mesos de juny i juliol, tot i que un poc més moderades (al voltant del -60%) que les publicades per SEOPAN.

En el segon quadrimestre del 2011 el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears visa poc més de 1.500 projectes, cosa que representa una caiguda del -35,1% respecte del mateix període de l'any passat. Per illes, Mallorca mostra el major retrocés (-36,1%), mentre que la resta d'illes registren descensos un poc més moderats (-29,8%, Menorca; -32,7%, les Pitiüses). En el mateix període, el nombre d'habitatges projectats al conjunt de les Balears se situa lleugerament per sota de 500, cosa que significa una caiguda de magnituds paregudes al total d'expedients (-32,8%). Per illes, en canvi, a les Pitiüses es desploma un -76,8%, mentre que Mallorca i Menorca mostren caigudes molt més moderades (-15,1% i -18,4%, respectivament).

Les vendes de ciment, segons les dades que publica l'agrupació de fabricants de ciment d'Espanya Oficemen, superen lleugerament les setanta mil tones en el tercer trimestre de l'any 2010, cosa que representa una taxa interanual negativa del -16,5%.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis

Taxes de variació interanual del VAB a preus constants (en %)

Anual			Trimestral					
2008	2009	2010	2010 (a)				2011 (a)	
	(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II
1,6	-2,0	-0,1	-1,6	-0,5	0,6	0,9	1,0	1,2

p: provisional; a: avanç

Font: Vicepresidència Econòmica, de Promoció Empresarial i d'Ocupació

Els serveis mostren un revifament en el ritme d'activitat econòmica i el seu VAB creix més d'un punt en el segon trimestre en termes interanuals. Aquest fet significa que el sector encadena més d'un any en taxes positives, les quals es van accelerant trimestre rere trimestre. El resultat força positiu de la passada campanya turística han impulsat la resta de serveis i, de retruc, la resta de l'economia.

Revifament en l'activitat dels serveis.

L'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) del mes d'agost mostra un increment de dos punts percentuals en la xifra de negoci respecte de la del 2010. El comerç, tant a l'engròs com al detall, presenta una variació interanual d'un 5%, molt semblant al creixement del juliol. Així, es fa palès l'increment en el total de despesa turística realitzada a la nostra comunitat aquest estiu. L'evolució de la resta de serveis presenta un comportament dispar. D'una banda destaca el creixement de l'activitat en l'hostaleria (5,1%) i en el transport i emmagatzematge (2,3%), en sintonia amb els resultats de la temporada turística. D'altra banda, la branca d'informació i comunicacions enllaça mig any de caigudes i al mes d'agost registra un descens del -4,0%. La facturació dels serveis a empreses retrocedeix més d'un 10% respecte de l'any passat.

L'índex d'ocupació del sector dels serveis publicat per l'Ibestat creix al mes d'agost un 1,0% respecte del mateix mes del 2011.

En el conjunt de l'Estat, aquest indicador d'ocupació marca un retrocés del -0,8%. A les Illes Balears, el personal del comerç es manté en el vuitè mes de l'any, tant en termes intermensuals com interanuals (0,1% i -0,1%, respectivament). El mateix succeeix en la branca de transport i emmagatzematge, que presenta una variació mínima respecte de l'any passat (0,4%). Les activitats d'hostaleria (1,7%) i la de serveis a empreses (2,5%) són les que aconsegueixen incrementar l'ocupació i compensen la caiguda en la branca d'informació i comunicacions (-6,9%).

L'afiliació a la Seguretat Social en el sector dels serveis reflecteix el revifament d'aquesta activitat durant l'estiu d'enguany. Així, al mes de setembre, el nombre de treballadors d'alta s'incrementa un 1,5% i acumula un augment mitjà anual de gairebé un punt percentual. L'arxipèlag pitiús torna a ser una altra vegada la regió amb el repunt més important en l'afiliació, que es produeix tant a l'illa d'Eivissa (4,7% interanual al setembre) com a Formentera (5,2%). Mallorca també incrementa la força laboral del sector dels serveis al mes de setembre respecte del mateix mes del 2010 (1,1%). En canvi, Menorca sols manté el nivell d'afiliació a la Seguretat Social d'un any ençà i presenta dues dècimes negatives de variació interanual. En els cinc mesos anteriors aquesta illa havia incrementat en nombre de treballadors dels serveis, però al final de la temporada alta ha perdut dinamisme.

L'afiliació a la Seguretat Social dels serveis s'incrementa un 1,5% interanual.

Taula 20. Indicadors dels serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats Seguretat Social	setembre	364.205	→	1,5
Mallorca	setembre	293.337	→	1,1
Menorca	setembre	23.138	→	-0,2
Pitiüses	setembre	47.730	↗	4,7
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	agost	147,91	→	1,9
Transport i emmagatzematge	agost	142,14	↗	2,3
Hosteleria	agost	283,44	↗	5,1
Informació i comunicacions	agost	98,08	↘	-4,0
Serveis a empreses	agost	163,33	↘	-10,7
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	setembre	36	↘	-14,4

¹ Variació de la matriculació d'automòbils en tendència-cicle

Fonts: TGSS, IBESTAT, Anfàc i elaboració pròpia

4.1. Comerç

L'evolució general del comerç és positiva des de l'estiu d'enguany. Al mes d'agost, el sector del comerç a les Illes Balears presenta una variació interanual de la xifra de negocis del 5,0%, que és superior que a Espanya (0,6%). Pel que fa a l'ocupació en el comerç en el vuitè mes de l'any, es manté respecte del mes anterior (0,1%) i també respecte del mateix període de l'any passat (0,1%).

Al setembre, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social de l'activitat del comerç i la reparació augmenta un 0,5% respecte del mateix mes de l'any 2010. L'activitat comercial registra un total de 74,8 milers d'afiliats, repartits en un 79,1% a Mallorca, un 13,0% a les Pitiüses i un 7,9% a Menorca. És precisament en aquesta illa on l'ajust de l'afiliació al comerç és més intens, amb una taxa de creixement interanual negativa del -2,6%. En canvi, cal destacar que les Pitiüses presenten una variació positiva del 2,9% respecte d'un any ençà.

L'evolució general del comerç és positiva des de l'estiu d'enguany.

En canvi, en l'activitat al detall, es mantenen les taxes negatives des de març del 2008, llevat sols del mes de març del 2011. Al mes d'agost l'índex de vendes al detall es redueix a totes les comunitats autònomes. Les majors disminucions es registren a Andalusia (-6,8%) i Castella-la Manxa (-6,5%). L'arxipèlag balear presenta una variació interanual del -2,8%, taxa més suau que la del conjunt d'Espanya (-4%). Quant a l'anàlisi del mercat laboral en aquesta activitat, l'índex d'ocupació del comerç al detall calculat per l'INE presenta una variació interanual estable (0,1%) per al mes d'agost a les Illes Balears. En canvi l'ocupació descendeix en deu comunitats autònomes i la mitjana de l'Estat queda en un -0,6%.

Taula 21. Indicadors del comerç

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS-Comerç	agost	105,14	↗	5,0
Índex de vendes al detall - termes constants ¹	agost	101,3	↘	-2,8
Índex d'ocupació del comerç al detall	agost	100,8	→	0,1
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	setembre	74.759	→	0,5
Mallorca	setembre	59.134	→	0,5
Menorca	setembre	5.874	↘	-2,6
Pitiüses	setembre	9.751	↗	2,9

¹ Preus constants de 2005

Font: IBESTAT, INE, OTIB i elaboració pròpia

4.2. Turisme. Hoteleria

Fins al segon quadrimestre de 2011, les pernотacions en establiments turístics arriben a 40,2 milions i assoleixen així una variació positiva (11,6%) respecte a les registrades l'any

anterior. Els increments s'observen en tots els tipus d'establiments, i un dels augments més intensos es produeix en els apartaments turístics (8,5%). Cal destacar que els establiments de turisme rural mostren fins a l'agost gairebé la meitat més de pernотacions que l'any passat. Segons les dades

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernотacions								
Establiment hotelier	agost	10.750.181	↗	9,2	gener-agost	40.236.635	↗	11,6
Apartament turístic	agost	2.341.203	↗	2,5	gener-agost	7.342.628	↗	8,5
Rural	agost	111.768	↗	15	gener-agost	438.784	↗	22,5
Viatgers allotjats								
Establiment hotelier	agost	1.540.453	↗	12,6	gener-agost	6.339.780	↗	12,2
Apartament turístic	agost	298.290	↗	5,7	gener-agost	1.014.000	↗	10,0
Rural	agost	18.897	→	0,1	gener-agost	91.788	↗	26,0
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	agost	7,0	↘	-3,0	gener-agost	6,3	→	-0,5
Apartament turístic	agost	7,8	↘	-3,1	gener-agost	7,2	↘	-2,0
Rural	agost	5,9	→	1,2	gener-agost	4,8	↘	-2,8

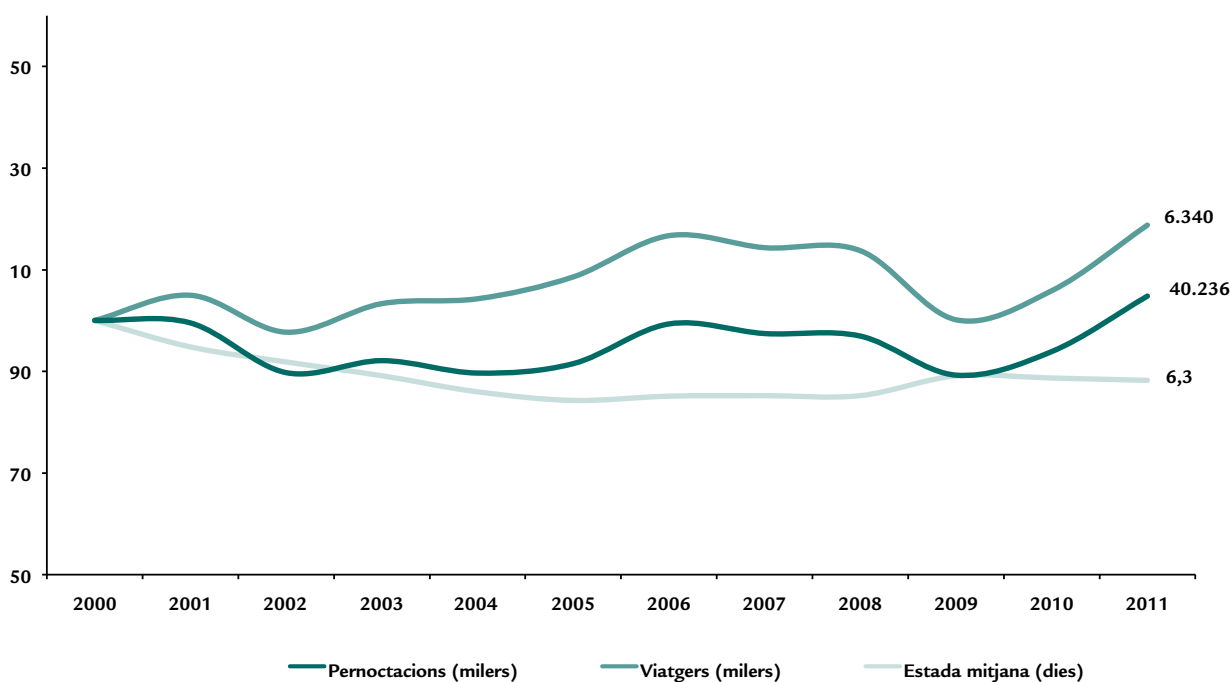
Font: INE

publicades per l'INE, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el major nivell d'ocupació per places a tot l'Estat espanyol i la destinació més escollida pels no residents. Entre les causes principals d'aquest revifament destaquen dos factors conjunturals molt importants: les turbulències en els països àrabs de la Mediterrània i la recuperació econòmica dels nostres principals emissors: Alemanya, Regne Unit i França.

El nombre de viatgers estrangers a les Illes Balears en la xifra acumulada de l'any continua la dinàmica dels mesos anteriors i augmenta un 14,5%. Aquesta acceleració en el ritme de creixement es tradueix en més d'1,5 milions de viatgers allotjats al mes d'agost en establiments hotelers de les Illes. Atès que el ritme de creixement del nombre de viatgers és superior que el de pernотacions, l'estada mitjana en el vuitè mes del 2011 decreix un 3% i arriba a 7 dies en els hotels i a 7,8 dies en els apartaments turístics.

Les pernотacions hoteleres fins a l'agost augmenten un 11,6% respecte del 2010.

Gràfic 8. Pernотacions, viatgers i estada mitjana a hotels a les Illes Balears Acumulat gener-agost (Índex 2000=100)

Font: INE i elaboració pròpia

En el gràfic 8 de l'evolució històrica de pernотacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotelers, s'observa que, després dels mínims registrats el 2009, les pernотacions

i els viatgers fins a l'agost mostren un comportament a l'alça i assoleixen màxims històrics. D'altra banda, l'estada mitjana roman estable i arriba a 6,3 dies.

Taula 23. Hotels i Apartaments per illes

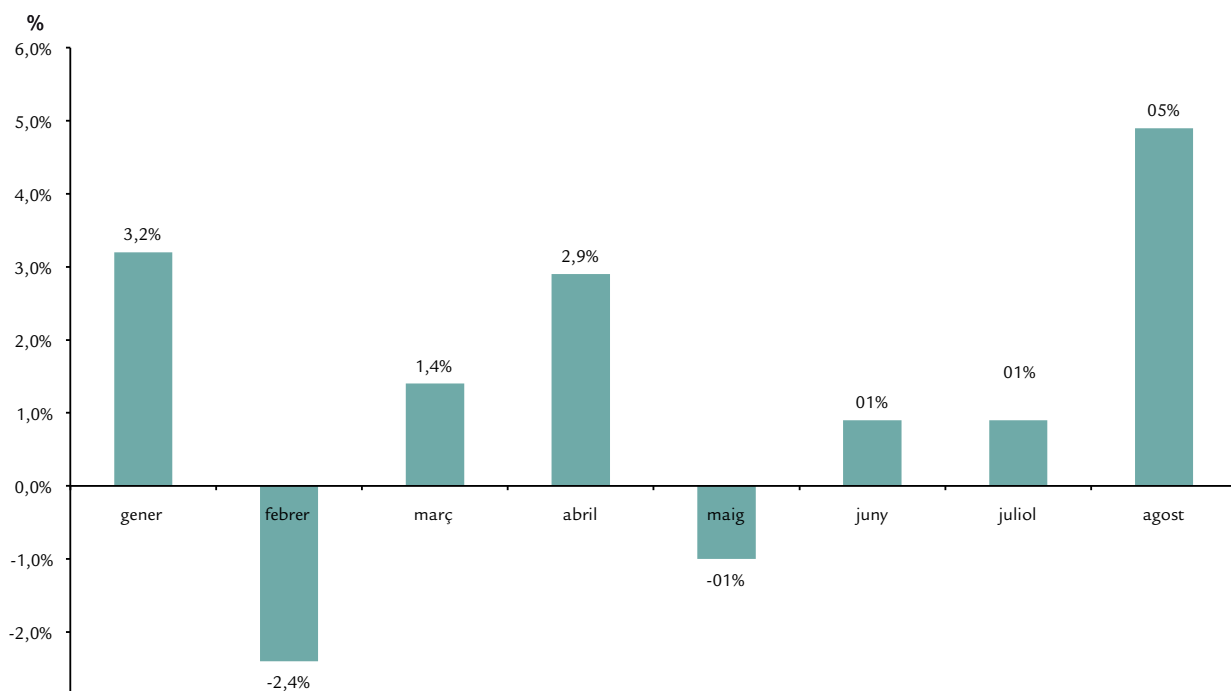
	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernotacions								
Hotels	agost	7.896.064	↗	10,0	gener-agost	30.896.417	↗	11,5
Apartaments	agost	1.275.455	→	-0,9	gener-agost	4.461.024	↗	3,4
Rural	agost	91.087	↗	18,6	gener-agost	378.875	↗	26,1
Viatgers allotjats								
Establiment hotelier	agost	1.111.716	↗	15,0	gener-agost	4.805.470	↗	12,6
Apartament turístic	agost	159.782	↗	8,7	gener-agost	595.706	↗	6,2
Rural	agost	15.203	↗	16,3	gener-agost	78.769	↗	29,8
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	agost	7,1	↘	-4,4	gener-agost	6,4	→	-1,0
Apartament turístic	agost	8,0	↘	-8,8	gener-agost	7,5	↘	-2,7
Rural	agost	6,0	↗	2,0	gener-agost	4,8	↘	-2,9
Menorca								
Pernotacions hoteleres	agost	942.388	↗	5,1	abril-agost	2.889.851	↗	6,0
Viatgers allotjats en hotels	agost	121.000	→	-0,1	abril-agost	421.114	↗	4,1
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	7,8	↗	5,1	abril-agost	6,9	↗	5,4
Pitiüses								
Pernotacions hoteleres	agost	1.911.728	↗	7,8	gener-agost	6.370.170	↗	15,4
Viatgers allotjats en hotels	agost	307.736	↗	9,6	gener-agost	1.092.699	↗	14,0
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	6,2	→	-1,7	gener-agost	5,8	→	1,2

Font: INE

*Dades d'apartaments i turisme rural només disponibles per Mallorca

n.d.: no disponible

Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

Font: INE

Els indicadors turístics tornen a incrementar-se a tot l'arxipèlag balear.

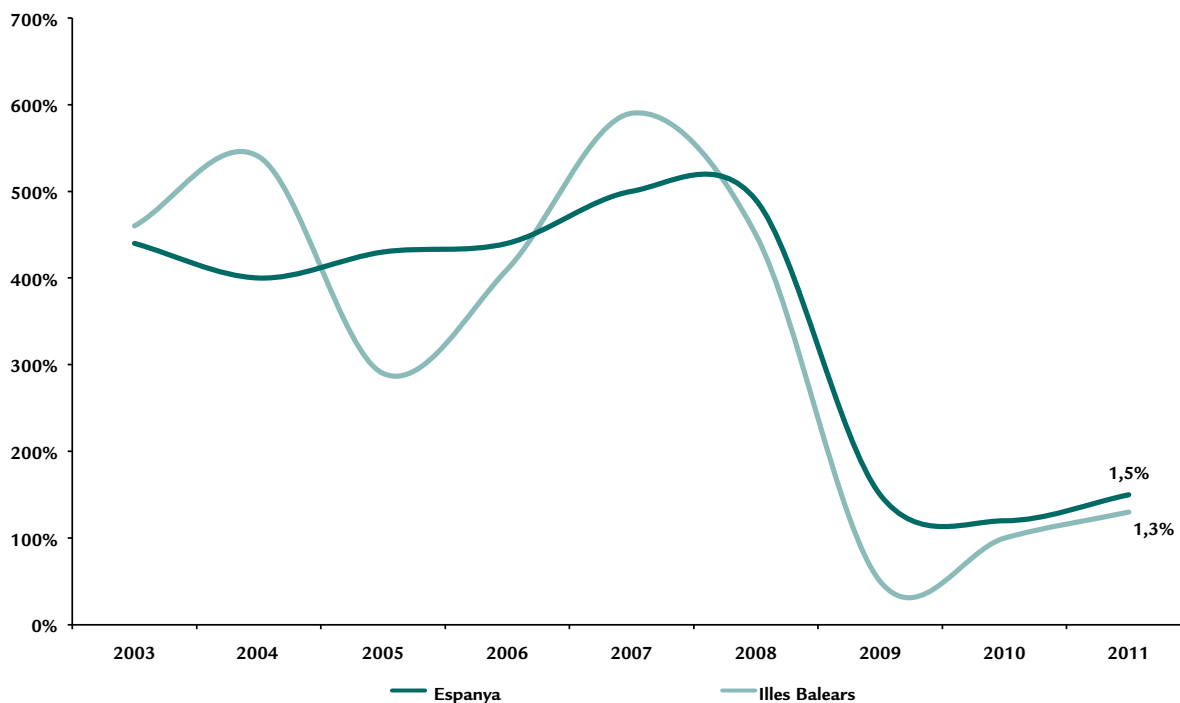
Per illes, cal destacar que a Mallorca el nombre de pernотacions s'incrementa al mes d'agost i la xifra acumulada arriba a 30,8 milions, la qual cosa representa una variació interanual positiva destacada (11,5%). El nombre de viatgers evoluciona de manera paral·lela i també s'incrementa respecte dels nivells de 2010 (un 15% més). Cal tenir en compte que dos dels principals grups turístics (TUI i Thomas Cook) coincideixen que Mallorca ha estat la destinació de vacances amb els millors registres turístics de tota la Mediterrània. A Menorca s'incrementen al mes d'agost tots els indicadors excepte els viatgers, que es mantenen estables, i l'estada mitjana arriba a 7,8 dies (5,1%). A les Pitiüses augmenten tant les pernотacions com el nombre de viatgers allotjats (7,8%

i 9,60%, respectivament), i l'estada mitjana arriba a 6,2 dies (-1,7%) en el vuitè mes de l'any.

A l'agost es produeix un repunt dels preus hotelers.

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació dels preus hotelers (IPH) a les Illes Balears se situa en el 4,9% al mes d'agost, xifra superior en quatre punts a la del mes anterior i que contrasta amb la variació negativa obtinguda el mateix mes de l'any anterior. D'altra banda, al conjunt de l'Estat també es produeixen variacions positives al juliol (0,6%) i a l'agost (1,8%), cosa que confirma un canvi de tendència a l'alça en comparació dels mateixos mesos del 2010. Sembla que s'ha aprofitat el repunt d'aquest estiu per apujar els preus dels establiments hotelers.

Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (agost)

Font: INE i elaboració pròpia

Els preus de restaurants i cafès es mantenen a les Illes Balears.

Pel que fa als preus d'oferta complementària (restaurants, bars i cafès), s'observa en el gràfic 10 que la mitjana de la variació interanual dels preus de consum a la nostra comunitat és del 1,3%. La major aflluència de visitants a les Illes Balears fa que els preus dels establiments de restauració es mantenguin i no arribin a mostrar variacions interanuals negatives. La mitjana de l'IPC d'Espanya d'aquesta activitat des del gener fins a l'abril s'incrementa un 1,5%.

Les destinacions turístiques que competeixen amb les Illes Balears presenten una evolució positiva i incrementen el nombre de turistes internacionals que les visiten durant el segon quadrimestre de l'any. Els principals països receptors mostren creixements iguals o superiors als observats a les Illes Balears (10,5%). Destaquen Xipre (12,2%) i Turquia (17,2%), amb pujades interanuals significatives en els darrers mesos, tot i que els preus s'han encarat en aquestes regions. Cal destacar que la situació del Pròxim Orient ha propiciat que el turisme s'hagi decantat aquesta temporada per les Canàries, les Illes Balears i el Marroc, cosa que indubtablement ha ajudat a impulsar aquest sector.

Taula 24. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-agost	7.569.270	↗	10,5
Canàries	gener-agost	6.639.105	↗	19,6
Andalusia	gener-agost	5.651.276	↗	6,0
Comunitat Valenciana	gener-agost	3.810.203	↗	7,1
Malta	gener-agost	780.432	↗	10,0
Xipre	gener-agost	1.669.887	↗	12,2
Croàcia	gener-juliol	6.296.130	↗	10,1
Turquia	gener-juliol	13.736.311	↗	17,2

Font: IET, Instituts Estadístics

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i Emmagatzematge	setembre	23.170	→	0,2
Mallorca	setembre	18.350	→	-0,1
Menorca	setembre	1.422	↘	-2,6
Pitiüses	setembre	3.398	↗	2,9
Informació i Comunicació	setembre	5.750	→	-1,2
Mallorca	setembre	5.385	→	-1,0
Menorca	setembre	128	→	0,0
Pitiüses	setembre	237	↘	-5,6

Font: TGSS i elaboració pròpia

En la taula 26 es desglossa el nombre d'afiliats per a les dues branques del transport i emmagatzematge i de la informació i comunicació. El nombre d'afiliats a aquesta segona roman entorn de 5,7 milers de persones, de manera que la variació es manté estable respecte de l'any passat. Els afiliats al transport i l'emmagatzematge sumen 23.170 persones al setembre, cosa que representa un manteniment (0,2%) respecte del 2010.

Tot i que a final de temporada es manté l'ocupació en la branca del transport, l'activitat econòmica conjunt de l'any augmenta. El nombre de passatgers arribats s'incrementa en termes interanuals tant per via aèria com per via marítima (creuers turístics), cosa que indica un canvi de tendència en el sector, després d'anys de caigudes.

Canvi de tendència en el transport de passatgers després d'anys de caigudes.

Al mes de setembre en el sector del transport s'ha convocat una vaga dels pilots d'Air Europa. Malgrat això, els vols amb origen o destí a les Illes Balears no s'han vist afectats i sols ha tingut repercussions a una dotzena de vols. El col·lectiu de pilots negocia acords amb la companyia, encara que no es descarta convocar més aturades les properes setmanes.

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria torna a mostrar dinamisme. Fins al segon quadrimestre de l'any s'assoleix la xifra de 11,3 milions, un 8,5% per sobre de les dades dels mateixos mesos de 2010. D'aquesta manera, es consolida l'evolució positiva del transport de persones després dels passats anys de caigudes. Tots els mercats emissors mostren un comportament positiu en l'arribada de passatgers per via aèria a les Illes Balears fins l'agost. Pel que fa al passatge domèstic, és el de major pes i creix significativament durant els primers vuit mesos de l'any (3,8% interanual). El d'origen alemany és el segon en importància i també mostra un bon comportament en aquest període (2,9%).

El passatge britànic, un dels principals emissors, augmenta un 12,5% interanual.

Cal esmentar que la resta de passatgers d'altres països ha crescut un 20,7% respecte el mateix període de l'any passat. Això significa que ha augmentat la diversificació dels mercats d'origen.

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats s'incrementa considerablement als aeroports de tot l'arxipèlag. A Mallorca i Menorca les xifres fins al segon quadrimestre de l'any mostren creixements del 8,4% i 4,0%, respectivament, respecte del mateix període de 2010.

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-agost	11.370.892	↗	8,5
Espanya	gener-agost	3.578.591	↗	3,8
Alemanya	gener-agost	3.003.652	↗	2,9
Regne Unit	gener-agost	2.388.653	↗	12,5
Itàlia	gener-agost	515.959	↗	25,3
Suïssa	gener-agost	303.044	↗	16,5
França	gener-agost	269.893	↗	45,3
Mallorca	gener-agost	8.240.962	↗	8,4
Espanya	gener-agost	2.182.007	→	1,9
Alemanya	gener-agost	2.747.831	↗	3,3
Regne Unit	gener-agost	1.564.478	↗	16,2
Itàlia	gener-agost	149.286	↗	57,7
Suïssa	gener-agost	272.749	↗	18,4
França	gener-agost	204.322	↗	48,0
Menorca	gener-agost	998.781	↗	4,0
Espanya	gener-agost	523.792	→	1,6
Alemanya	gener-agost	42.847	→	1,3
Regne Unit	gener-agost	305.305	↗	2,3
Itàlia	gener-agost	81.710	↗	37,8
Suïssa	gener-agost	6.165	↗	7,9
França	gener-agost	3.220	↗	298,0
Pitiüses	gener-agost	2.131.149	↗	11,3
Espanya	gener-agost	872.792	↗	10,6
Alemanya	gener-agost	212.974	→	-1,6
Regne Unit	gener-agost	518.870	↗	8,2
Itàlia	gener-agost	284.963	↗	10,5
Suïssa	gener-agost	24.130	→	0,1
França	gener-agost	62.351	↗	33,1

Font: AENA i elaboració pròpia

A Eivissa s'incrementa d'una forma més notable (11,3%), on fins i tot augmenten els passatgers britànics un 8,2%, quan el primer quadrimestre varen davallar significativament.

El sector del transport terrestre a les Illes Balears està incorporant novetats i planificant retallades respecte d'anys anteriors a fi d'estalviar costos. Per exemple, es plantegen reduir les freqüències de les línies de tren. Les retallades de vagons a l'agost varen estalviar un 30% només en combustible.

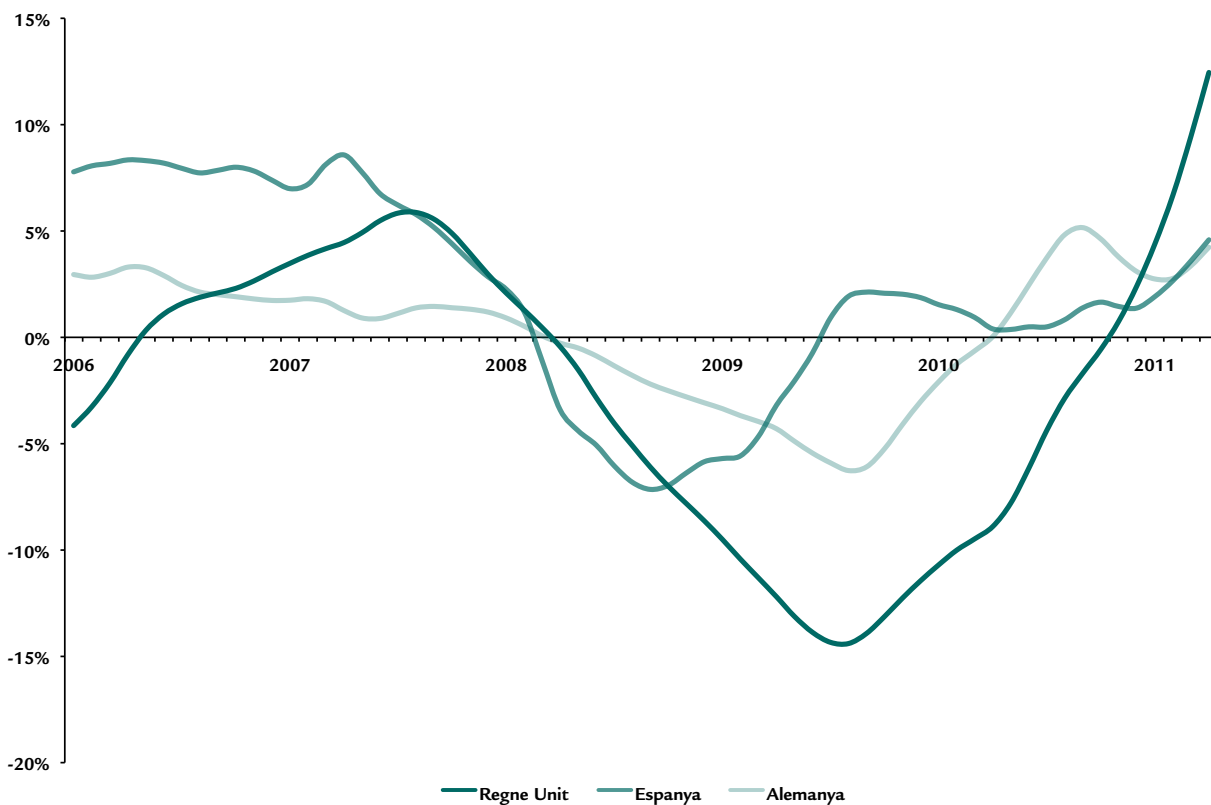
Els passatgers que arriben per via marítima a les Illes Balears presenten un comportament dispar entre els que arriben en creuers turístics i els que arriben en línia regular. Per una part, el nombre de creueristes presenta una evolució a l'alça i arriba a 249.559, cosa que significa un increment del 3,9% respecte de l'agost de 2010. El passat mes de setembre s'ha inaugurat una nova estació marítima (numero 4) per donar cobertura de port base a creuers turístics que tenen Palma com a inici i final del seu itinerari per la Mediterrània. A més, aquest port, gaudeix d'una completa xarxa de transport públic. Així,

els viatgers que arriben a aquesta estació marítima disposen d'una línia de la EMT, un bus turístic, taxis i galeres pels seus desplaçaments. Cal tenir present que la majoria dels ports del mediterrani no disposa de cap infraestructura de transport públic pels passatgers de creuers turístics. Per altra banda, els passatgers arribats en línia regular no mostren la mateixa evolució i en comparació de l'any anterior els resultats són negatius a totes les illes.

El nombre de creueristes continua augmentant.

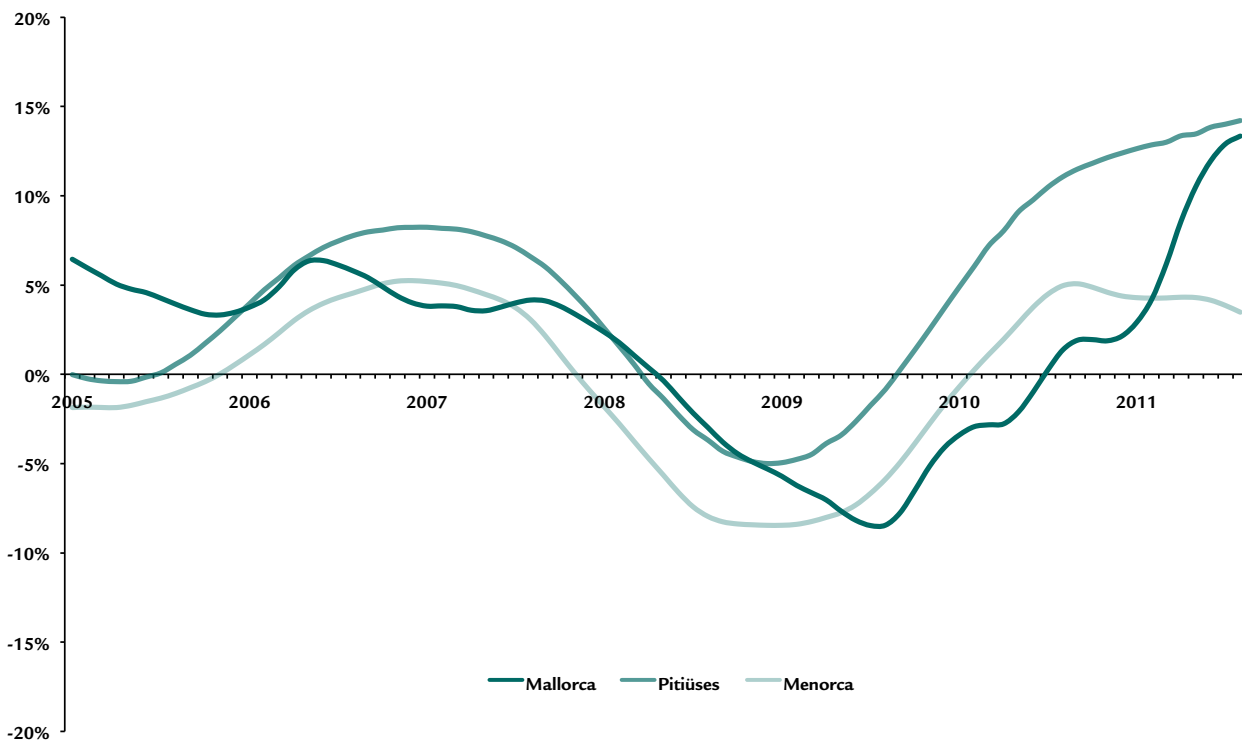
Per ports d'arribada, l'evolució és similar a totes les illes. Augmenten els passatgers en creuers turístics a Mallorca i a les Pitiüses, mentre que a l'illa més septentrional es manté el nombre (-0,6%). En la mateixa línia, la previsió en el nombre de creuers turístics per l'octubre puja fins a 72 embarcacions al port de Palma i 19 embarcacions a Eivissa (2,8% i 46,1% respectivament més que el mateix mes de

Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle tendència

Font: AENA i elaboració pròpia

Taula 27. Passatgers arribats via marítima

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	agost	788.074	↘	-7,9
Creuers turístics	agost	249.559	↗	3,9
Mallorca				
Línea regular	agost	166.332	→	-1,8
Creuers turístics	agost	207.927	↗	3,0
Menorca				
Línea regular	agost	37.953	↘	-56,4
Creuers turístics	agost	12.450	→	-0,6
Pitiüses				
Línea regular excepte de Formentera a Eivissa	agost	333.774	↘	-3,2
Línea regular, Formentera	agost	250.015	→	-1,7
Creuers turístics	agost	29.182	↗	9,9

Fonts: Ports de Balears i elaboració pròpia

l'any anterior). El trànsit per línia regular disminueix a totes les illes de l'arxipèlag (-7,9%) i la caiguda és especialment intensa en el port de Maó, on es registren al mes d'agost menys de la meitat de passatgers que en el mateix mes de 2010.

El transport de mercaderies marítimes, que inclou la major part de les mercaderies que arriben a les Illes Balears, descendeix al mes d'agost un 6,9% respecte del mateix mes de 2010. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima en aquest mes de l'any es mantenen a les Pitiüses (1,1% interanual), mentre que a Mallorca minven un 6,5% i a Menorca un 24,6%. Un dels motius d'aquest minvament de mercaderies, és la falta de infraestructura portuària. Els empresaris reclamen instal·lacions de sistemes de grues verticals, atès que la manca de maquinària d'aquest tipus

encareix un 30% les mercaderies. La decadència dels contenidors, l'escassetat de navilieres i l'apogeu del transport en camions, són frens al creixement del món de l'estiba.

Després d'un any comencen a pujar les mercaderies transportades via aèria.

El transport de mercaderies per via aèria millora els resultats després continus descensos des del darrer trimestre de l'any passat. Les tones transportades al mes d'agost pugen un 14,2% respecte del mateix període de l'any passat. Aquesta millora en el pes de les mercaderies transportades per via aèria és gràcies al trànsit de Mallorca (20,1%), ja que a Menorca i les Pitiüses roman estable.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Marítim	agost	1.065.800	↘	-6,9
Aeri	agost	2.238,8	↗	14,2
Mallorca				
Marítim	agost	758.977	↘	-6,5
Aeri	agost	1.653,0	↗	20,1
Menorca				
Marítim	agost	74.417	↘	-24,6
Aeri	agost	253,4	↘	-0,7
Pitiüses				
Marítim Eivissa	agost	207.188	→	1,1
Marítim Formentera	agost	25.218	↘	-13,6
Aeri	agost	332,4	→	1,0

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears i elaboració pròpia

4.4 Intermediació financera

Taula 29. Indicadors d'intermediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^c _{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	juliol	1.334	↘	-32,4
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	164,6	↘	-38,7
Nombre d'efectes impagats	juliol	3.590	↘	-7,4
Import d'efectes impagats (milions d'€)	juliol	9,8	↘	-25,4
% Efectes impagats sobre vençuts	juliol	4,2%	↘	-
Nombre d'empreses en concurs de creditors ¹	2n trim	72	↗	144,4
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	20.113,8	→	-0,2
Crèdits (milions d'€)	2n trim	45.958,8	→	-2,0
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	1.173	→	-2,0
Afiliats a la SS activitat intermediació financera ¹	setembre	8.102	↘	-5,6
Mallorca ¹	setembre	7.467	↘	-5,6
Menorca ¹	setembre	145	↗	2,8
Pitiüses ¹	setembre	490	↘	-7,0

¹ Taxa de variació interanual

Fonts: BE, INE, TGSS i elaboració pròpia

El **sistema financer espanyol** està immers, un trimestre més, en el procés de reestructuració instat pel Banc d'Espanya que afecta les caixes d'estalvi. Al principi hi havia 45 caixes, i actualment n'hi ha 15. En els darreres mesos, diverses entitats espanyoles han requerit injeccions de capital del FROB (Fons de Reestructuració Bancària Ordenada), com ara Novacaixagalicia, Unnim o CatalunyaCaixa. També s'han produït fusions entre bancs (Banc Popular i Banc Pastor), i la CAM, intervinguda pel Banc d'Espanya, ha de ser subhastada. La majoria de les caixes d'estalvi passen a operar com a banc, com ara Sa Nostra, que s'ha integrat en el Banc Mare Nostrum, si bé d'altres, com ara Caixa Colonya, no ho fan. Al mes de juliol, l'Autoritat Bancària Europea va dur a terme els tests d'estrès sobre 90 entitats financeres, i va establir un mínim de capital del 5%. Cinc entitats de les vuit que varen suspendre les proves en aquell moment eren espanyoles. Cal dir que el Banc d'Espanya hi inclogué totes les entitats nacionals, a diferència d'altres països europeus. Totes les reformes del sistema financer espanyol van dirigides a satisfer les exigències de capital que imposa el regulador bancari espanyol (més conservadores, entre el 8% i el 10%), i sembla que les entitats són a prop de complir aquesta nova ràtio.

La reestructuració bancària continua.

Els indicadors financers a les Illes Balears reflecteixen com la concentració bancària afecta l'arxipèlag: afecta el nombre de sucursals i el personal. A més, l'evolució del crèdit i la morositat empitjoren respecte de l'any passat.

En el segon trimestre del 2011, el nombre d'oficines bancàries a les Illes Balears és inferior al del mateix període del 2010: passa de 1.217 a 1.171 (46 oficines menys). El ritme de tancament de sucursals bancàries s'intensifica pel procés de concentració d'entitats financeres (que implica un excés d'oficines bancàries en alguns territoris) i per la necessitat de continuar reduint costos per mantenir els resultats positius. No obstant això, la ràtio de sucursals bancàries per cada mil habitants roman estable: en el segon trimestre de 2008, hi havia 1,2 oficines per cada mil habitants, i actualment n'hi ha 1,1, indicador per damunt de la mitjana nacional (0,9).

El **nombre d'afiliats a la Seguretat Social en activitats financeres** a les Illes Balears es redueix marcadament durant el 2011 i al setembre se situa en 8.102 treballadors, amb una caiguda del -5,6% interanual. L'ajust de les plantilles de les entitats financeres s'intensifica fins al tercer trimestre de l'any a causa del procés de reestructuració bancària: com que hi ha menys entitats financeres que operen i, consegüentment, menys sucursals, és necessari reduir personal. Per illes, l'afiliació a activitats financeres cau més a les Pitiüses, mentre que, contràriament, s'incrementa a Menorca.

El **Banc Central Europeu** manté el tipus d'interès oficial al mes d'octubre a l'1,5% (valor fixat el juliol d'enguany), atesa l'evolució de la inflació europea, si bé l'alentiment de les economies de la zona euro pot dur la institució monetària a tornar a baixar-lo en els propers mesos. L'**euríbor** modera la senda alcista dels darrers mesos i se situa al mes de setembre en el 2,07% (lleugerament inferior al de mesos anteriors), mentre que el mateix mes de l'any passat era de l'1,42%. Aquest fet reflecteix no només la pujada del preu oficial del diner, sinó també l'estancament del mercat interbancari, en què les entitats financeres són reticents a prestar-se doblers, motiu pel qual el Banc Central Europeu es veu obligat a facilitar-los crèdit. La dificultat d'accés al crèdit de les entitats financeres es reflecteix en una menor concessió de crèdit a particulars i a empreses.

El **crèdit** que es concedeix a les Illes Balears en el segon trimestre de 2010 és inferior al del mateix període del 2010 (la caiguda interanual és del -2,2%) i és el tercer trimestre consecutiu de contracció del crèdit. Des de l'inici de la sèrie històrica facilitada pel Banc d'Espanya, el crèdit mostrava taxes de creixement interanual de dos dígitos. El canvi de tendència comença el 2008 (per l'inici de les dificultats del sistema financer internacional i les intervencions dels governs dels diversos països) i s'intensifica enguany. La reducció del crèdit es concentra a les llars i a les empreses, amb una caiguda interanual a les Illes del -3,5% en el segon trimestre, mentre que l'Administració pública continua rebent crèdit per atendre els seus pagaments (s'incrementa un 17,0% interanual a l'arxipèlag balear en el mateix període).

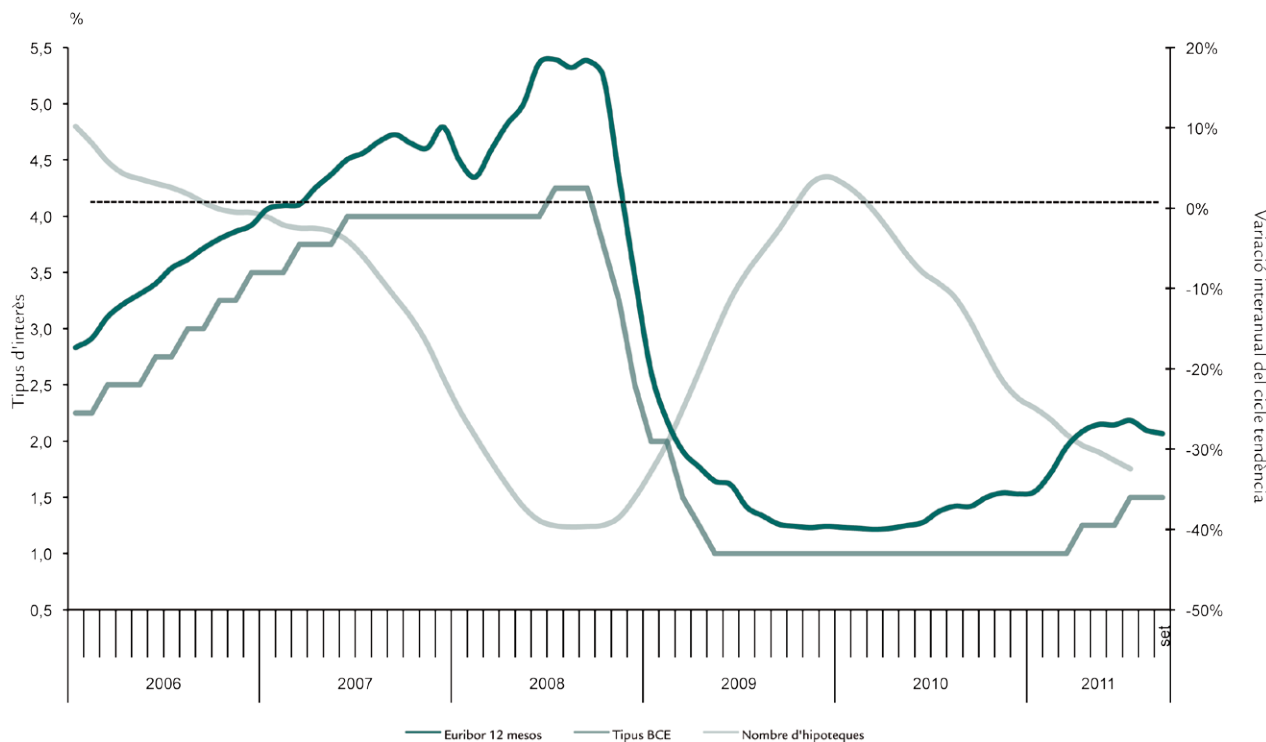
Pel que fa als **dipòsits** en entitats financeres a les Illes Balears, també s'observa un canvi en l'evolució i en el segon trimestre del 2011 presenta una taxa de creixement interanual negativa, -0,9%. És la primera caiguda en la sèrie històrica des del 1987. Aquest canvi de tendència no s'observa en l'agregat nacional, que incrementa els dipòsits respecte del segon trimestre del 2010.

El nombre d'**hipoteques** concedides a les Illes Balears no deixa de caure mes rere mes de manera pronunciada. Així, al mes de juliol (darrera dada disponible) es redueix un -50,2% interanual. Com a mostra, el juliol del 2007, abans de la crisi, es concediren 4.646 hipoteques a l'arxipèlag, mentre que al

juliol d'enguany sols se n'han concedides 1.334. Aquesta evolució a la baixa del mercat hipotecari s'explica, d'una banda, perquè l'adquisició d'habitatges ha caigut en els darrers anys, i, per tant, la demanda d'hipoteques. D'altra banda, les hipoteques que s'ofereixen són més restrictives: menor quantia finançada (al mes de juliol, l'import mitjà és de 123.400 euros, mentre que el juliol del 2007 superava l'import de 193.000) i requereixen més garanties personals (nòmina molt estable, aval bancari...).

El crèdit es contreu un trimestre més.

Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euríbor, INE i elaboració pròpia

El **nombre d'empreses en concurs de creditors** a les Illes Balears torna a augmentar i en el segon trimestre n'hi ha 72, mentre que durant el mateix període de l'any anterior eren 25. El 2010 el nombre d'empreses en concurs va minvar respecte del 2009, però el 2011 es tornen a incrementar, cosa que indica les dificultats que tenen moltes empreses de continuar la seva activitat. Com en trimestres anteriors, el major nombre d'empreses en concurs es registra en el sector de la construcció (21), si bé cal destacar l'increment en empreses de comerç (17, mentre que un any enrere eren 2), o d'hosteleria (12, mentre que en el segon trimestre del 2010 eren 4).

Al mes de juliol es produeix una morositat del 6,6% al conjunt d'Espanya.

Els **efectes comercials impagats** a les Illes Balears frenen la caiguda que es registrava en mesos anteriors i al juliol minven un -0,4% interanual. L'alentiment no s'observa en l'import

dels impagats, que cau un -12,5% i se situa en 9,8 milions d'euros, mentre que un any enrere era d'11,2 milions. El percentatge d'efectes impagats sobre els vençuts també minva i se situa en el 4,15% al juliol, percentatge lleugerament inferior al del mateix mes del 2010 (4,27%) i menor que el de mesos anteriors. Per entitats financeres, la ràtio d'impagats és superior en les caixes (5,27%) que en els bancs (3,72%). Cal remarcar que en els darrers mesos el nombre d'efectes vençuts s'ha incrementat respecte del 2010 i al mes de juliol creix un 2,3% interanual. Malgrat això, l'import dels efectes vençuts es redueix en termes interanuals (-10,5%), cosa que indica que aquesta via de finançament empresarial també està en retrocés.

La **morositat bancària** al conjunt d'Espanya torna a créixer en els darrers mesos i escala fins al 6,6% al mes de juliol, mentre que un any enrere se situava en el 5,3%. El crèdit morós s'incrementa de manera pronunciada en els darrers mesos (al juliol, 21,0%), fet que obliga les entitats a dotar previsions i que frena la concessió de crèdit nou.

4.5. Serveis empresarials i activitat immobiliària

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex Activitat Serveis Empresarials				
Índex xifra de negoci	agost	163,33	↘	-10,7
Índex d'ocupació	agost	101,77	↗	2,5
Afiliats Serveis Empresarials				
	setembre	46.917	→	-0,3
Mallorca	setembre	40.146	→	-1,2
Menorca	setembre	2.285	→	1,6
Pitiüses	setembre	4.486	↗	7,2
Afiliats Activitats Immobiliàries				
	setembre	2.877	↗	5,9
Mallorca	setembre	2.226	↗	4,9
Menorca	setembre	222	↘	-2,6
Pitiüses	setembre	429	↗	17,2

Fonts: IBESTAT, TGSS i elaboració pròpia

D'acord amb l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) publicat per l'Ibestat, l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a l'agost disminueix a les Illes Balears un -10,7% respecte del mateix mes de l'any 2010. Les taxes de variació intermensual, que des de principi d'any presentaven un comportament positiu, cauen al mes d'agost fins a un -7,1%. L'índex d'ocupació augmenta i presenta ja una variació interanual d'un 2,5% al mes d'agost.

Al mes de setembre, el nombre d'afiliats al sector dels serveis empresarials al conjunt de les Illes Balears és de 46.917 persones. Per illes, les Pitiüses són les més dinàmiques, amb una variació interanual del 7,2%. A la resta d'illes el nombre d'afiliats és semblant en termes interanuals. En el conjunt de l'arxipèlag balear, el comportament registrat per la variació intermensual des de principi d'any és positiva fins al juliol, i a partir del mes d'agost les dades negatives es generalitzen.

El nombre de deutors concursats a les Illes Balears augmenta un 22% en el segon trimestre de l'any 2011 respecte al primer, amb un total de 88, dels quals 72 són empreses, mentre que la resta són persones físiques sense activitat empresarial, segons l'estadística de procediments concursals elaborada per l'INE. Respecte al mateix període de l'any anterior l'augment és del 151,4%, quan es registraren 35 deutors concursats. El 29,2% de les empreses concursades a les Illes Balears té com a activitat principal la construcció i la promoció immobiliària. Per naturalesa jurídica, les societats de responsabilitat limitada continuen sent les més concursades, amb un total de 54 empreses. Per volum de negoci, les empreses amb una xifra de negoci inferior a dos milions d'euros i amb menor nombre d'assalariats són les més damnificades.

El nombre total d'empreses actives baixa per tercer any consecutiu.

El nombre d'empreses actives disminueix un -2,3% durant el 2010, i l'1 de gener del 2011 se situa en 87.461 a les Illes Balears, segons dades publicades en el Directori Central d'Empreses (DIRCE). Del nombre d'empreses registrades, 35.853 són petites i mitjanes empreses, un -6,1% respecte del 2010; 47.770 són empreses sense assalariats, que pràcticament mantenen la xifra de l'any passat, i 81 són grans

empreses, mentre que l'1 de gener del 2010 n'hi havia 86 de registrades. El nombre d'empreses actives baixa per tercer any consecutiu.

La reducció en el nombre d'empreses i les dificultats financeres que travessen han afectat els serveis externs que demanden. Així s'explica la menor facturació de les activitats professionals i dels serveis auxiliars.

No obstant això, segons l'informe elaborat per la Cambra de Comerç de Mallorca, l'indicador de confiança empresarial millora en 30,3 punts aquest segon trimestre de l'any 2011 respecte a l'anterior. Així, en aquest període se situa en -0,5 punts, i millora la previsió per al primer trimestre, que era de -3,9 punts. Tant la major afluència de turistes alemanys com la dels que s'han decantat per les nostres illes, en lloc dels països en conflicte, motiven aquesta recuperació. De fet, la confiança d'empresaris de l'hostaleria i altres serveis és la que presenta dades positives, mentre que per a la resta de branques els resultats són negatius. Per al tercer trimestre s'auguren també uns resultats positius, però a un ritme més lent, ateses la crisi de l'euro i la situació econòmica de Grècia i Portugal. L'índex de confiança empresarial nacional també presenta resultats positius. Malgrat això, l'evolució és més prudent, amb -11,5 punts en el segon trimestre i una previsió de -9,6 per al tercer.

L'afiliació a les Illes Balears en el conjunt d'activitats immobiliàries segueix amb un ritme creixent i arriba a 2.877 ocupats el mes de setembre del 2011, un 6% més que en el mateix període de l'any anterior. Aquestes dades són motivades en gran part per l'afiliació registrada a les Pitiüses, on augmenta un 17,2% interanual.

Les transaccions d'habitatges experimenten un alentiment que s'allunya de les dades positives que es produïren el quart trimestre de l'any passat. En concret, segons dades del Ministeri de Foment, es passa d'un -17,2% interanual en el primer trimestre de l'any 2011 a una estimació del -34,3% interanual per al segon. Quant a la tipologia d'habitatge, els de segona mà, que presentaven dades bastant positives en el quart trimestre del 2010, experimenten una baixada en el primer trimestre d'enguany i encara més forta en el segon (-21,15% en comparació del mateix període de l'any passat). No obstant això, les transaccions d'habitatges nous són les que més cauen, des d'un -44,3% de variació interanual en el primer

trimestre de l'any 2011 fins a un -54,6% pel que fa al segon. Quant al preu per tipus d'habitatge, les dades del Ministeri de Foment mostren una major baixada (-4,5% interanual en el segon trimestre) per als que tenen més de dos anys d'antiguitat, mentre que per als més nous la variació intertrimestral d'enguany és positiva (2,7%), si bé la interanual del segon trimestre d'any és de devers un -4%.

La recaiguda del nombre de transaccions d'habitatges i la reducció superficial del preu del metre quadrat fan preveure que l'activitat immobiliària no es recuperarà a curt termini.

El nombre total d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears al mes de juliol és de 1.334, un 50,2% menys que en el mateix mes de l'any anterior i un 13,5% menys que al mes de juny, en el qual es registrà una taxa de creixement interanual del -31,8%, segons dades de l'INE. L'import mitjà hipotecat arriba a 123.400 euros i presenta una taxa de variació interanual positiva del 4,8%.

4.6. Altres serveis

Al mes de setembre, el nombre d'afiliats a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials** arriba a 31.327 persones,

i, si bé la variació interanual és gairebé nul·la, la taxa de variació intermensual és d'un -3% al setembre. Per illes, les Pitiüses presenten un comportament positiu fins a un 4% més respecte del setembre del 2010. Per a la resta, el nivell d'ocupació és semblant al registrat al setembre de l'any passat.

Segons dades de l'Ib-Salut, entre el 2007 i el 2009 va augmentar el personal sanitari en 261 persones. Amb el pla d'austeritat del Govern es romp la tendència i el 2010, amb un total de 14.289, la contractació disminueix un -1,1% interanual.

Es preveu que el cost sanitari públic augmenti, atesa la disminució d'assegurances privades. Segons dades publicades per l'Ibstat, el nombre de persones amb targeta sanitària al conjunt de les Illes Balears al final de l'any 2010 és d'1.034.272, un 2% més que el 2009.

La despesa sanitària de l'Ib-Salut prestada als turistes desplaçats a les Illes Balears també augmenta. Així, el 2010 arriba a 12 milions d'euros amb un total de 31.489 casos assistits, un 10,7% superior a la despesa feta el 2009, segons dades del Servei de Salut de Balears.

La disminució d'assegurances privades preveu un augment en el cost sanitari.

Taula 31. Ocupats altres serveis

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Balears				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	31.327	→	0,8
Altres serveis socials	setembre	23.849	→	-0,1
Administració Pública	setembre	21.121	↗	2,6
Educació	setembre	15.990	↗	2,7
Serveis de la llar	setembre	10.464	→	1,1
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	26.710	→	0,5
Altres serveis socials	setembre	18.656	→	-0,1
Administració Pública	setembre	17.124	→	1,5
Educació	setembre	14.553	↗	3,0
Serveis de la llar	setembre	8.445	→	1,7
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	1.910	→	1,2
Altres serveis socials	setembre	1.699	→	-1,5
Administració Pública	setembre	2.112	↗	5,4
Educació	setembre	601	→	-1,3
Serveis de la llar	setembre	538	→	0,9
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	2.707	↗	3,9
Altres serveis socials	setembre	3.494	→	0,7
Administració Pública	setembre	1.885	↗	10,2
Educació	setembre	836	→	1,3
Serveis de la llar	setembre	1.481	↘	-2,2

Font: TGSS i elaboració pròpia

Els afiliats al conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** arriba a 23.849 persones al mes de setembre a les Illes Balears. La variació intermensual negativa en els dos darrers mesos (-3% a l'agost i -7% al setembre) per al conjunt de les Illes es reflecteix en el descens de taxa interanual.

Augmenta al setembre el nombre d'afiliats en el sector de l'**educació** a les Illes Balears i romp la tendència de variació interanual negativa registrada fins aleshores. L'afiliació arriba a un total de 15.990 persones, un 3% més que el setembre del 2010, augment motivat en gran part per l'increment d'ocupats registrats a l'illa de Mallorca.

Amb l'inici del curs escolar es calcula que més de 150.000 alumnes s'incorporaran a les aules de les Illes Balears el curs 2011/2012, entre els matriculats en educació infantil, primària, secundària, batxillerat i formació professional. S'han contractat 35 nous docents, i 116 més que al llarg del curs passat desenvolupaven tasques no docents s'han reincorporat a les aules aquest curs. A més, aquest curs els alumnes estrenen sis noves instal·lacions educatives.

Quant als estudis universitaris, les places limitades dels graus a la Universitat de les Illes Balears (UIB) deixen fora molts d'estudiants el curs 2011/2012. Per exemple, més de 600 estudiants no podran cursar els graus d'educació i infermeria, que són els més demandats. La UIB ofereix per al

pròxim curs 32 estudis de grau, 35 màsters oficials, 28 programes de doctorat i 44 títols propis de postgrau. Pel que fa als estudis a distància impartits pel centre associat de les Illes Balears (UNED), el nombre d'alumnes de l'any passat va incrementar-se un 11% i es preveu un augment superior en el pròxim curs.

Les places limitades dels graus a la UIB deixen fora molts d'estudiants el curs 2011/2012.

Al setembre, el nombre d'ocupats en l'**Administració pública** augmenta a totes les illes i arriba a 21.121 persones. S'allunya així de les taxes negatives presentades des de principi d'any. Són les Pitiüses les que presenten una taxa de variació positiva més elevada (un 10,2% interanual).

Pel que fa al sector dels **serveis de la llar**, el nombre d'afiliats a les Pitiüses disminueix un -2% al setembre respecte del mateix període de l'any passat. A Mallorca i Menorca el nombre d'ocupats registrats fins aleshores és similar al del setembre del 2010 però en signe positiu. Cal destacar que a partir del gener del 2012 el règim especial de la Llar de la Seguretat Social s'integrarà en el règim general (Llei 27/2011, publicada en el BOE de 2 d'agost). A partir d'aleshores hi ha un termini de sis mesos perquè els treballadors i els titulars de les llars s'adaptin a la nova situació.

5 Mercat laboral

5.1. Ocupació

Taula 32. Indicadors del mercat laboral

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{tk} (%)	
Balears				
Població activa ¹	setembre	512.051	→	-0,6
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	435.984	→	-0,7
Assalariats	setembre	338.095	→	-0,6
Autònoms i altres règims especials	setembre	97.889	→	-0,9
Aturats registrats	setembre	76.067	→	-1,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	14,9	→	0,0
Taxa d'atur registrat d'estrangers (%)	setembre	18,8	→	0,0
Total contractes indefinits	setembre	2.568	→	0,3
Total contractes temporals	setembre	22.549	→	-0,9
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	412.152	→	-1,4
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	349.845	→	-1,4
Aturats registrats	setembre	62.307	→	-0,5
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	15,1	→	0,1
Menorca				
Població activa ¹	setembre	36.341	↘	-2,2
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	30.693	↘	-2,7
Aturats registrats	setembre	5.648	→	-1,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	15,5	→	0,5
Pitiüses				
Població activa ¹	setembre	63.540	→	1,8
Ocupats (afiliats a la SS) ²	setembre	55.428	↗	3,8
Aturats registrats	setembre	8.112	↘	-6,0
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	12,8	→	-1,1

Fonts: TGSS, SOIB, OTIB i elaboració pròpia

¹ Població activa=Aturats+Afiats del mateix mes.

² Afiats als règims generals, d'autònoms, especial agrari i de la llar de la Seguretat Social i als règims especials de la mar. No inclou afiliats a MUFACE, ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte mateix mes de l'any anterior.

Les dades laborals dels primers nou mesos del 2011 a les Illes Balears mostren com el ritme de recuperació es manté més dinàmic que en el conjunt nacional. La taxa d'atur registrat del mes de setembre és una de les més baixes de l'Estat, malgrat que es tracti d'una magnitud molt subjecta a l'estacionalitat. Les bones xifres de la temporada turística han permès retallar l'atur en termes interanuals i que l'afiliació, que des del juny del 2008 presentava caigudes respecte d'un any ençà, tornà a mostrar signes positius.

Segons l'Enquesta de població activa, publicada per l'INE, el nombre d'**ocupats** a les Illes Balears durant el segon trimestre del 2011 continua minvant respecte del mateix trimestre del 2010, concretament un -1,5%. Amb tot, el sector dels serveis genera 8.600 nous ocupats i el de l'agricultura i pesca, 1.600.

En canvi, en els sectors de la indústria i la construcció es registren, respectivament, 15.000 i 2.300 persones ocupades menys que l'any anterior. La taxa d'ocupació se situa en el 52,9%, percentatge superior a la mitjana nacional, 47,6%. Malgrat això, és inferior a la del segon trimestre del 2010 (54,3%) pel menor nombre d'ocupats. La taxa d'atur mitjana dels mesos d'abril a juny a les illes Balears és del 19,5%, xifra inferior a la del conjunt de l'Estat pel mateix període (20,9%).

Al setembre, el nombre d'**aturats** arriba a 76.067 persones. Les Balears (-0,75%) i les Canàries (-2,99%) són les úniques comunitats autònomes on es produeix un descens interanual de l'atur registrat, mentre que en el conjunt d'Espanya l'atur augmenta un 5,2% respecte del mes de setembre del 2010. Des del mes de novembre del 2010 i fins al mes de juliol del 2011

es va produir cada mes un retall intermensual en el nombre de persones sense feina, que al mes d'agost i per l'acabament de la campanya turística, es va interrompre. Ara bé, aquest increment de l'atur de l'agost respecte del juliol va ser molt inferior al d'altres anys, mentre que al setembre es va incrementar un 6,6% respecte del mes anterior, de la qual cosa es pot deduir que s'han acumulat més acabaments de contracte al setembre, és a dir, que s'ha allargat la temporada turística. La taxa d'atur registrat al mes de setembre se situa en el 14,9%, idèntica a la del mateix mes de l'any anterior.

L'atur a les Illes Balears cau en termes interanuals per cinquè mes consecutiu.

Per illes, les Pitiüses són la regió que experimenten una millora més substancial en termes interanuals i disminueixen el nombre d'aturats un -6,0%. A Mallorca també es redueix, tot i que més discretament, el nombre de persones sense feina (-0,2%). En canvi, a Menorca l'atur s'ha incrementat en 39 persones (0,7%) respecte del setembre del 2010.

La davallada més notable per sectors es produeix a l'hostaleria (-4,6%), on cau per sisè mes consecutiu, seguida de la indústria (-3,0%), en què disminueix per onzè mes consecutiu, i del comerç (-2,9%), que enllaça més d'un any de millora. També cal recalcar la caiguda en la construcció (-2,1%), en què ja encadena catorze mesos consecutius de baixades. Per contra, l'atur augmenta interanualment per als treballadors

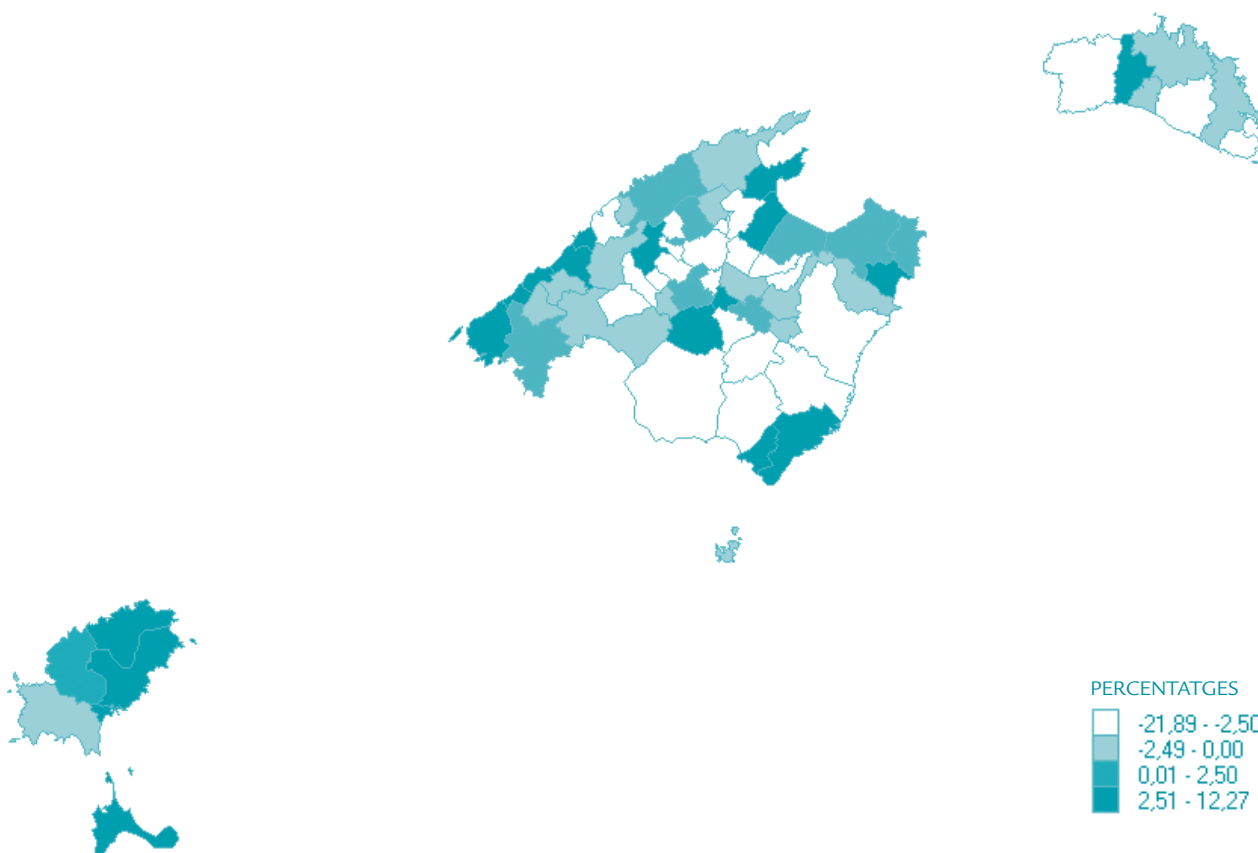
de l'agricultura (+23,2%), en la resta dels serveis que no són ni hostaleria ni comerç (+1,3%) i en el col·lectiu sense ocupació anterior (+8,8%).

Pel que fa a la **contractació**, el mes de setembre mostra un lleuger descens (-1,1%) respecte del mateix mes del 2010, més intens entre els contractes indefinits (-5,2%) que entre els de caire temporal (-0,7%). Amb tot, la xifra acumulada de contractes entre gener i setembre de 2011 supera en un 3,3% l'acumulada del 2010. Els majors increments es donen entre els contractes temporals a temps parcial (+11,5%) i els fixos discontinus (+4,9%). Per sectors, la contractació és major en els serveis (+6%), sobretot en l'hostaleria (+10,9%), i en el sector de l'agricultura i la pesca (+2,2%). En canvi, baixa en la indústria (-2,5%) i la construcció (-14,4%).

Les Pitiüses lideren la recuperació de l'ocupació en termes interanuals.

Després de tres mesos consecutius de creixements interanuals en les xifres d'**afiliació** a la Seguretat Social, el mes de setembre es tanca amb 435.984 persones d'alta a la Seguretat Social, una xifra similar (-0,76%) a la del mes de setembre de l'any anterior. La caiguda interanual més important de l'ocupació al mes de setembre es produeix a Menorca, amb un -2,7%. Mallorca presenta un lleugera caiguda del -1,1%, mentre que les Pitiüses continuen presentant el major dinamisme, amb un increment del 3% respecte de l'any anterior.

Gràfic 14. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Novembre 2011

Font: Ibestat i elaboració pròpia

5.2. Costos laborals

En el segon trimestre del 2011 el **cost laboral per treballador** arriba a les Illes Balears a una mitjana de 2.447,78 €, la qual cosa representa un increment respecte del mateix trimestre del 2010 (3,1%). Pel que fa al conjunt nacional, l'evolució és més moderada, un 0,8% interanual. La Comunitat Valenciana (3,4%), les Illes Balears (3,1%) i Castella-la Manxa (3,0%) són les comunitats autònomes amb les variacions interanuals més altes, mentre que Astúries (-2,5%) i Aragó (-1,9%) encapçalen la llista amb els majors descensos.

Els costos laborals repunten durant el segon trimestre de l'any.

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta darrera partida és de 1.761,13 €, i es manté pràcticament igual que el cost salarial del segon trimestre del 2010. El sector de la indústria continua amb el cost salarial més elevat (1.953,50 €) i presenta una variació del 4,7% respecte del mateix trimestre del 2010. En segon lloc hi ha el sector dels serveis (1.754,23 €), els costos salarials del

qual se situen un -0,6% per sota de l'any anterior. Quant al sector de la construcció, el cost salarial arriba a 1.692,05 €, amb una lleugera variació interanual positiva (0,9%). Els costos laborals per hora efectiva s'incrementen un 4,4% respecte de l'any anterior fins a 17,87 €, tot i que no arriben a la xifra del conjunt nacional (19,34 €). El major increment es produeix en el sector de la indústria, que encareix el cost per hora un 6,0%, augment superior al del conjunt estatal (1,0%). Les hores efectives treballades a les Illes Balears durant el segon trimestre del 2011 són 137 hores per persona, per sobre de la mitjana nacional (134,5 hores). De fet, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el major nombre d'hores efectives per assalariat al mes, tot i que respecte del mateix trimestre del 2010 la jornada mitjana ha experimentat un descens d'1,6 hores.

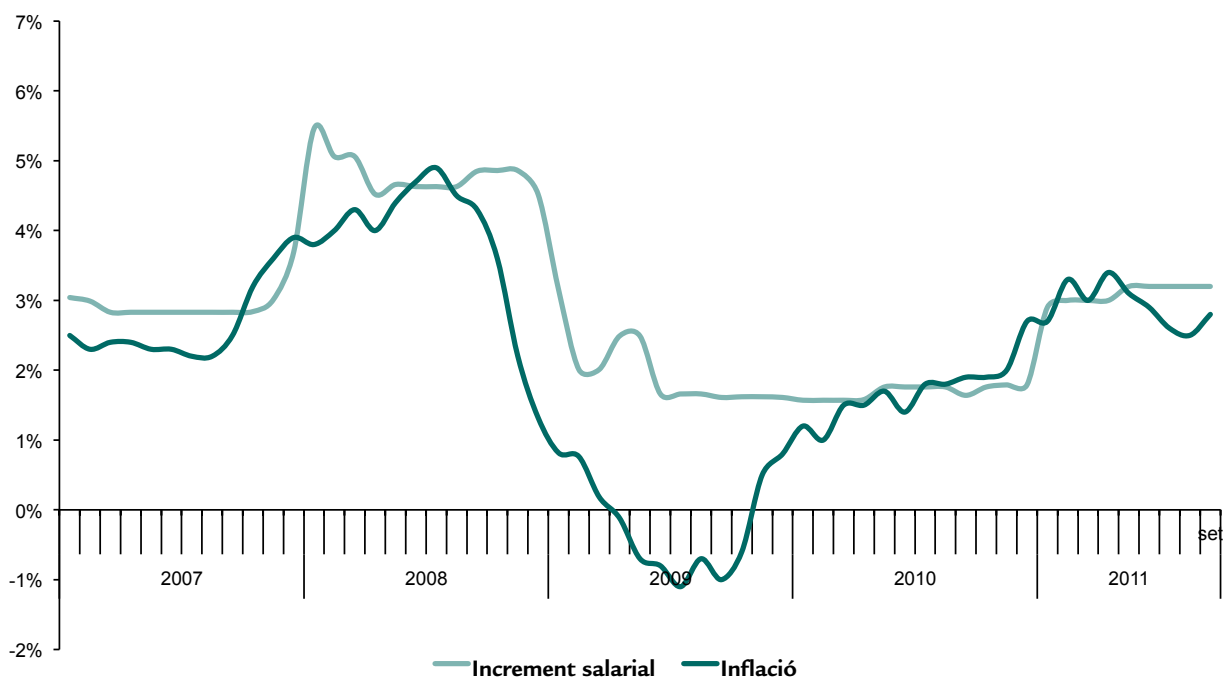
L'increment salarial pactat en convenis a les Illes Balears se situa en el 3,2%, per sobre del conjunt nacional, que al setembre va arribar al 2,6%. El nombre de convenis subscrits a les Illes Balears fins al mes de setembre arriba a 25, quatre menys respecte del mateix període de l'any 2010. Ara bé, els treballadors afectats pels convenis col·lectius de treball durant els primers nou mesos d'enguany són 168.744, un 47,6% més que el 2010. Aquest fet es deu, principalment, al fet que el conveni de l'hostaleria s'ha signat al setembre, mentre que l'any passat es va registrar a l'octubre.

Taula 33. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trim	2.447,8	↗	3,1
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trim	17,9	↗	4,4
Indústria i energia	2n trim	18,9	↗	6,0
Construcció	2n trim	15,8	→	1,5
Serveis	2n trim	18,1	↗	4,3
Hores efectives per assalariat /mes	2n trim	137,0	→	-1,2
Indústria i energia	2n trim	140,4	→	-1,9
Construcció	2n trim	150,3	→	0,0
Serveis	2n trim	135,2	→	-1,1
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	3,2	↗	1,5

Font: INE, MTIN

Gràfic 15. Evolució dels salaris i la inflació a les Illes Balears

Font: INE, MTIN

6 Preus

Al setembre, la taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum (IPC) per a les Illes Balears és del 2,8%, tres dècimes per sota de la dada nacional (3,1%). Totes les comunitats autònomes augmenten la seva taxa anual respecte de la que registraren l'agost i el major augment correspon a les Illes Balears, amb tres dècimes més. L'índex de preus de consum

harmonitzat (IPCH) situa la seva taxa anual en el 3%, per la qual cosa augmenta tres dècimes respecte del mes d'agost.

L'IPC per a les Illes Balears se situa al setembre en el 2,8% interanual. És la comunitat autònoma que més augmenta.

Taula 35. Variació interanual de l'IPC

Taxa de variació interanual de l'índex de preus de consum. Setembre 2011

	Taxa	Aportació a l'IPC
Índex general	2,8	
Aliment, beguda no alcohòlica	1,6	0,26
Beguda alcohòlica i tabac	8,7	0,24
Vestit i calçat	-0,4	-0,03
Habitatge	6,0	0,75
Parament de la llar	0,8	0,06
Medicina	-0,6	-0,02
Transport	8,0	1,28
Comunicació	-1,2	-0,05
Lleure i cultura	-2,3	-0,16
Ensenyament	1,8	0,03
Hotels, cafès i restaurants	1,5	0,16
Altres béns i serveis	2,9	0,32
Inflació subjacent	1,4	

Font: INE

Els grups que presenten una major disminució interanual en l'índex de preus de consum per a les Illes Balears són els següents:

- Lleure i cultura, que presenta una taxa de variació interanual del -2,3%.
- Comunicacions (-1,2%).
- Medicina, que mostra una disminució interanual del -0,6%.

En canvi, entre les partides que més augmenten respecte de l'any passat hi ha les següents:

- Begudes alcohòliques i tabac (8,7%). La variació experimentada en el cas del tabac, a causa de l'augment dels impostos lligats, arriba fins a un 12,1% i, a més, els preus de les

begudes alcohòliques s'incrementen un 1,1%.

- Transports: reflecteix una taxa del 8%, atès l'augment del preu dels carburants. És el que més influeix en la pujada de l'IPC a causa del seu pes específic elevat.
- Habitatge (6%). La rúbrica que més ha contribuït a l'increment del preu de l'habitatge és electricitat, gas i altres combustibles, amb una variació del 15,5%. La conservació de l'habitatge s'encareix un 1%.
- Educació: la variació interanual experimentada en els preus en educació és de l'1,8%.

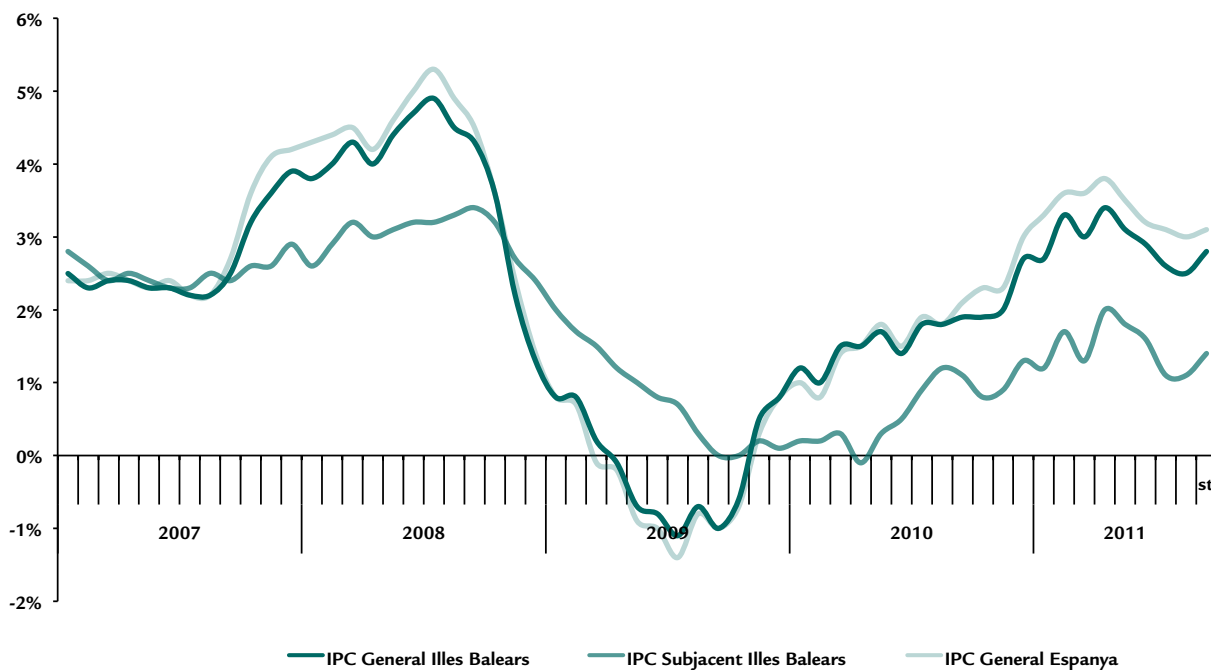
El transport és el grup que més influeix en la pujada de l'índex de preus.

D'altra banda, al mes de setembre la inflació subjacent (que exclou els aliments no elaborats i els productes energètics) a les Illes Balears augmenta un 1,4%, mentre que la de l'Estat espanyol ho fa un 1,7%.

Al setembre, la inflació subjacent presenta una variació interanual de l'1,4%.

La inflació estimada per a la zona euro al mes de setembre representa una variació del 3,0%, davant el 2,5% a l'agost.

Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

7.1. Consum

Taula 35. Indicadors de consum

	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-k}^t (%)	
Balears				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	89.949,9	→	-1,5
Matriculació de turismes	setembre	1.305	↘	-3,7
Índex de vendes al detall ¹	agost	101,3	↘	-3,4
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	62.557,7	↘	-2,2
Matriculació de turismes	setembre	1.055	↘	-2,7
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	9.256,0	→	-1,4
Matriculació de turismes	setembre	62	↗	4,5
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	18.136,0	↗	2,7
Matriculació de turismes	setembre	188	↘	-17,6

Fonts: CLH, DGT, INE i elaboració pròpia

¹ Preus constants any 2005

En el segon trimestre del 2011, segons la comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, publicada per l'INE, es produeix un creixement interanual del PIB del 0,7%, dues dècimes inferior al període precedent. La despesa en consum final de les llars per primera vegada des del primer trimestre del 2010 torna a caure. Així, se'n redueix nou dècimes el creixement interanual en aquest trimestre i passa d'un 0,7% a un -0,2%. Probablement, aquest resultat desfavorable és conseqüència del creixement negatiu que continua presentant la remuneració dels assalariats. El consum de béns durables mostra un ritme més negatiu, i les matriculacions de vehicles registren decreixements interanuals continuats entre el 25% i el 30%. El consum interior registra una desaceleració, malgrat que manté un creixement positiu de l'1% al 0,5%, per mor de l'augment de l'activitat turística, que va comportar un increment molt significatiu de la despesa dels no residents. El consum final de les administracions públiques torna a taxes negatives en el segon trimestre i cau un -1% interanual, com s'observa en la remuneració dels assalariats i en la compra de béns i serveis per part de les administracions públiques.

D'acord amb les dades dels comptes no financeres elaborats per l'INE, la taxa d'estalvi de les llars i de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars arriba al 13,2% de la seva renda disponible en el segon trimestre del 2011. Aquest ràtio significa una disminució de 2,2 punts respecte del mateix període de l'any anterior.

Segons les dades de juny, l'**índex de confiança dels consumidors** publicat per l'Institut de Crèdit Oficial s'incrementa en 0,6 punts respecte del valor de maig. Aquest increment es produeix per la millor percepció que han manifestat els consumidors sobre la situació actual i perquè la perspectiva que tenen d'estalvi i compra de béns durables millora en la mitjana del segon trimestre. Aquest increment de la confiança

s'explica perquè els consumidors pensen que la recuperació és lenta, però efectiva.

El consum final les llars torna a ser negatiu per primera vegada des del primer trimestre del 2010.

D'altra banda, els indicadors de consum disponibles per a les Illes Balears mostren una tendència negativa, i en el cas de l'índex de vendes al detall contínuua amb una evolució a la baixa. Indicadors com ara el consum de carburants d'automoció, l'índex de vendes al detall i la matriculació de turismes presenten tendències amb signes negatius.

La **matriculació de turismes** a les Illes Balears decreix de gener a setembre un -7,6% respecte del mateix període de l'any anterior, fins a arribar a 22.129 turismes. Per illes, només Menorca presenta una taxa de variació interanual positiva, amb un 6,8%, mentre que Mallorca i les Pitiüses presenten taxes de signe negatiu (un -6,6% i un -20,5%, respectivament).

L'**índex de vendes al detall** a les Illes Balears, segons dades publicades per l'INE, mostra una millor evolució que en el conjunt d'Espanya, tot i que aquesta evolució presenta signe negatiu. L'índex general de vendes al detall a preus constants registra una variació interanual negativa del -4,0% al mes d'agost a Espanya, mentre que a les Illes Balears és d'un -2,8%.

A les Illes Balears, al mes d'agost el **consum de carburants per a l'automoció** reflecteix una variació amb signe positiu. L'increment més pronunciat es produeix a les Pitiüses, amb una variació del 6,1% respecte del mes d'agost del 2010, seguides per Menorca, amb un 5,1%, i Mallorca, amb un creixement del 2,0%.

7.2. Consum dels no residents

Taula 36. Consum dels residents a l'estranger

Balears	Darrera dada		Variació (%)	
Enquesta despesa turística – EGATUR				
Total (milions d'€)	juny-agost	5.245	↗	8,8
Mitjana per persona (€)	juny-agost	991	↘	-2,2
Mitjana diària (€)	juny-agost	113	↘	-3,8
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)*				
Total	2n trim	621,3	↗	18,5
Alemanya	2n trim	180,9	↗	11,3
Regne Unit	2n trim	156,5	↗	11,4
França	2n trim	39,9	↗	40,5
Suïssa	2n trim	31,2	↗	26,3
Itàlia	2n trim	29,7	↗	23,9
Suècia	2n trim	17,8	↗	11,9
Noruega	2n trim	17,2	↗	15,7
Holanda	2n trim	13,4	↗	19,3
Àustria	2n trim	12,4	↗	21,9
Dinamarca	2n trim	11,0	↗	14,8
Irlanda	2n trim	10,9	↗	11,3
Portugal	2n trim	10,2	→	0,0
Bèlgica	2n trim	8,5	↗	16,9
Estats Units*	2n trim	6,0	↗	24,2
Resta	2n trim	75,5	↗	50,9

*Les dades d'EEUU només fan referència a extraccions d'efectiu.
Font: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç

La despesa turística efectuada pels no residents a les Illes Balears augmenta els mesos d'estiu per l'arribada de més turistes en aquest període. Així, entre juny i agost vénen 5,2 milions de turistes estrangers a les Illes, mentre que en el mateix període de 2010 n'arribaren 4,7 milions. Aquest fet es tradueix en un increment interanual de la despesa dels turistes internacionals del 8,8% a l'estiu. En particular, al mes de juliol el nombre de turistes estrangers assoleix un màxim històric (tant al conjunt d'Espanya com a les Illes Balears) i, consegüentment, la despesa turística internacional a l'arxipèlag també arriba a un nivell rècord en aquest mes. L'evolució favorable de la temporada turística permet que la xifra acumulada anual fins a agost arribi a 7.108 milions d'euros (un 8,4% més que l'any passat). Com a contrapunt, la **despesa mitjana per persona** es redueix a l'estiu respecte d'anys anteriors, quan se situava per damunt de 1.000 euros, mentre que enguany és de 991 €. És a dir, ens visiten més turistes internacionals aquest estiu, però de mitjana gasta cada un una mica menys. Pel que fa a la **despesa mitjana per dia**, també cau respecte l'estiu passat (quan fou de 117 euros diaris) i queda en 113 €.

La despesa turística internacional assoleix màxims històrics l'estiu de 2011.

Les compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb targetes emeses a l'estranger creixen en el segon trimestre de l'any (pràcticament 100 milions d'euros més que en el segon trimestre de l'any passat), i encadenen cinc trimestres de creixement positiu. Els principals emissors de turisme a les Illes Balears incrementen la despesa efectuada amb aquest mitjà de pagament i presenten creixements interanuals de dos dígits en el segon trimestre. Les targetes emeses a Alemanya representen el volum més gran de despesa (un 29,1% del total), seguides de les emeses al Regne Unit (un 25,2%), i ambdues augmenten la despesa més d'un 11% respecte del segon trimestre de 2010. Pel que fa a la resta de països del nostre entorn, França mostra l'augment de la despesa més gran. En contraposició, la despesa efectuada amb targetes emeses a Portugal no varia respecte del segon trimestre de 2010. Com en trimestres anteriors, l'increment de la despesa realitzada amb targetes emeses a països fora del nostre entorn és significatiu: en el segon trimestre de l'any passat era de prop de 50 milions d'euros i enguany, de 75,5 milions.

Cal recordar que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

7.3 Recaptació fiscal

Taula 37. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Tributs totalment cedits	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-k} (%)	
Impost sobre Successions i Donacions	setembre	4.938	→	-0,5
Impost sobre Transmissions Patrimonials	setembre	16.609	↘	-16,9
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	setembre	6.568	↘	-26,5
Taxa de joc	setembre	6.336	→	0,7
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	agost	1.692	→	1,5
Impost sobre el Valor Afegit	agost	-27.355	↗	28,9
Imposts especials de fabricació	agost	1.808	↘	-3,8
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	agost	79.262	↘	-13,2
Impost sobre la Renda dels No Residents	agost	2.928	↘	-10,9

Font: AEAT i Vicepresidència Econòmica de Promoció Empresarial i d'Ocupació
Dades en milers d'euros

En els primers vuit mesos de l'any 2011, la recaptació tributària total a les Illes Balears arriba a 1.631,4 milions d'euros. Una part considerable d'aquest import correspon als tributs parcialment cedits (87%) mentre que la resta prové de la recaptació de tributs cedits totalment (el 13% restant). La recaptació total en els dos primers quadrimestres és un -1,0% inferior a la registrada l'any 2010 durant el mateix període. Aquest descens es deu a la caiguda dels impostos totalment cedits (-16,3%), que no arriba a ser compensada per l'increment de la dels cedits en part a les Illes Balears (1,8%).

L'impòst sobre el valor afegit, el qual està molt relacionat amb l'evolució del consum privat, presenta una clara evolució a l'alça. Tot i el balanç negatiu al mes d'agost entre l'IVA meritat per les empreses i l'IVA deduïble, la recaptació acumulada en els vuit primers mesos gairebé arriba a 342 milions d'euros, un 12,4% més que el 2010. L'explicació d'aquest augment també rau en part en la pujada del tipus de gravamen a partir de l'1 de juliol del 2010, quan el tipus general va passar del 16% al 18% i el reduït, del 7% al 8%. Tot i això, el revifament d'aquesta magnitud es manté si es comparen interanualment els mesos en els quals els tipus de gravamen eren els mateixos (la variació de juliol i agost de manera conjunta és d'un 44,5%). L'impòst de la renda de les persones físiques, tribut que aporta gairebé la meitat dels ingressos al Govern autonòmic, incrementa la recaptació un 2,1% fins al mes d'agost i supera l'import de 800 milions d'euros. Aquesta tendència creixent no arriba al ritme que es registra en el conjunt estatal, on l'import acumulat s'incrementa un 4,3%. Quant als impòsts especials de fabricació, de gener a agost la recaptació cau un -2,3% i no arriba a 6,5 milions d'euros. Així, continua la tendència negativa en l'ingrés recaptat per aquest concepte.

Els ingressos tributaris per impostos totalment cedits mostren descensos des de principi d'enguany. L'impòst sobre transmissions patrimonials, que significa la partida més important de la recaptació que depèn de l'ATIB, arriba a un import de 128,4 milions d'euros en els nou primers mesos del 2011. Un any ençà la recaptació superava la xifra de 140 milions, i per tant s'ha reduït un -9,6% interanual. Cal recordar que el 2007, abans de la crisi en el sector immobiliari, aquest impòst significava uns ingressos de més de 275 milions d'euros fins al setembre i que ara s'han reduït a menys de la meitat. El segon impòst en importància per volum és el d'actes jurídics documentats, que de gener a setembre acumula 52 milions d'euros, una quarta part menys que en el mateix període del 2010. En canvi, l'impòst sobre successions i donacions manté la recaptació de l'any passat i gairebé arriba a 40 milions fins al setembre. La taxa de joc acumula enguany prop de 25 milions d'euros, cosa que significa una reducció de dos punts percentuals en termes interanuals.

Finalment, l'evolució dels tributs estatals no cedits és a la baixa. L'impòst sobre societats, que acumula fins a l'agost un import superior a 150 milions d'euros, cau un -13,9% interanual a les Illes Balears, mentre que en el conjunt d'Espanya la davallada no arriba al -6%. Cal tenir present que la imputació de la recaptació d'aquest impòst a cada comunitat autònoma es fa tenint en compte únicament el domicili fiscal de la societat i, per tant, és difícil estudiar les dades per territori. La darrera partida del capítol I, l'impòst sobre la renda dels no residents, significa a les Illes Balears uns ingressos de 26 milions d'euros en els dos primers quadrimestres del 2011. Aquest import és molt similar al de l'any passat (-0,2%), però s'espera una davallada en la recaptació per aquest concepte si es manté l'evolució dels darrers mesos.

7.4. Inversió

Taula 38. Indicadors d'inversió

Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	agost	151	↗	7,3
Augment net de capital (milions d'€) ¹	agost	68,3	↗	74,0
Centres de treball inscrits a la SS	agost	42.706	→	-1,2
Mallorca	agost	31.458	→	-1,5
Menorca	agost	3.992	→	-1,3
Pitiüses	agost	7.256	→	-0,1
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	164,6	↘	-38,7
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	20.113,8	→	-0,2
Crèdits (milions d'€)	2n trim	45.958,8	→	-2,0
Matriculació de vehicles de càrrega ²	setembre	225	↗	30,7
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	131,3	↗	41,2

Font: BE, DGT, INE, MTIN, MITIC i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials

La inversió és el component del PIB que més es redueix i en el segon trimestre de l'any cau un -6,7% en termes interanuals en el conjunt d'Espanya, segons dades de la comptabilitat nacional trimestral (INE). La formació bruta de capital fix cau especialment en la construcció (-9,3%), mentre que en els béns d'equipament la reducció és menor (-3,7%). Pel que fa als indicadors d'inversió disponibles per a les Illes Balears, l'evolució no és uniforme. N'hi ha que milloren respecte de l'any anterior, com ara la creació d'entitats mercantils o la matriculació de vehicles de càrrega, mentre que d'altres, com la concessió de crèdit, es contreen.

El nombre de societats mercantils creades a les Illes Balears experimenta una evolució positiva des de final del 2010 i creix en termes interanuals cada mes del 2011. Al mes d'agost, es creen un 12,7% més de societats mercantils, totes de responsabilitat limitada. El capital desemborsat en la creació de les entitats també augmenta pronunciadament, i els mesos amb pujades compensen les davallades puntuals. El total de les operacions fetes entre gener i agost d'enguany sumen 116,6 milions d'euros, mentre en el mateix període del 2010 no arriba a 46,0 milions d'euros. L'augment net de capital (capital subscrit i ampliat, menys capital reduït) també s'incrementa marcadament des del final de l'any anterior.

La **matriculació de vehicles de càrrega** (tractors industrials, camions i furgonetes) a l'arxipèlag balear s'incrementa molt en el tercer trimestre i al mes de setembre tanca amb una va-

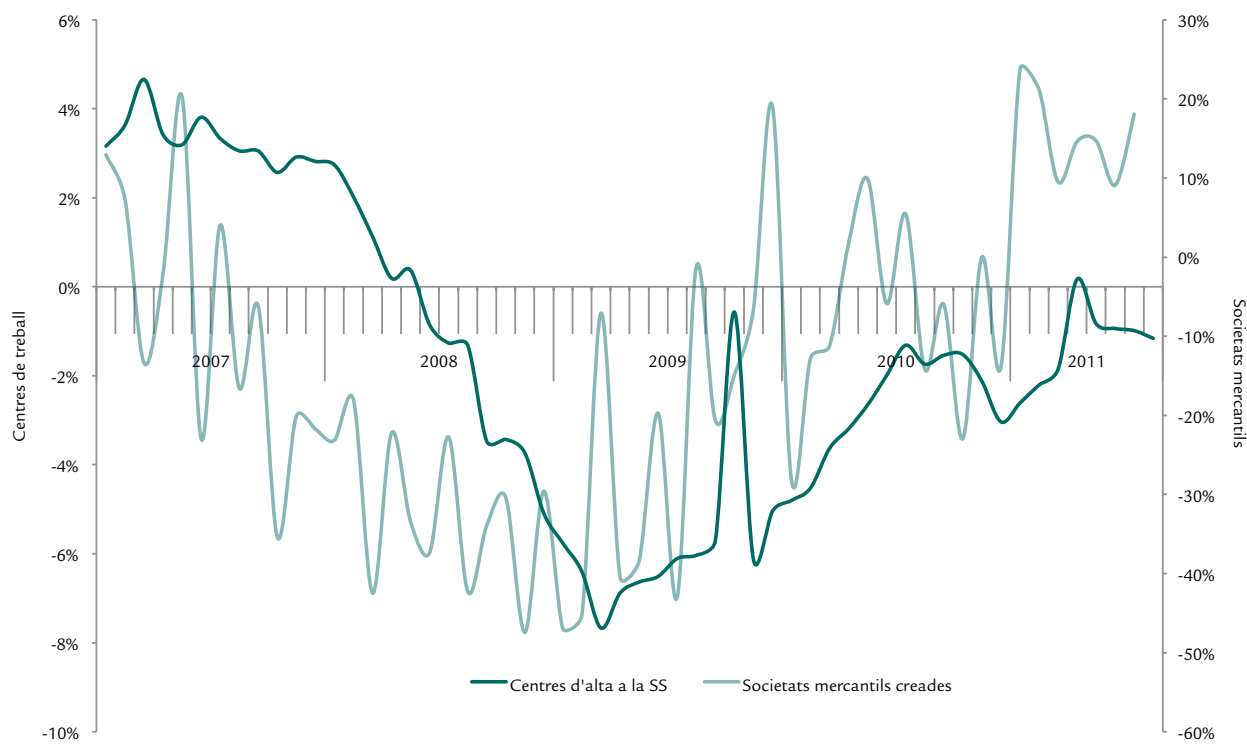
riació del 63,0% interanual (això és, 87 vehicles més). Així, durant el 2011 aquest indicador millora respecte de l'any anterior i la xifra acumulada de vehicles matriculats de gener a setembre augmenta un 8,5% interanual.

El nombre de societats mercantils creades augmenta durant tot l'any 2011.

El **crèdit** concedit a les Illes Balears es redueix en el segon trimestre de l'any, per tercer trimestre consecutiu, i cau un -2,2% interanual. Per sectors institucionals, la reducció es deu a la menor concessió de crèdits a llars i a empreses (-3,5%), mentre que en el cas de l'Administració pública s'incrementa. Això implica que una part de la inversió privada es duria a terme si no fos per aquesta manca de finançament. Quant als **dipòsits**, també minven en el segon trimestre respecte de l'any anterior, un -0,9%, per primer cop en la sèrie històrica.

La **inversió estrangera** a les Illes Balears es recupera el 2011 i creix durant el primer i el segon trimestres de l'any. Així, d'abril a juny d'enguany s'inverteixen 131,3 milions d'euros, mentre que un any enrere foren només 38 milions. Aquest increment significatiu representa un canvi de tendència respecte del 2010 i el 2009.

Gràfic 17. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears

Font: OTIB, INE

III. MEDI AMBIENT

Introducció

Els ministres de Medi Ambient de la Unió Europea es reuniren a principi de juliol a Polònia. L'objectiu era tractar de l'estratègia sobre la producció i l'ús eficient dels recursos naturals clau per assegurar l'equilibri entre protecció del medi ambient i creixement econòmic. Així mateix, es va debatre la postura de la Unió Europea davant la XVII Conferència del Clima de les Nacions Unides (COP 17), que ha de tenir lloc a Durban del 28 de novembre al 9 de desembre. La COP 17 fou preparada prèviament per les parts de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC) a Panamà, durant la primera setmana d'octubre. La conferència de Durban serà clau per assolir nous acords vinculants per a la reducció de gasos d'efecte hivernacle, atès que el protocol de Kyoto expira el 2012.

De conformitat amb dades de l'Agència Internacional de l'Energia (AEI), el 2010 el món registrà un nou rècord d'emissions de diòxid de carboni (CO₂) amb 30,6 gigatonnes, un 5% superior a les 29,3 de 2008, quan el límit per al 2020 és de 32 gigatonnes. L'origen de les emissions és un 44% procedent del carbó, un 36% del petroli i un 20% del gas natural. La mitjana de tones per ciutadà és de 10 a l'OCDE, de 5,8 a la Xina i d'1,5 a l'Índia. El 2010 la Unió Europea augmentà respecte de l'any anterior en un 3% les emissions de gasos d'efecte hivernacle dels seus sectors més contaminants (i assolí 1.932 milions de tones de CO₂) i Espanya les reduí en un 11% (amb 121 milions de tones). Per complir el compromís de reduir almenys les emissions un 20% respecte als nivells de 1990, la Unió Europea aposta pel comerç de drets d'emissió de gasos. En aquest sentit, a Espanya, la Llei 13/2010, de 5 de juliol, amplia el règim general de comerç de drets d'emissió, inclouent-hi l'aviació, mentre que el desembre de 2010 s'aprovà la Llei 40/2010, de 29 de desembre, d'emmagatzematge geològic de diòxid de carboni.

Les Illes Balears són de les primeres comunitats autònomes que disposen d'un inventari d'embornals de CO₂, en compliment d'una normativa de la Convenció Marc de les Nacions Unides, i que resulta una eina bàsica per combatre el canvi climàtic. Es tracta d'un estudi sobre la incidència dels usos del sòl i els seus canvis sobre les emissions i les absorcions de CO₂. Les conclusions del primer estudi revelen que l'any 2000 va ser el pitjor dels estudiats (1990, 2000 i 2006) pel que fa a l'absorció de CO₂, a causa de la conversió de terrenys en pastura i de la construcció. L'any 2006 les terres forestals varen absorbir 98.759 tones de CO₂, per la qual cosa es presentà un balanç favorable de 79.983 tones pel que fa als usos de la terra. Atès que actualment l'ús forestal representa l'única font d'absorció de CO₂, cal donar molta importància a la protecció dels nostres boscs. D'altra banda, el Consell Insular de Mallorca s'adherí al mes d'abril al Pacte de les Illes per a reduir les emissions de CO₂ en un 20%, estalviar un 20% d'energia i cobrir les necessitats energètiques en un 20% procedent d'energies renovables, tot això amb l'any 2020 com a termini.

La qüestió energètica és prioritària. La Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible, posa les bases per a un nou model energètic basat en la seguretat del subministrament, l'eficiència i el respecte al medi ambient, i s'incorporen els objectius de la Unió Europea per al 2020. El títol III dedica quatre capítols al model energètic sostenible, la reducció d'emissions, el transport i la mobilitat sostenible i la rehabilitació i habitatge. De tota manera, Espanya pateix una elevada dependència energètica: el 2009 el 77% de l'energia primària consumida era importada i el grau d'autoabastiment era del 23%, segons dades del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç. A les Illes Balears la dependència energètica de l'exterior és gairebé del 94%, segons el balanç energètic del 2009. Per tot això, s'ha de considerar el repte de diversificar la combinació energètica i de reduir la dependència dels hidrocarburs mitjançant el desenvolupament tecnològic.

Segons l'Observatori d'Energia i Sostenibilitat a Espanya, el petroli i els seus derivats representaren el 51,8% del total d'energia primària consumida el 2009. Els segueixen, de lluny, el gas natural, que ha crescut des del 12% el 2000 al 22,2% actual, i ha absorbit la major part del creixement del consum energètic. Destaca la reducció de la participació del carbó, del 17% el 2000 al 7,4% el 2009. L'energia nuclear, sense grans variacions en la seva contribució al total en els darrers anys, representà el 9,8% del consum el 2009. Pel que fa a les energies renovables, foren un 5,6% de la producció el 2000 i un 8,8% el 2009. Aquest increment de les renovables en el pes relatiu és més rellevant si es té en compte que el consum és un 13,65% superior en aquest període. La biomassa aporta el 41% del total de renovables i l'eòlica, el 26%, seguides per l'energia hidràulica (18%), els biocarburants i l'energia solar.

El balanç energètic per a les Illes Balears del 2009 reflecteix que les fonts d'energia primària són: productes petrolífers lleugers (57,9%), hulla (26,1%), productes petrolífers pesants (8,0%), GLP (3,9%), residus (1,8%), energies renovables (1,4%), gas natural (0,5%) i coc de petroli (0,5%). El sector econòmic amb més participació en el consum final és el del transport (57,9%), seguit dels serveis (17,5%) i del residencial (16,7%).

L'Organització Mundial del Turisme posa en marxa el projecte "Solucions energètiques per als hotels (HES)" per estalviar energia i usar les energies renovables. Hi participen quatre destinacions: Alta Savoia (França), Bonn (Alemanya), Strandja (Bulgària) i també Palma, ciutat on s'assaja a 23 hotels que s'hi han adherit. Aquests establiments són principalment hotels de quatre o cinc estrelles.

Cal destacar que, al mes de juny, la Unesco reconegué el valor natural de la serra de Tramuntana i la va qualificar de Patrimoni de la Humanitat. Consta d'una extensió, des d'Andratx fins a Pollença, de 30.745 hectàrees, i d'una altra àrea d'amortiment de 52.760 hectàrees terrestres i 25.857 hectàrees marines.

A continuació, es tracten els indicadors que fan referència a emissió de gasos d'efecte hivernacle (GEH), intensitat de les emissions de CO₂, consum d'energia primària, intensitat energètica de l'economia, com també els incendis, atesa la quantitat important d'hectàrees cremades aquest estiu.

Canvi climàtic i emissions de gasos d'efecte hivernacle

De conformitat amb les dades de la Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic, les Illes Balears se situen per sobre de la mitjana d'Espanya quant a les emissions per capita de gasos d'efecte hivernacle el 2009. A Espanya cada resident emet una mitjana de 7,8 tones de CO₂ equivalents el 2009, mentre que a les Illes Balears aquesta ràtio arriba a 9,4 tones. Astúries se situa en el primer lloc amb 20,5 tones, i la Comunitat de Madrid en la darrera posició, amb 3,8 tones de CO₂ equivalents per capita. El 2009 totes les comunitats autònomes disminueixen les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle.

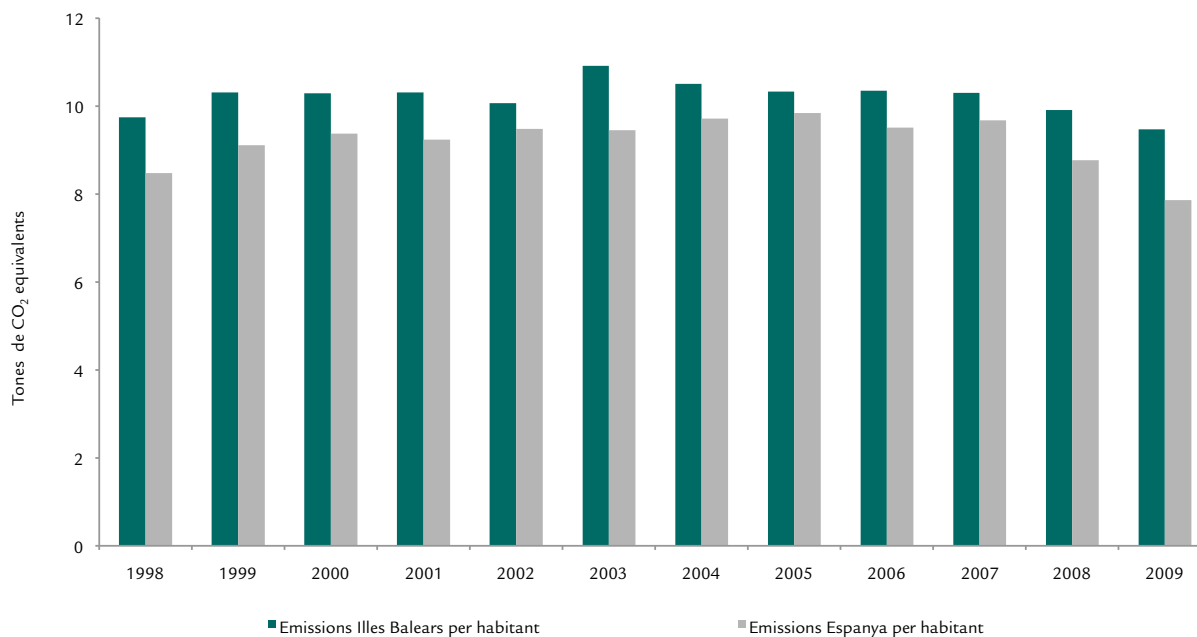
L'inventari d'emissions de les Illes Balears, publicat per la mateixa Direcció General, indica que l'any 2009 s'emeteren a les Illes Balears 10.377 kilotonnes de CO₂ equivalents. Això representa un descens en les emissions de gasos d'efecte hivernacle del -2,4% respecte de l'any anterior. Aquesta disminució és menor que la que s'ha produït de mitjana d'Espanya (-9,2%), on s'arribà a un volum d'emissions de 367.458 kilotonnes de CO₂ equivalents l'any 2009. Aquest fet ha produït que el percentatge de participació de les Illes Balears sobre el total d'emissions nacionals hagi augmentat fins al 2,8%.

Quant a l'anàlisi d'emissions de gasos d'efecte hivernacle per sectors, l'inventari d'emissions de les Illes Balears desagrega els grups següents: processament de l'energia, processos industrials, ús de dissolvents i altres productes, agricultura, i tractament i eliminació de residus. Com es pot veure en el gràfic 20, l'any 2009 el 90,6% de les emissions provenien del processament d'energia, mentre que l'any 1990 aquest percentatge era del 86,4%. També s'han produït canvis significatius en els processos industrials i en l'agricultura, que perden pes relatiu com a responsables d'emissions i passen del 4,4% i el 5,3% l'any 1990, al 2,8% i al 2,4% el 2009, respectivament. El processament d'energia es pot dividir en tres subgrups d'activitat: indústries del sector energètic, transport i altres sectors, que l'any 1990 la primera fou responsable de gairebé la meitat de les emissions. Les proporcions canvien el 2009, i les indústries del sector energètic encara guanyen pes.

Si es compara l'any 2009 amb el 2008, les emissions per processament de l'energia s'han reduït un -1,6%, tot i que les indústries del sector energètic presenten un increment del 3,1%. La davallada en les emissions del processament de l'energia és a causa del transport (-4,1%) i dels altres sectors (-18,7%). El 2009, el segon grup en importància va ser el tractament i eliminació de residus, que adquirí importància i augmentà un 6,9% respecte del 2008. La pèrdua de dinamisme del sector secundari a les Illes Balears es fa també palesa en les emissions de gasos d'efecte hivernacle dels processos industrials, les quals es reduïren un -28,4% interanual al 2009. Finalment, l'agricultura reduí un -2,8% les tones de CO₂ equivalent emeses, i l'ús de dissolvents i altres productes, un -1,5%.

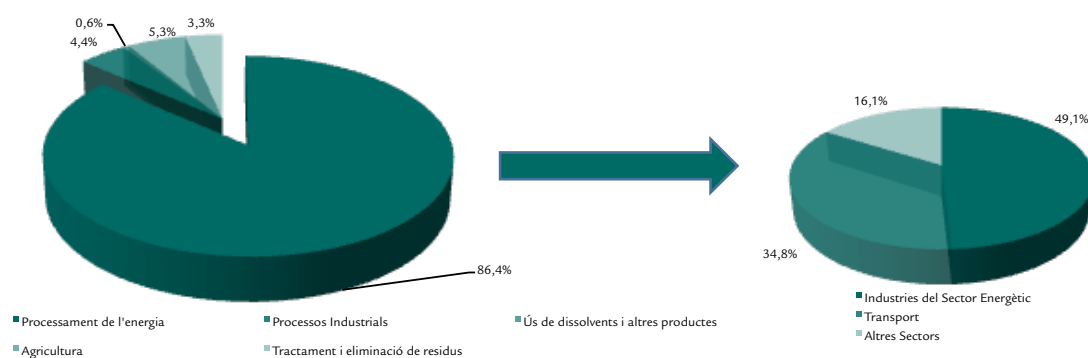
El 2009 les Illes Balears emeteren un -2,4% de tones de CO₂ equivalents respecte de l'any anterior.

Gràfic 18. Evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle per habitant

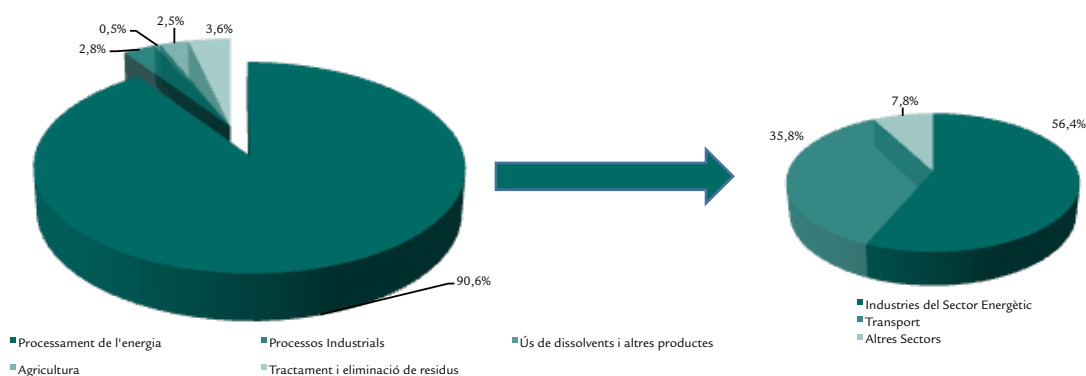
Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 19. Emissions per grups d'activitat any 1990

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Gràfic 20. Emissions per grups d'activitat any 2009

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Intensitat de les emissions

La intensitat de les emissions reflecteix la relació existent entre les emissions de gasos d'efecte hivernacle, mesurats en unitats de CO₂ equivalents, i la producció de les activitats econòmiques. Aquest indicador de sostenibilitat forma part del seguiment de l'Estratègia de Lisboa de la Unió Europea i de l'estratègia espanyola de canvi climàtic i energia neta. Es calcula la intensitat d'emissions com el resultat de dividir el total d'emissions de gasos d'efecte hivernacle pel valor afegit brut de l'economia.

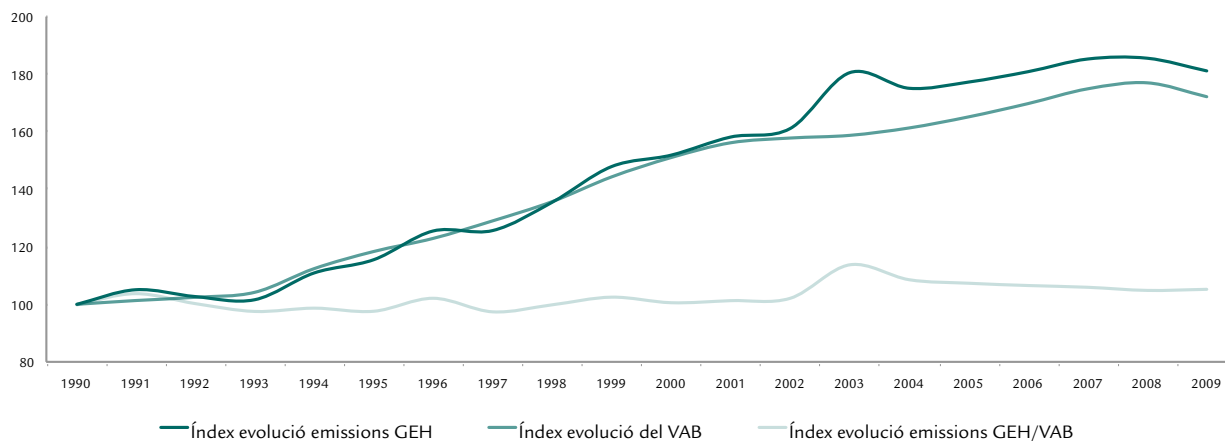
Tal com s'observa en el gràfic 21, les emissions de gasos d'efecte hivernacle i el VAB han crescut de manera molt semblant durant el període 1990-2009. Ambdós han experimentat un augment del 81,1% i del 72,2%, respectivament. Aquest fet provoca que la intensitat de les emissions de CO₂ tenguin una evolució molt estable. Així les coses, l'increment del 2009 respecte de l'any 1990 va ser de sols un 5,2%. El valor màxim d'aquesta ràtio fou l'any 2003, amb 0,6 tones de CO₂

equivalents per unitat de VAB produïda. El 2009 les emissions s'incrementaren considerablement (12% interanual), mentre que el VAB remuntà sols un 0,6%. Pel que fa al mínim, es produí l'any 1993, amb 0,51 kilotones. L'any 2009 la intensitat de les emissions a les Illes Balears fou de 0,56 tones de CO₂ equivalents per cada unitat de VAB produïda. Aquesta xifra representa tan sols un increment d'un 0,4% respecte de l'any anterior.

Si es compara amb la resta de l'Estat, segons l'Observatori de Sostenibilitat d'Espanya (OSE), l'evolució de la intensitat d'emissions és igual d'estable que per a les Illes Balears. Això significa que encara queda molt de marge de millora tecnològica que permeti mantenir un ritme de producció sense augmentar l'emanació de gasos d'efecte hivernacle.

La intensitat de les emissions de gasos d'efecte hivernacle roman pràcticament estable des de l'any 2004.

Gràfic 21. Intensitat de les emissions de CO₂

Font: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Energia

Segons les dades proporcionades per Red Elèctrica de España, la potència instal·lada en règim ordinari a les Illes Balears era de 2.262 MW l'any 2010, la qual cosa representa un increment d'un 3,6% respecte de l'any anterior. D'altra banda, la potència instal·lada en règim especial (fotovoltaica, solar, cogeneració i procedent d'RSU) és de 144 MW i representa un augment d'un 53,4% respecte de l'any 2009. Continuant amb aquesta progressió, Red Elèctrica invertirà 160 milions d'euros en el període 2011-2015 per adequar les instal·lacions de la xarxa de transport de les Illes Balears als estàndards de qualitat de les seves infraestructures de la Península. Aquest programa s'inclou en el projecte MAR (millora d'actius de xarxa a Balears), que pretén integrar i millorar les línies i les subestacions de transport insulars que foren adquirides a Endesa el juliol de 2010. L'any passat la xarxa de transport de les Illes Balears estava composta per 53 subestacions de 220 kV, 393 subestacions de menys de 220 kV, 185 kilòmetres de línies de 220 kV i 1.067 kilòmetres de línies de menys de 220 kV.

Consum d'energia

L'any 2009 el consum d'energia primària, mesurat en TEP (tones equivalents de petroli), fou de 2.951.670 a les Illes Balears. Aquesta xifra representa una variació negativa de -4,1% respecte de l'any anterior. Per illes, Menorca experimentà el descens més important amb un -7,0%, mentre que a Mallorca fou del -4,0% i a les Pitiüses del -3,3%. El 2009, el consum de Mallorca representà el 81% de l'energia primària total; a Menorca, un 7%, i a les Pitiüses, un 12%. Si s'observa el gràfic 22 de l'evolució del consum d'energia

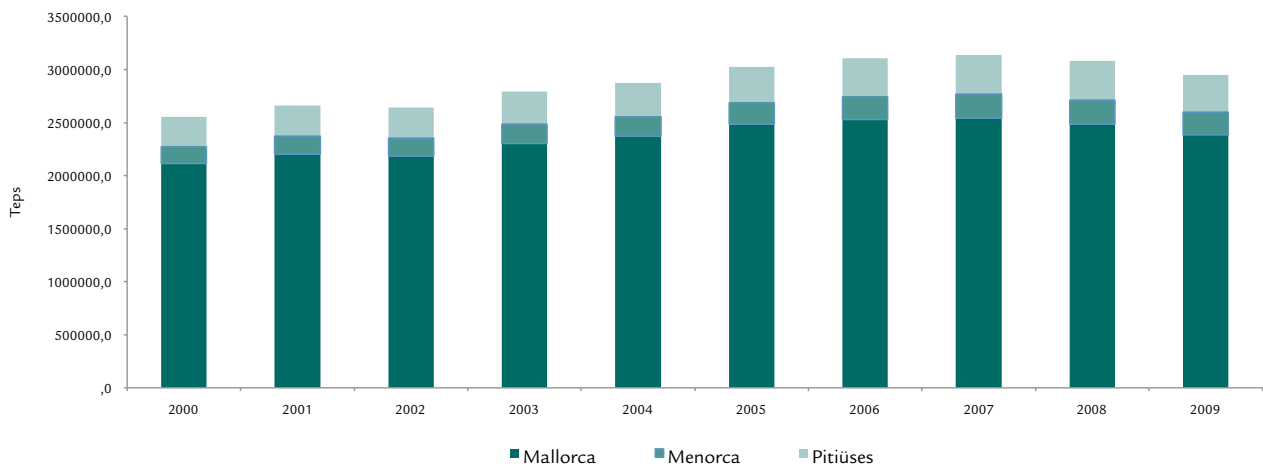
primària, aquesta tendència decreixent comença a produir-se a partir de l'any 2008, coincidint amb l'inici de la crisi, a totes les illes.

Pel que fa al consum d'energia primària per habitant, el 2009 també es produí un decreixement del -5,6% per al conjunt de les Illes Balears respecte de l'any anterior. A Menorca disminuï el consum per habitant un -8%, mentre que a Mallorca i a Menorca va créixer un -5,2% i -6,2%, respectivament. El 2009 es consumiren 2,68 TEP per habitant a les Illes Balears: 2,76 TEP a Mallorca, 2,22 TEP a Menorca i 2,53 TEP a les Pitiüses. Per tant, Mallorca és l'illa on més energia primària per habitant es consumí durant l'any 2009.

El consum d'energia final ajusta el consum brut descomptant-hi la part necessària per a la producció, les pèrdues i la transformació en electricitat i gas canalitzat. L'any 2009 els decreixements d'aquest consum encara foren més intensos que en el brut. A les Illes Balears el consum final fou d'1.944.221 TEP, la qual cosa representa una variació negativa del -7,0% respecte de l'any 2008. Per illes, aquesta variació fou del -6,7% a Mallorca, del -11,0% a Menorca i del -6,6% a les Pitiüses. Quant al consum d'energia final per habitant, les Illes Balears consumiren 1,77 TEP per habitant el 2009, un -8,4% menys que l'any anterior. A Mallorca, el consum fou de 1,81 TEP per habitant, a Menorca de 1,39 TEP i a les Pitiüses d'1,72 TEP, fet que representa un descens del -8,0%, -11,9% i -9,4%, respectivament.

El 2009 el consum d'energia primària decreix un -4,1% a les Illes Balears.

Gràfic 22. Evolució del consum d'energia primària

Font: Direcció General d'Indústria i Energia

Intensitat energètica

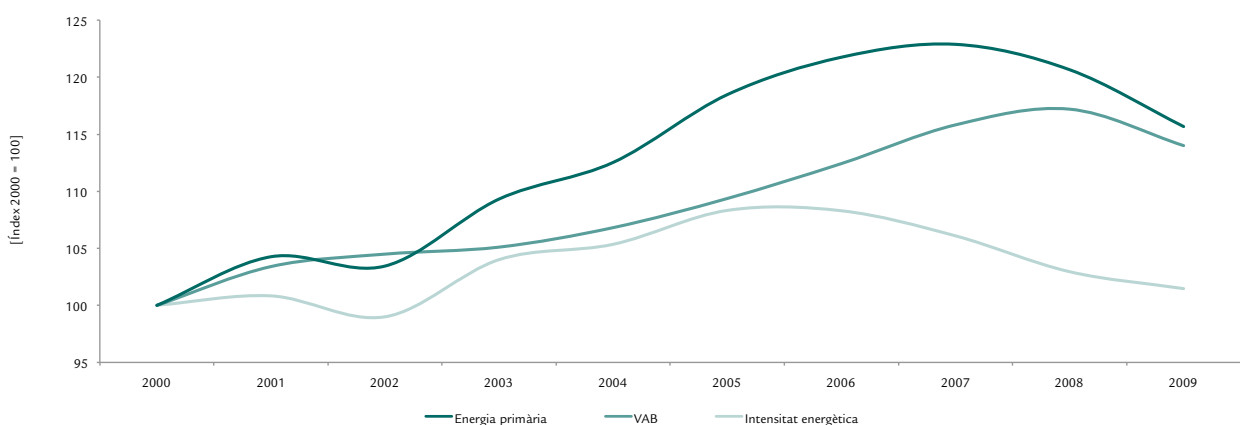
Aquest indicador mesura l'energia primària consumida per cada unitat de VAB produït, mesurat a preus constants. El 2009 la intensitat energètica de les Illes Balears fou de 157,99 TEP per cada milió d'euros de VAB. Respecte de l'any anterior, es va produir un descens d'un -1%. Tal com es veu en el gràfic 23, la intensitat energètica de l'economia de les Illes Balears ha anat decreixent des de l'any 2006. El 2005 hi ha el major valor del període 2000-2009, amb 168,67 TEP. Així, la intensitat va disminuir un -6% entre el 2005 i el 2009.

Una economia és ecoeficient quan és produeix creixement econòmic juntament amb un increment inferior en el consum d'energia. Comparant el consum d'energia primària, el VAB i la intensitat energètica de l'economia de

les Illes Balears es pot explicar la millora de l'eficiència que té lloc a les Illes Balears des de l'any 2006. Tal com es veu en el gràfic 23, l'any 2007 el consum d'energia primària i el volum del VAB augmenten un 0,9% i un 3%, respectivament, i, per tant, s'incrementa la producció a un ritme superior a la necessitat energètica per obtenir-la. L'any següent fins i tot s'aconseguí un increment del VAB (1,2%) disminuint el consum primari (-1,8%). El 2009 ambdues magnituds experimentaren un creixement negatiu, si bé en el cas consum d'energia primària (-4,1%) fou més intens que en el VAB (-2,7%).

L'eficiència de les Illes Balears continuà millorant el 2009.

Gràfic 23. Consum d'energia primària, VAB i intensitat energètica de l'economia

Font: Direcció General d'Indústria i Energia, IBESTAT i elaboració pròpia

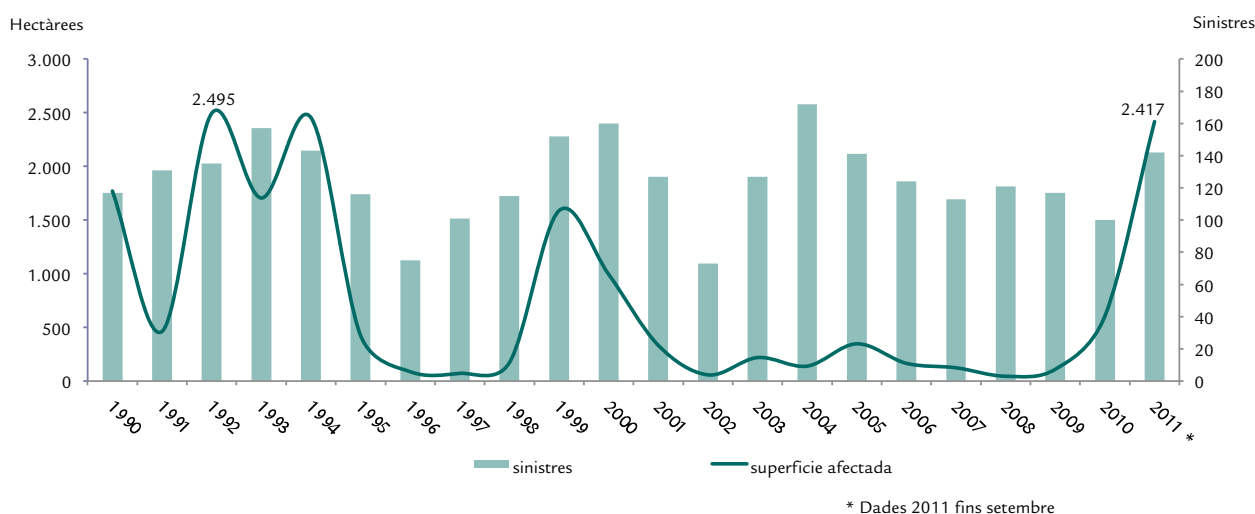
Incendis forestals

El gràfic 24 presenta l'evolució del nombre de sinistres (incendis i conats) i la superfície cremada a les Illes Balears els darrers vint anys. S'hi observa una tendència a la baixa fins al 2010, que es romp a partir d'aleshores. Durant el període de gener a setembre de 2011 s'ha produït 25 incendis i 117 conats, i la vegetació forestal cremada ha estat de 2.417 hectàrees. Aquestes xifres contrasten amb les de 2010, quan la superfície cremada en el conjunt de l'any va ser de 605,84. En el cas que continui a l'alça el nombre de sinistres, es poden arribar a superar els valors màxims registrats de superfície cremada que s'assoliren els anys 1992 i 1994, amb 2.495 i 2.454 hectàrees, respectivament. Cal fer menció especial de l'incendi registrat a la serra de Morna, en el municipi de Sant Joan de Labritja d'Eivissa, on es cremaren 1.576 hectàrees, i que ha estat catalogat com el segon incendi de la història de les Illes Balears en termes d'extensió cremada, darrere del

que es va produir a Artà l'any 1992. Aquest estiu s'ha patit una onada d'incendis tant a Mallorca com a d'Eivissa que ha multiplicat el nombre d'hectàrees afectades gairebé per quatre respecte de l'any 2010. Pel que fa a l'anàlisi per illes, fins al setembre d'enguany, a Mallorca hi ha hagut 114 sinistres amb el resultat de 722 hectàrees cremades. A Eivissa, tot i que s'ha registrat un nombre inferior d'incendis i conats (21), hi ha 1.694 hectàrees afectades. A l'illa més septentrional de l'arxipèlag s'han cremat enguany 0,6 hectàrees en un total de set sinistres, mentre que a Formentera no s'ha produït cap incendi en aquests mesos passats del 2011.

Fins a principi de setembre de 2011 s'han produït 25 incendis a les Illes Balears i s'han cremat 2.417 hectàrees.

Gràfic 24. Evolució del nombre de sinistres i de la superfície afectada a les Illes Balears

Font: Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl

Índex de taules i gràfics

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear.
- Taula 2. Indicadors internacional i de la Unió Europea.
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2012.
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola.
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola.
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, ramaderia i pesca
- Taula 8. Afiliació a la SS a l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la SS al sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i energia
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector dels serveis
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Hotels i Apartaments per Illes
- Taula 24. Turistes estrangers, comparació amb altres destinacions
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen del vol.
- Taula 27. Passatgers arribats via marítima.
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades.
- Taula 29. Indicadors d'intermediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Ocupats altres serveis
- Taula 32. Indicadors del mercat laboral
- Taula 33. Cost i jornada laboral
- Taula 34. Variació interanual de l'Índex de preus de consum
- Taula 35. Indicadors de consum
- Taula 36. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 37. Recaptació fiscal
- Taula 38. Indicadors d'inversió

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona Euro (variació interanual).
- Gràfic 2. Preu barril Brent i inflació zona euro (variació interanual).
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual).
- Gràfic 5. Components de la demanda (variació interanual)
- Gràfic 6. Variació del VAB de les Illes Balears per sectors.
- Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears
- Gràfic 8. Pernotacions, Viatgers i Estada mitjana a hotels a les Illes Balears.
- Gràfic 9. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears.
- Gràfic 10. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (promig gener-agost)
- Gràfic 11. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen del vol. Cicle-tendència.
- Gràfic 12. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
- Gràfic 13. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 14. Afiliació mitjana a la Seguretat Social a les Illes Balears (Variació interanual en %)
- Gràfic 15. Increments salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 16. Variació interanual de l'Índex de preus de consum.
- Gràfic 17. Variació interanual d'indicadors d'empreses a les Illes Balears
- Gràfic 18. Evolució de les emissions de gasos d'efecte hivernacle per habitant
- Gràfic 19. Emissions per grups d'activitat any 1990
- Gràfic 20. Emissions per grups d'activitat any 2009
- Gràfic 21. Intensitat de les emissions de CO2
- Gràfic 22. Evolució del consum d'energia primària
- Gràfic 23. Consum d'energia primària, VAB i intensitat energètica de l'economia
- Gràfic 24. Evolució del nombre de sinistres i de la superfície afectada a les Illes Balears

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 18 d'octubre de 2011

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les Illes.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MITIC: Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadístiques.

Altres fonts emprades

ADEAC: Associació d'Educació Ambiental i del Consumidor

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General de Salut Pública i Consum. Conselleria de Salut, Família i Benestar Social

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

Eurostat. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Hisenda

Ministeri de Foment

Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç

Ministeri de l'Habitatge

MTIN: Ministeri de Treball i Immigració

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

TINSA: Sociedad de Tasación, SA

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

Ports de Balears

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

EMT: Empresa Municipal de Transports

Euro6000

Gesa-Endesa

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme: Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SEMILLA: Servei de Millora Agrària

SOCIB: Sistema d'Observació Costanera i Predicció de les Illes Balears

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Govern de les Illes Balears

Vicepresidència Econòmica,
de Promoció Empresarial i d'Ocupació

<http://dgeconomia.caib.es>